

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za ino-
semstvo Din 40.— neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Knašova ulica št. 57.
Telefon št. 72, ponoči tudi
št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištvu: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54 — Telefon št. 96Inzeratni oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54 — Telefon št. 408Podružnici: Maribor, Barvaraka ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.Račun pri poštnem čeku, zavodu: Ljubljana
št. 11.843 — Praha št. 10.78.180.
Wien, Nr. 105.241

Ljubljana, 10. julija.

Sestanek g. Uzunovića s Pavlom Radićem

Sporazum ni bil dosežen. — G. Uzunović pusti Nikića past? — Odhod ministra Ninčića na Bled. — Kaj poreče Pašić? — Bodrero pri Uzunoviću.

Beograd, 10. julija, p. Z. nocojšnjim ljubljanskim brzojavom se je znanj minister Ninčić odpeljal na Bled, kjer bo sprejel od kralja v avdienci. Temu potovanju se pripisuje velik pomen. Vlada hoče kralja obvestiti, kaj vse je govoril Radić o svoji avdienci. Zlasti neugodno se je dojmilo, da je Radić proglasil, da se kralj strinja s tem, naj se nettunske konvencije odobrijo mesto za 5 let, kakor se glasi pogodba, le za tri leta.

Ves dan so se danes vršile konference radikalnih članov vlade in vzbudilo je občo pozornost, da se g. Uzunović čez dan ni sestal z radićevci, odnosno Pavlom Radićem.

Sele zvečer ob pol osmih je prišlo do tega sestanka, ki je trajal eno uro. Oba gospoda sta bila po konferenci jako rezervirana in vse kaže, da difference niso bile likvidirane. Zatrjuje se, da je P. Radić nocoj postavil zahtevo, da mora dr. Nikić iz vlade.

V radikalnih krogih se govori, da g. Uzunović te zahteve ni odklonil, pač pa smatra, da še ni aktualna. Ta informacija je bila od nikicevecev sprejeta z veliko indignacijo, češ g. Uzunović še ni radikalna stranka in če ministrski predsednik misli, da si bo z žrtvovanjem zvestega zaveznika podaljšal življenje, se jako moti.

Novinarjem je Pavle Radić izjavil, da je prinesel ministrskemu predsedniku pozdrave svojega strica in da sta razpravljala o delovanju skupščinskih odborov, ki bi jih z ozirom na obč. volitve v Srbiji po mnenju g. Uzunovića kazalo poslati na dopust. Sklepev kluba HSS, ki je imel v sredo svojo sejo v Zagrebu, ni bilo treba sporočiti predsedniku vlade, ker jih je g. Uzunović itak čital v listih in ker klub ni demantiral časopisnih vesti o tem. Pavle Radić je končno povedal poročevalcem, da se še nocoj odpelje v Zagreb, da obvesti Stjepana Radića o vsem, kar je potrebno.

Tudi min. predsednik Uzunović je v svojem razgovoru z novinarji naglašal, da sta razpravljala s Pavlom Radićem.

Nikićevo vprašanje jedro kritične situacije

Radićevci očitajo radikalom nelojalnost ter jih dolžijo, da pripravljajo zahrbtnen napad na koalicijsko RR.

Beograd, 10. julija, p. Minister Nikić živahno pripravljajo ustanovitev svoje lastne parlamentarne grupe. Imel je več razgovorov z ministrom Maksimovićem in min. predsednikom Uzunovićem, ki so, kakor vse kaže, potekali zanj ugodno. Dr. Nikić ne namerava podati ostavke in s tem se strinja tudi radikali. Ostal bo torej v kabinetu in da si zagotovo položaj bo osnoval svoj poseben neodvisni hrvatski seljaški klub.

Iz njegove okolice se zatrjuje, da ima že dosedaj zasigurnih 11 poslancev, ki izstopijo iz Radićevega kluba. Zadnje dni je dr. Nikić telegrafično pozval v Beograd razne zaupnike iz Hrvatske, Bosne in Slovenije, med njimi tudi gospoda Prepeluha iz Ljubljane. Radićevci se sicer omalovažujejo izražajo o njegovi akciji, vendar je očitno, da so silno nervozni. Dejstvo, da radikali držijo Nikića, smatrajo radićevci za dokaz, da se navzlic vsem demantiranjem za Radićevim lrbtom pripravljajo razbitje koalicije. Ugledni radićevci je danes Vašemu dopisniku izjavil sledeče:

Mi smo sicer rekli, da nas nadaljna usoda dr. Nikića po njegovi izključitvi iz HSS ne briga in smo se tudi desintresirali na tem, ali on še nadalje ostane v vladi ali ne. Storiili pa smo to v mnenju, da bodo radikali postopali lojalno ter uvideli nemožnost situacije, ki mora nastati, ako v koalicijski RR sedi človek, ki ga je ena od koaliranih strank izključila iz svoje srede in proti kateremu ta stranka celo pripravlja obtožbo radi korupcije. Ne dovolj na tem. Ker je jasno, da dr. Nikić snuje svoj klub, v katerega vabi poslance kluba HSS, znači to, da naj mi (radićevci) sedaj pristanemo na neko novo kuriozno koalicijsko, ki bi obstajala iz NRS, HSS in — odpadnikov naše lastne stranke. To je nemogoče položaj in če je g. Radić na Bledu označil situacijo za normalno, je to storil gotovo v predpostavki, da bo Nikićevo vprašanje s strani radikalov pravilno in lojalno likvidirano. Ako se to ne zgodi — in vse kaže, da radikali nimajo te namere — moramo reči, da je skoraj pričakovati novih vrlo težkih zapletitajev.

Ta izjava radićevskega prvaka točno obeležuje položaj. V zvezi z Nikićevo akcijo se zatrjuje, da radikali samo čakajo kako in v koliko bo uspela. Ako se Nikiću posreči ustanoviti lasten klub, potem bo v tem trenutku izbruhnila kriza, ki se bo reševala brez Radića in proti njemu. Z veliko napetostjo se pričakuje povratek ministra Šuperine, gle-

čem o delovanju skupščinskih odborov. O političnih vprašanjih nisva govorila. Ne vem, čemu naj bi jih obravnavala. Stjepan Radić ničesar ne zahteva in tudi ni napravil vprašanja radi dr. Nikića. Nikakor ni povoda za otvoritev krize. Po mnenju g. Uzunovića je vse v redu in nobeno vprašanje ni odprto. Pavle Radić pojde nocoj v Zagreb, kjer bo obširno poročal Stjepanu Radiću o svojih vtisih v Beogradu. Predsednik vlade ne ve, kakšna sporočila mu prinese Pavle Radić iz Zagreba. Doslej ni povoda za kakršnokoli razburjenje. G. Uzunović se je delal ravnodušnega in optimističnega.

Minister za šume in rude dr. Nikić je popoldne v razgovoru z novinarji povdarjal, da še nima oficijelnega obvestila, da so ga izključili iz vrst HSS. Tudi min. predsednik Uzunović o tem oficijelno še nič ne ve. Morda mu je to sporočil nocoj Pavle Radić. Vaš dopisnik je vprašal dr. Nikića, na koliko poslancev računa, da jih bo pridobil iz Radićevega kluba na svojo stran. Dr. Nikić je odgovoril, da tega ne more vedeti, ker so vsi poslanci večinoma med svojimi volilci in so morda dobili še danes liste v roke. Na vprašanje, ali misli odstopiti, je odgovoril dr. Nikić, da mu to niti v glavo ne pade. Ko je vaš dopisnik kasneje opozoril ministrskega predsednika na to Nikićevo izjavo, je zamišljeno zmajal z glavo. Večina ministrov je danes zapustila Beograd. Med drugimi je odpotoval minister za socialno politiko Simonović domov v Kruševac, fin. minister dr. Perić pa v Podrinje, kjer bo jutri v vaši Raznje prisostvoval v imenu vlade odkritju spomenika narodnemu junaku Zeki Buljubašiću.

Z velikim interesom se pričakuje povratek ministrov, ki so v Karlovi Varah konferirali s Pašićem. Smatra se, da vlada ne bo mogla preko Pašićevega mišljenja o situaciji na dnevni red. Veliko pozornost je zbudilo dejstvo, da je posetil zvečer min. predsednika Uzunovića italijanski poslanik general Bodrero.

Naši ministri pri Pašiću

Službena zdravniška izjava o stanju starca državnika.

Beograd, 10. julija p. Iz Karlovi Varov je dospelo poročilo, da so večeraj dospeli tja iz Prage ministri Trifunović, Srškić in Šuperina, ki so posetili Pašića. Posebna konferenca se je vršila med Pašićem in Srškićem, ki je očitno bil od Uzunovića pooblaščen, da poskuša pomiriti šefa radikalne stranke. V Karlove Vari je večeraj dospel iz Opatije tudi Pašićev sin Rade. Danes je prispelo tudi službeno poročilo zdravnika dr. Besarovića, ki zdravi Pašića. To poročilo pravi:

G. Pašić je prišel v Karlove Vari 7. junija s težko zlatenico, posledice zastalega kamenčka v žolčnem kanalu. Po 8 dneh je zlatenica prešla in g. Pašić se je počutil mnogo bolje. Po nekoliko dneh pa je zastal kamenček in povzročil povišanje temperature, ki je zopet prešla. Od 26. junija do danes temperatura ni nikdar dosegla 37°. Sedaj se g. Pašić počuti popolnoma dobro, zlatenice ni več in tudi kemičnim potom ni dognati nobenih žolčnih snovi v urinu. Radi velikega deževja je ostal g. Pašić po nasvetu zdravnika v svojem apartmanu. Od 7. t. m. se je vreme izboljšalo in g. Pašiću ni treba več ostati v sobah.

Rumunsko-bolgarski obmejni incident

Sotija, 10. julija p. Bolg. brzojavna agentura javlja: Dne 8. t. m. okrog 10. zvečer je napadla močna skupina rumunskih vojakov bolgarsko obmejno stražnico št. 15, in jo zasedla. Naše obmejne straže so se umaknile, a so po 20 minutah zopet zavzele stražnico, nakar je bil vzpostavljen popoln mir. Žrtev ni bilo. Zaradi tega incidenta na meji je napravila bolgarska vlada korake v Bukarešti in zahtevala preiskavo, ki naj ugotovi krivdo.

Prva Caillauxova zmaga

Zbornica je odobrila Caillauxov sanacijski načrt. — Jutri odpotuje Caillaux v London, da končno uredi plačevanje francoskih vojni dolgov. — Dalekosežni angleški pripusti.

Pariz, 10. julija (brež). Ponoči je končana zbornica štiri dni trajajočo finančno debato in izrazila vladi zaupnico z 269 glasovi proti 247. Proti vladi je glasoval večji del republikanske — demokratične unije, vsi komunisti in socialisti, nekateri radikalni socialisti in desničarji. Večina obstoji iz največjega dela radikalnih socialistov, republikanskih socialistov, centra, iz vsega majhnega dela republikanske unije demokratov in celotne demokratske skupine.

Takoj po glasovanju je predložila vlada v enem samem členu zakonski načrt, ki pooblašča vlado, da potom sklepa ministrskega sveta povzame vse mere, potrebne za stabilizacijo franka in uravnovesenje državnega proračuna. Načrtu je priložena priloga, ki vsebuje celo vrsto davčnih vprašanj in ki pridejo v javno razpravo 20. julija.

Pišlo večino, ki jo je danes dosegla vlada, bi pod drugimi okoliščinami Briand gotovo tolmачil za nezaupnico in bi izvajal posledice. V današnjih razmerah pa se more zadovoljiti s tem izidom. Nadaljni obstoj Briandovega kabineta je odvisen od uspeha londonskih pogajanj za odplačilo medvojne dolga Francije napram Angliji. Če se ta pogajanja ugodno zaključijo — dejstvo, da bodo francoska plačila odvisna od plačevanja nemških reparacij, je izvrsten omen — se bo Briand — Caillauxov položaj znatno učvrstil. Gotovo bo v tem slučaju prestopil na stran vlade še del onih skupin, ki niso hotele glasovati za zaupnico vladi, ker se niso upale prevzeti pred volilci odgovornosti za sanacijski načrt Caillauxov, ki je neizvedljiv brez težkih žrtv in globoke krize v gospodarstvu.

Pariz, 10. julija. s. Na današnji seji ministrskega sveta je Briand v imenu celokupne vlade čestital finančnemu ministru Caillauxu k njegovemu uspehu v zbornici. Caillaux je nato obrazložil svoj finančni program ter poročal o stanju pogajanj glede dolgov. Briand je govoril o ureditvi maroškega vprašanja po špansko-francoski konferenci.

Zopet državni prevrat na Portugalskem

Padec diktatorja da Costa. — Novo vlado je sestavil general Carmona. — Spori med «prvaki revolucije».

Lizbona, 10. julija. d. General Carmona je večeraj zopet izvedel državni prevrat. Prisilil je predsednika da Costa k odstopu. Ponudil mu je sestavo nove vlade, kar pa je Comez da Costa odklonil. Nato je Carmona sam sestavil novi kabinet, v katerem je nekaj oficijev in civilistov. Carmona je poleg predsedništva vlade prevzel tudi vojni resort.

Lizbona, 10. julija. d. General Gomez da Costa je poslal iz Brage eno divizijo svojih čet proti prestolnici, kjer je bil podadmiral Cabecadas njegov zaupnik. Vlada se je prvotno nameravala upirati, potem pa je to opustila, ko je zvedela, da so posadke v Lizboni, Oportu, Santaremu in Evoru na strani vstavev. Vlada je odstopila, njen predsednik pa je pobežnil. Nato je predsednik republike Machado poveril podadmiralu Cabecadasu sestavo novega kabineta. Cabecadas je svojčas skupaj z Machadam pomagal odstraniti dinastijo. Sedaj sta se ta gospoda sprila, ker je Cabecadas v imenu revolucijskega odbora napovedal, da bo poslal parlament domov. Vsled tega je Machado odstopil.

Cabecadas je dne 2. junija proglasil ministrsko listo, ki vsebuje le tri ime-

na: Cabecadas, general da Costa in admiral Armando da Gama Ochoa. Ta trojica naj bi si razdelila vse portfelje. Toda general da Costa ni sprejel triumvirata, kjer je imela mornarica prevladje. Izdal je armadno povelje, v katerem je rekel: «Znaite, da se ne strinjam z novim ministrstvom in da ostane še nadalje na čelu gibanja, ki je popolnoma vojaško. To delam v interesu veličine države in v korist republike in vojske.» To je bila dovolj jasna bojna napoved.

Cabecadas je nato brzojavno zaprosil Costo za razgovor, da bi se odstranila nesoglasja, ki bi državo lahko vrgla v velikansko zmedo. V resnici se je dosegel sporazum v tem smislu, da je bilo sprejetih v kabinet tudi nekaj civilistov-strokovnjakov, admiral Ochoa pa je izpadel iz vlade. Ali civilisti-ministri so kmalu izjavili, da ne nameravajo prevzeti dodeljene jim naloge. Na brzo roko so jih zamenili dva generala in en polkovnik.

V ministrski listi, sestavljeni začetkom junija, je bil Antonio Carmona zunanji minister. Ta general je pri vojakih zelo priljubljen.

Svica obsoja fašistovska izzivanja

Švicarska vlada uljudno toda odločno zavrača fašistovsko vmešavanje v švicarske zadeve.

Rim, 10. julija. o. Kakor poroča agencija Radio Nazionale, so švicarski listi objavili poluradno noto bernske vlade, ki obsoja postopanje Italije napram švicarski federaciji.

Nota pravi, da se italijanski listi v zadnjem času po nepotrebnem razburjajo radi naselavitve nekaterih Nemcev v Tičinskem kantonu ob italijanski meji. Švicarska vlada kategorično zanika, da bi se vršila v Tičinu kakšna germanizacija. Gre le za nekatere švicarske Nemce, ki so se nastanili v Tičinskem kantonu, kar je naravna posledica preseljevanja prebivalcev v notranjosti

Švice. Nadalje pravi švicarska nota, da so dale povod italijanskim listom za lažnivo pisanje nekatere italijanske organizacije, ki so izdale zemljevid, v katerem se prikazuje Tičinski kanton kot del italijanskega ozemlja ter naglašajo, da je sedanja Italija prožeta najbolj fanatičnega imperijalizma. Nota zaključuje, da nima nihče pravice, vmešavati se v notranje zadeve Švice in tudi Italije ne, ki hoče opravičevati svoje postopanje z izgovorom, da ji ni vseeno, kdo se naseljuje ob severni meji Italije.

Velik politični proces v Budimpešti

Budimpešta, 10. julija. s. Pred tukajšnjim senatom se prične v ponedeljek glavna razprava proti komunističnim agitatorjem, ki so se spomladaj vrnili iz Rusije, in sicer proti Matiju Rakoszyju in 54 tovarišem, med njimi proti Zoltanu Weinbergerju in Ignacijju Göögösu. Imenovani so obtoženi, da so pripravljali prevrat in zopetno uvedbo proletarske diktature. K razpravi je povabljenih nad 50 prič. Razprava bo trajala najbrž dva tedna. Odrejeni so vsi varnostni ukrepi. Zanimanje inozemstva za ta proces je zelo veliko. Iz Nemčije je prispel socialistični poslanec dr. Kurt Rosenfeld,

iz Francije Harry Barbusse, iz Anglije pa bivši član Macdonaldove vlade Ponsomby.

Novi boji v Cirenajki

Rim, 10. julija. o. V Cirenajki so izbruhnili novi boji med italijansko armado in domačini. Na potu iz Apolonije v Cirene so uporniki napadli italijanski oddelki, ki je spremljal proviantno kolono. Italijani so imeli 28 mrtvih in več ranjenih. Radi tega so italijanske oblasti polovile v bližnjih vaseh več poglavarjev plemena Zauja, ki bodo služili kot talci za morebitne nadaljnje napade. Ob egiptski meji so se italijanski vojaki spopadli s četami teh talcev. Po srditem boju so bili domačini razpršeni. Italijani so imeli dva mrtva in štiri ranjene.

Poravnava na rumunskem kraljevem dvoru

Berlin, 10. julija p. Po zanesljivih informacijah je prošil bivši rumunski prestolonaslednik Karol kralja Ferdinanda, naj mu odpusti zaradi njegove poslednje akcije. Računajo, da pride do poravnave med očetom in sinom.

Ameriška finančna misija na Poljskem

m Varšava, 9. julija.

Znano je, da ima Poljska največje težave s svojimi financami in sploh z gospodarskimi problemi, ki jih ne more rešiti na zadovoljiv način. Da bi se izmotala iz večnih nevolj, je se vlada grofa Skrzynskega povabila znamenitega ameriškega finančnega strokovnjaka Kemmererja, profesorja na univerzi Princeton, predsednika American Economic Association, eksperta v vprašanih ameriških državnih financah, da pride v Poljsko, prouči njen finančni in ekonomski položaj ter na temelju svojega študija izda načrt, ki bo tvoril za poljsko vlado bazo njene nadaljnje gospodarske politike. Vlada Skrzynskega je sicer med tem odstopila, Witosovo, ki ji je sledila, pa je takoj odpravila revolucijo Pilsudskega; ali vendar Pilsudski ni zavrgel načrta Skrzynskega, marveč je vztrajal na njegovem finančno-gospodarskem zasnutku. Dne 23. junija je prof. Kemmerer s svojo mislijo odpotoval iz New Yorka ter dospel v Varšavo v soboto dne 3. julija, kjer je pričel s svojim poslom.

Profesor Kemmerer ne prihaja na Poljsko kot novinec; bil je v Varšavi že preteklo leto, prav tako v svrhu gospodarskih študij. Ne prihaja kot zastopnik katkega bančnega ali finančnega konzorcija, marveč je kot prvovrsten strokovnjak na povabilo poljske vlade, v svrhu, da formulira svoje naziranje o načrtih poljske vlade, ki želi za vsako ceno regenerirati gospodarsko življenje države. Misija profesorja Kemmererja bo do podrobnosti preštetila situacijo v državnih podjetjih, kakor tudi poslovanje največjih industrijskih in trgovskih podjetij. Prav tako bo izrekla tudi svoje mnenje o gospodarski zakonodaji Poljske in gospodarskem vladnem programu. Rezultati dela profesorja Kemmererja in njegovih odličnih sodelavcev bodo nedvomno izdatna pomoč poljski vladi, da dovede do uspešnega zaključka delo finančne ozdravitve in oživitve ekonomskega življenja v državi. Kemmererjeva misija ima tedaj mnogo sličnosti z misijo Hiltona Younga, ki je prišla svojčas v Poljsko in podala dragocene nasvete varšavski vladi, le žal, da se takrat v Varšavi niso ravnovali po njih, tako osobito da niso poprej stabilizirali marko, preden so se lotili načrta, preiti z uvedbo zlota k zlati valuti. Vsekakor pa je ekonomski položaj poljske republike danes izdatno boljši nego takrat in tudi izkušnje so bogatejše; upati je tedaj, da bodo nasveti prof. Kemmererja in njegovih sodelavcev našli v Varšavi hvaležnejše poslušalce.

Misija prof. Kemmererja, ki ostane po dosedanjih dogovorih na Poljskem tri mesece, sestoji iz petih ekspertov in treh tajnikov. Razen Kemmererja, ki je sodeloval tekom zadnjih dvanajstih let že pri mnogih zelo važnih sličnih zadevah, tako n. pr. tudi pri znamenitem Dawisovem načrtu in je priznan kot eden prvih sodobnih ekonomskih strokovnjakov, šteje ameriška misija odlične moške; dr. Harley Lutz, ekspert v davčnih zadevah, profesor ekonomskih ved na Leland Stanford University v Kaliforniji, bivši svetovalec pri davčni komisiji v Washingtonu, Joseph A. Broderick, bančni ekspert, podpredsednik National Bank of Commerce of New York, bančni, specialist glede privatnih bank, Joseph T. Byrne, ekspert v računovodstvu in finančni kontroli, Wallace Clark, ekspert za organizacijo in administracijo državnih podjetij in znanstvene organizacije dela ter Frank A. Eble, ekspert za tarife in carinske naklade.

Časopisje pozdravlja Kemmererjevo misijo z nadami, da pripomore k definitivnemu ozdravljenju financ in gospodarstva sploh.

Brazilska likvidacija v Ženevi

Ženeva, 10. julija. (brež.) Predsednik brazilske republike je ukinil brazilske delegacije pri Društvu narodov. Naročil je zunanemu ministru, naj stori vse potrebno za povratek osebja delegacije v domovino.

Nemške reparacije

Pariz, 10. julija. (brež.) Po podatkih generalnega agenta za reparacijske davjate je plačala Nemčija v drugem letu izvajanja Dawesovega načrta vsega skupaj 930.348.000 mark. Od te vsote so dobile Francija 444 milijonov, Anglija 183,5, Italija skoraj 940, Belgija skoraj 84, Jugoslavija nekaj manj kot 31,5, Rumunija skoraj 7, Portugalska nad 5, Grčija nad 2,5 milijona, Japonska nekaj manj kot 450.000 in Poljska nad 97 tisoč mark. Druga plačila so znašala skoraj 103,5 milijonov mark.

Nevihne v Ameriki

New York, 10. julija. k. V Zedinjenih državah je bilo ubitih pri nevihtah 12 oseb. V več krajih so viharji odnesli strehe. Na otoku St. Josef River je tornado izruval 100 dreves. Pri tem so bile tri osebe ubite, nekaj pa ranjenih.

Škoda na Moravskem

Praga, 10. julija. s. Škoda, ki je nastala po zadnjih povodnih na Moravskem, se ceni na skoro eno milijardo češkoslovaških kron. Poplavljenih je bilo več kot 100.000 ha gozda in 20.000 ha polja.

Požar v bolnišnici

Pariz, 10. julija. (brež.) Ogromen požar je popolnoma uničil bolnišnico v Harleuru. Dva bolnika sta zgorela v plamenih, vsi ostali so bili rešeni.

Hudi očitki voditelja dalmatinskih radikalov proti Stj. Radiću

Beograd, 10. julija r. Današnja »Politika« prinosa odprto pismo voditelja dalmatinskih radikalov dr. Uroša Desnice na St. Radića z ozirom na njegove izjave v Makarski, ko je rekel, da so oderuhi in italijanci, kakor je Uroš Desnica v Beogradu opisovali Dalmacijo kot srbsko ter povzročili, da radikalna stranka ni več seljaška, temveč gosposka. Dr. Uroš Desnica izjavlja, da ni oderuh, niti italijanci, ker je pošten Slovec in dober Srb oziroma Hrvat in da je Radić navaden lažnik ter obrekovalac. Nadalje očita Radiću, da je bil v službi Avstrije in habsburške politike, da je izdajalec demovine, ker je prodal njel iskal pomoči pri Italijanih in se z njimi pogajal. Radića poziva, naj ga za žalitve, da je lažnjivec, obrekovalac, avstrijski izmeček in izdajalec tož pred sodiščem, kjer bo poskrbel, da se mu bo to dokazalo. Poziva ga tudi, naj pride osebno pred sodišče, da si bosta lahko v obraz povedala vse, kar si misla mogla povedati v Narodni skupščini, v kateri dr. Desnica ni hotel biti poslanec in ki Radića ni smatral za dostojnega, da bi ostal poslanec. Očenem izraža tudi prepričanje, da ga Radić ne bo tožil pri sodišču, ker je že podal dokaz, da se izogiba sebi odgovornosti in da se pred nevarnostmi skriva v luknjah zidov, da je neobčutljiv za žalitve osebne časti, ker ni reagiral niti tedaj, ko mu je eden izmed ministrov rekel, da je bitanga in vucibačina.

Poostrežen sporov med beograjskimi radikali

Maksimović zahteva izključitev Bobića iz stranke.

Beograd, 10. julija. r. Predanočnem je imel pozno v noč mestni odbor radikalne stranke za Beograd sejo v hotelu »Pariz«, na kateri se je sklepalo o postopanju namestnika podpredsednika beograjske občine Bobića. Na koncu je Boža Maksimović predlagal, naj Bobić na podlagi člena 10. statuta stranke odgovori do danes na obtožnice, ki jo je pripravil mestni odbor. Člen 10. statuta radikalne stranke pravi, da se člani stranke, ki bi delali proti njenim interesom, kaznujejo s pismenim ukorom ali se pa izključijo po zahtevanju iz stranke. Pismeni ukor izreka mestni odbor, o končni izključitvi pa sklopi glavni odbor. V obtožnici se Bobić obtožuje, da je samovoljno skliceval konference strankinih pristojnih, da je vabila za te konference stiliziral na tak način, kakor da bi mestni odbor zavzel stališče proti Nikoli Pašiću, kar ni resnica, nadalje, da so na te konference prihajali tudi radikalni, s čimer se je izdal razkol v radikalni stranki, da je storil vse, za kar ga je obdolil klub radikalnih mestnih odbornikov, da je v svojih izjavah v javnosti tendenčno širil prepričanje, da zatira mestni odbor ljudsko voljo, da je izval pretep na radikalnem shodu v »Slaviji« in da razdira o sebi po Beogradu razne reklamne slike. Bobić izjavlja, da je ta obtožnica zahrbtno pripravljena napad in da se bo branil z vsemi sredstvi.

Iz odbora za izenačenje davkov

Beograd, 10. julija. p. Zvečer je skupščinski odbor za proučevanje zakonskega načrta o neposrednih davkih razpravljal o členih 19. in 20. Pri čl. 19. ki se nanaša na klasifikacijo poljskih kultur, se je razvila debata, v katero so posegli poslanci dr. Polić, dr. Svetislav Popović, Stanković, Moskojević, Sečevor in generalni direktor neposrednih davkov Letica. Ta člen je bil sprejet z neznačilnimi spremembami. Pri čl. 20., ki govori o dosedanjih katastrofalnih vrednostih zemljišč, določeni v kronah se je razvila daljša debata. Govorniki so naglašali potrebo, da je treba to vrednost spremeniti v dinarje v razmerju ena krona za en dinar. Povdarjali so tudi, da je zelo nujno, da predloži vlada Narodni skupščini zakon o katastrofi, ki naj se najkasneje v desetih letih izvede v vseh onih krajih Jugoslavije, kjer površina še ni izmerjena. Finančni minister dr. Peleš je obljubil, da bo v smislu izrečenih želja govornikov v najkrajšem času predložil novo stilizacijo tega člena, nakar je bila seja zaključena.

Vatikan proti „madžarskemu bogu“

Budimpešta, 10. julija. d. Veliko pozornost je vzbudil članek vatikanskega glasila »Osservatore Romano«, ki kritizira način, kako Madžarska napravlja za junake nekatere osebe, ki so si stekli zaslug v vojni in tudi za vojno. Zlasti se list obrača proti temu, da pri takih slovesnostih sodelujejo tudi duhovniki katoliške in drugih kršćanskih cerkva, ki na ta način dajejo slavnostnim versko obilje. Osebe, ki jih proglašajo za junake, morajo v svoji prisegi omeniti tudi čmadžarskega Boga vojne. Baje namerava napraviti Vatikan v tej stvari korake pri madžarski vladi.

To akcijo Vatikanu zavračajo zlasti protestantski krogi. Evangeliški škof Kirchnopf izjavlja, da pomenja korak Vatikanu vmešavanje v notranje razmere Madžarske. V ministruvstvu ter in prosvete izjavljajo, da je treba počakati, da pride v Budimpešto besedilo tega članka. Šele potem bi kazalo nanj reagirati.

Nova pogajanja radi Soluna

Beograd, 10. julija p. Nocoj je odpotovala v Atene jugoslovenska delegacija z načelnikom prometnega ministristva Avramovićem na čelu. Naloga te delegacije je, da konča z grško vlado pogajanja za ureditev prometa s Solunom in z našo cono v tamošnjem pristanišču. V tej stvari se ima med Jugoslavijo in Grčijo skleniti troje konvencij o prometnih, carinskih in zdravstvenih vprašanjih.

Caillaux govori

Tri njegove poze (po skici Matinovega risarja Beringsa).

Radikali in radićevci se pripravljajo za ljubljansko gerentstvo

Složno so pa proti razpisu obč. volitev.

Beograd, 10. julija p. V skrb, ki jih imajo sedaj radikali in radićevci s položajem, so se vmešali te dni tudi ljubljanski radikali in radićevci. Orvorili so novo borbo za ljubljansko občino, a ne za volitve, temveč za podaljšanje gerentstva, ki ga zahtevajo vsak za sebe. Prvotni predlog ljubljanskih radikalov je bil, da se mesto izroči dr. Ravnhariju, dr. Županču in pasariu g. Kregarju kot gerentom. Ta predlog je bil radi nerazumljivosti in limne odbit. Nato je del ljubljanskih radikalov, tzv. Ravnharijeva grupa, sestavljal nov predlog, ki predvideva imenovanje nekakega bivešega višjega funkcionarja za gerenta, kateremu naj bi bil pridelen svet, sestavljen iz dr. Ravnharija, dr. Županča in dr. Marušića kot zastopnika radićevcev. Proti temu predlogu je ostro nastopil drugi del ljubljanskih radikalov, ki postavljajo zoper drugačno kandidacijo listu z drugim bivešim visokim drž. funkcionarjem na čelu. Ministru Puciju se ne dopada niti ena niti druga kombinacija, češ da so peresne. Postavil je svojo listo in iz njegove okolice se zatirajo, da bo vztrajal pri njej. Z vseh treh strani se je zadnje dni prišlo na ministra Maksimovića, da naj izroči občino zastopnikom obeh navedenih ljubljanskih strank, ki sicer nimajo nikogar za seboj, a zahtevalo, da se jim ljubljana, ki bi jim pri volitvah niti 300 glasov ne dala, izroči, da jo nekaj časa »vladajo«. V resnih radikalnih krogih so bile te intrige sprejete z indignacijo, češ kaj vendar hočejo ti ljudje, ki se sebe ne morejo v redu držati. Značilno je, da se i eni i drugi izjavljajo proti razpisu volitev. Na vprašanje zakaj so priznali, da radi tega, ker je sigurno, da bi pri obč. volitvah v Ljubljani zmazala SDS, kar pa smatrajo za »neopportunity«. Minister, ki otvorenje priznava, da je gospodarstvo sedanega gerentskega sveta vzorno in ki tudi trdi, da so vse te intrige koncem koncev le voda na klerikalni mlini, se je do sedaj odločno upiral in je intervencijam ustregel le v toliko, da ne da razpisati volitev. Intriganti se zadnje dni hvalijo, da bodo le uspešni — ako med temi ne nastopijo drugi dogodki.

Jubilarni zbor Svetojarja Pribičevića v Glini

Prihodnjo nedeljo se vrši v Glini velik jubilarni zbor SDS, s katerim zaključuje Svetojar Pribičević svojo poletno agitacijsko kampanjo. Za ta zbor se delajo velike priprave ter je pričakovati ogromne udeležbe naroda. Zbora se v večjem številu udeležijo tudi naši Belokranjci, ki imajo preko Metlike in Karlovca dobro zvezo z Glino iz Karlovca bo vozil k zborovanju poseben vlak. Na zbor pridejo delegati skoraj vseh okrožnih organizacij SDS iz Hrvatske in Slovenije ter mnogi narodni poslanci. Po zboru se vrši v Glini velika narodna svečanost.

Politične beležke

Klerikalna interpelacija o dr. Barletu

»Jutro« je zapisalo, da ni izključeno, da bo pri odgovoru dr. Ninčiča na klerikalno interpelacijo o odpustu dr. Barleta iz drž. službe prišlo na dan, kdo je ukradel v znanjem ministruvstvu znano dr. Žerjavovo pismo, da ga je dr. Kulovec lahko objavil falzificiranega v »Slovenec«. Sedaj odgovarja »Slovenec«, da tudi ni izključeno, da bo prišlo na dan, kako se je pismo nankrat pojavilo v »Jutru« kot pristen faksimile. Duhovit »Slovenec« odgovorja pač ni, ker je itak že splošno znano, da je »Jutro« omenjeno pismo dobilo od dr. Žerjava, ta pa osebno od ministra dr. Ninčiča. Povsem druga stvar pa je delstvo, da dr. Kulovec omenjenega pisma ni dobil na vpogled od dr. Ninčiča, ki je kot minister pač

edini upravičen za izročanje aktov zunanega ministristva neuradnim osebam. Sicer pa gre predvsem za to, da je objavil dr. Kulovec dr. Žerjavovo pismo v »Slovenec« potvrdjeno in da je lagal, ko je trdil o »Jutrovem« faksimilu, da je falzifikat. Dr. Kulovec je bila že ponovno očitana ta laž, pa doslej našega lista zaradi tega očitka še ni tožil. Zato bi bilo predvsem potrebno, da bi »Slovenec« povedal, zakaj dr. Kulovec ne toži »Jutra«. To bi bilo veliko več vredno, kakor pa so njegova bedasto lažljiva zavijanja.

On ostaja nepoboljšljiv

V naše telefonsko poročilo o Radićevih izjavah se je vrnila neznatna tehnična pogreška, da je Radić glede ministra za socialno politiko Simonovića demantiral, da bi bil zahteval od radikalov, naj ga odstranijo iz vlade. Dejansko je Radić izjavil, da se o Simonoviću s kraljem ni razgovarjal. Pač pa je Radić glede komandanta kraljeve garde generala Živkovića dejal: »Povodom lažljivih in tendenčnih novinskih vesti, da sem v svojem govoru na seji HSS govoril o milijardah in ob tej priliki omenil ime Pere Živkovića, sem Ni. Vel. kralju dejal, da je ono o Živkoviću podtikanje. Podtikanje je vsekakor, pa bodi storjeno iz tendence ali pomotoma, to v tem primeru ne menja bistva stvari.«

Na ta svoj demanti pred kraljem je Radić včeraj dobil prompten odgovor od zagrebških »Novosti«, ki v uvodniku pod naslovom »Ne, g. Radić, to ni podtikanje!« ponovno pripajo, da je Radić na seji svojega kluba zares govoril o »naših milijardah« ter o »temni in tajni sili«, ki jih »požira«, omenjujoč v zvezi s tem ime generala Pere Živkovića. »Novosti«, ki za svojo ugotovitev stavljajo priče na razpolago, proglašajo Radića za brbljavca, ki demantira vse, kar mu je neljubo, pa makar za ceno laži. Ako Vas, g. Radić — pravi »Novosti« — Vaš jezik končno ubije, mi zares ne bomo žalovali za Vami...

V ostalem Radićev demanti o gen. Živkoviću ni bila edina perturbacija pred kraljem. Radić je izprožil še nekatere druge — najmilejše rečeno — smešnosti. Radić, ki ne vidi pečenj daleč, opisuje dvoje impresije, da je kralj bil najprej vesel, nato tekom njegovega razlaganja zamišljen in končno umirjen. Vse te detailje pa še nadkriljuje njegova politična šarlanterija. Še v četrtek so zagrebški listi beležili Radićeva izvajanja, da je politična situacija »vrlo neugodna, še več, kritična«. A po avličenici izjavlja isti Radić: »Politična situacija je čista, jasna, usavršena. O krizi niti govora! Sedanja vlada je načelno najboljša izpremembe se lahko izvršijo samo na bolje itd. Radiću ni para v Jugoslaviji. To je staro dognanje. Toda žalostno je, da taki ljudje krojijo politiko«-sporazuma.

Kampanja proti dr. Ninčiču

Poročali smo že, da je prišlo med ministrom Ninčičem in ministrom Maksimovićem do preloma in da se dr. Ninčič vrača med pasičevce. Kako oster je konflikt, to najbolje dokazuje najnovejša številka politične revije »Politični Glasnik«, ki ima najzobje zveze z ministrom Maksimovićem. »P. Gl.« je vedno pisal o dr. Ninčiču z največjim respektom, sedaj pa je pričel proti njemu uprav brezobzirno kampanjo. Širši javnosti je znano — piše »Pol. Gl.« — da je dr. Ninčič eden glavnih nasprotnikov Pašića. Svoje vztrajno rovarjenje proti Pašiću je zelo spretno prikrival, toda dogodki so bili lažji kakor njegova diplomatska sposobnost in končno se je razkril. dr. Ninčič ima glavno zaslugo, da je bil iz vlade odstranjen še radikalna stranka. Dočim pa so Ninčičevi sodružniki med radikali delali za Pašićevo odstranitev iz popolnoma političnih nagibov, je dr. Ninčič delal za Pašićevo odstranitev izključno zato, ker je trdno veroval, da bo njemu poverjen mandat za sestavo vlade in da mu bo močeno odstranili Pašića tudi iz vodstva stranke. Pašićev padec z obasiti pa se je končal s hudim razočaranjem za dr. Ninčiča, ker je dobil mandat za sestavo vlade Uzunović. Njegovo razočaranje je bilo tem večje, ker je Uzunović sestavil vlado s Pašićevim pristankom. Razočaranje se je kasneje izpremenilo v bojazen, da mu Pašić ne bo ostal dolžan. Kmalu nato je res tudi Pašićeva okolica razvila v radikalni stranki in v javnosti živahno kampanjo proti dr. Ninčiču. Napadi so se vrstili drug za drugim in najvažnejši je bil oni o vmešavanju kraljevega imena v politiko, ki ga je vzpizoril proti dr. Ninčiču Krsto Miletić s tovariši. Tudi grožnja z izključitvijo iz stranke ni ostala brez vtisa. Dr. Ninčič se je silno prestrašil in njegov strah se je še povečal ob vesti o potrebi razširjenja vladne koalicije z davidovičevci pod pogojem, da se zunanje ministristvo poveri kakemu uglednemu članu omenjene stranke. Ker pa je dr. Ninčič osebno zelo občutljiv Slovec, se je takoj lotil dela. Nenadoma mu je šnila v glavo rešilna misel in pričel je oprežno za hrbitom svojih tovarišev v vladi delati za Pašićev povratek na državno krmilo. Njegov načrt je preprost: Pašić naj se vrne v vlado pod pogojem, da ne postavi vprašanja o osebni sestavi svoje vlade. To stvar bi imel prepustiti dr. Ninčiču in njegovim prijateljem. Na vest o tem Ninčičevim preokretu je bilo s pašićevske strani takoj odrejeno, naj prenehajo napadi na njegovo osebo. Pašić sam je v nekem razgovoru pohvalil svojega dolgoletnega sodružnika. »Pol. Glasnik« vprašuje, ali se bo dr. Ninčič posebejno uresničiti svoj najnovejši načrt ter naplaša, da bi Pašićev povratek v vlado pomenjal neizogiben polom sporazuma RR.

Najumelnejša metoda za ohranitev zdravja in lepega zobovja je dosledna nega z Odol-om

„Tigrovska brigada“ pred sodiščem

S palicami nad češkoslovaško vojsko!

d Budimpešta, 10. julija

Kazensko sodišče se je imelo včeraj baviti z groteskim procesom politične narave. Gre namreč za nalvi načrt puča, ki se ga je izmisli enajst mladih ljudi, ki so hoteli prekoračiti češkoslovaško mejo, izzvati splošen upor in potem na ta način zopet združiti Slovaško z materjo Madžarsko.

Glavna obtožbenca sta slušatelj medicine Ivan Vankay in magistratni računski uradnik Evgen Kovacs. Spoznala sta se v nacionalističnem klubu in sta se našla v »obrambi domovine«. Z obojestranskimi poročili, ki so uspeh agitacije v raznih pokrajinah neverjetno pretiravali, sta drug drugega varala. Na podlagi teh poročil sta nabrala za svojo stvar več stotisoč pristavev, v resnici pa jih je bilo le devet. Dva obrtniška pomočnika, Preussner in Gorbely, ki sta bila med nabiranimi, sta v denarni stiski sklenila izdati zasnovani načrt puča češkoslovaškim oblastim, ki pa njuno priznanje niso vzele za resno.

Iz devetih oseb obstoječa »napadalna skupina«, ki se je imenovala »tigrovska brigada«, je bila prileta in je sedaj obtožena zločina oziroma prestopka zoper ugled madžarske države in madžarskega naroda. Zasliševanje je podalo drastične dokaze naivnosti obtožencev, ki so bili najprej zelo arogantni, kasneje pa so postajali vedno bolj malobesedni in ponižni.

Glavni obtoženelec Vankay je izpovedal, da je bil puč določen za Veliko noč, ker pomenjajo ti prazniki vstajenje.

Predsednik: »Saj vendar niste bili oboženi?«

Obtoženelec: »Mislimi smo, da je na meji dovolj orožja pripravljenega. Sovražnika smo hoteli na vsak način napasti.«

Predsednik: »S palico? Nad milijonsko vojsko ste hoteli iti s palico? Kaj pa naj bi se imelo zgoditi?«

Obtoženelec: »V Budimpešti smo hoteli proglasiti diktaturo, kakor je v takih slučajih navada.«

Obtoženelec Kovacs je slikal namere pučistov na način, da je predsednik nestrojno vzkliznil: »To je vendar cirkus! Kako ste si neki vse to predstavljali brez orožja?«

Kovacs: »Mi bi že vzeli Čehom orožje!« Drugi obtoženelec, neki nadspovednik, je nekaj govoril o načrtih pučistov, nakar je predsednik opomnil: »Ako res pride do boja za obnovitev Madžarske, gotovo ne bo kak nadspovednik prevzel vodstvo!«

Vsi obtoženci so bili obsojeni na zapor od dveh do treh mesecev. Najlepše pri vsej stvari je, da sta bila ona dva pomočnika, ki sta izdala načrt češkoslovaški vladi, obsojena na dve leti zapore!

Socijalni vestnik

Zobotehnične naprave članom O. U. Z. D.

Na razna vprašanja obveščamo interese, da je izdal okrožni urad nova navodila, po katerih morajo k stroškom zobne nege in zobotehničnih naprav deloma prispevati zavarovalnici sami.

V tem oziru določa ta okrožnica sledeče: I. V slučaju plombiranja zob za člana in njih svoje prispeva urad po sledečem ključu: po 6 mesečnem nepretrganem članstvu 30%; po 1 letnem 50%; po 2 letnem 75%; po 3 letnem 100%. Popraviti se pa mora vse zobovje, ki je potrebno nege, ne pa le delno.

II. Za naprav ousmetnega zobovja prispeva le članom, pod nobenim pogojem pa ne njih sivolcem, in sicer po sledečem ključu: v slučaju 1 letnega članstva v zadnjih dveh letih za 4 zobe; v slučaju 2 letnega članstva v zadnjih štiri letih za 8 zob; v slučaju 3 letnega članstva v zadnjih šestih letih za 12 zob; v slučaju 4 letnega članstva v zadnjih osmih letih za 16 zob; v slučaju 6 letnega članstva dovolji OUZD zobne naprave v celoti.

Prispevek za napravo umetnega zobovja se dovoljuje le pod pogojem, da manjka članu 12 zob in da ugotovi stroga zdravniška preiskava tako slabo zdravstveno stanje in stanje telesne prehrane, da je umetno zobovje nujno potrebno.

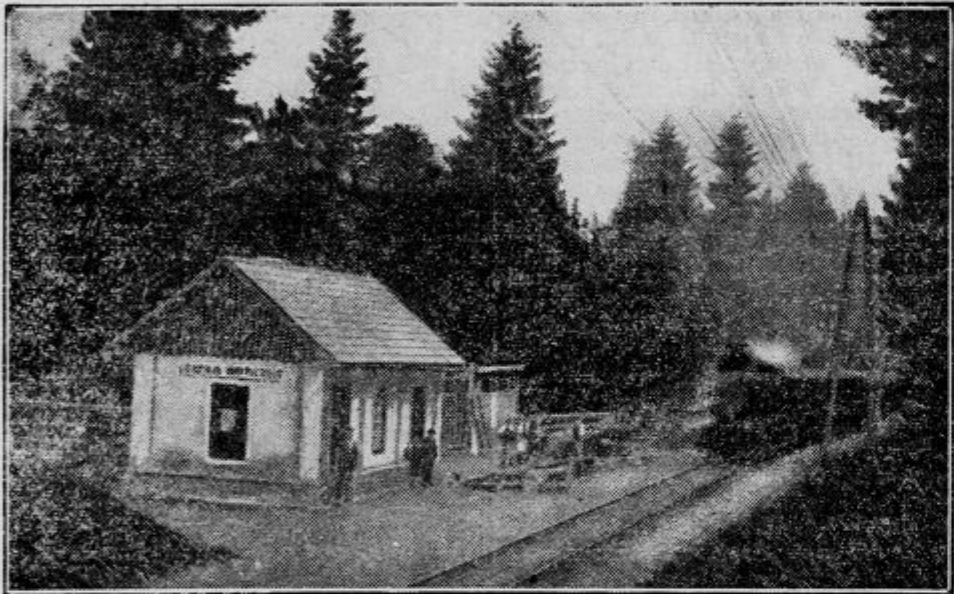
Delavska zbornica za Slovenijo.

Naši kraji in ljudje

Otvoritev postajališča Gorenja vas - Reteče

Danes otvorilo med postajama Medvode-Skofja Loka novo postajališče Gorenja vas-Reteče. Postajališče stoji v lepem smrekovem gozdu ob reki Sori na Sorškem polju. Od tu se nudi ljubljanskim izletnikom lepa prilika za sprehode v divno okolico, bogato na gostih brezovih in smrekovih šumih. Reka Sora je prav prijetna za kopa-

temnimi smrekami in pitoreskimi borovci, pod njimi od najnežnejše rmenkasto zelene do zagorelo zlate barve se izpreminjajoča praprota ali pa rožnato in bakrenordeče resje so dali nebroj motivov za najbolj uspešna dela Groharju, Jakopiču in Sternenu, ki je tudi več let živel prav v naši vasi. Okolica postajališča je torej zakladnica slovenskih

Novo postajališče Gorenja vas-Reteče, ki bo danes slavnostno otvorjeno.

nje, ker je ena najtoplejših rek. Teče namreč ves čas po solncu in ne dočiva dotokov iz snežnikov.

Postaja stoji sredi Sorškega polja, katero je opeval naš pesnik Simon Jenko in vplel v svoja prerokovanja bivši sorški župnik pisatelj Finžgar, češ da pride čas, ko se bo na Sorškem polju pod trivrhato smreko »gihalo« troje kraljev.

Se bolj kot pesniki in pisatelji so pa divno okolico poveljevali naši največji slikarji. Koprenasti brezovi gaj s posamnimi

impresionistov, tu se nahaja slovenski Barbizon, tu je naš Worswede.

Im danes, dne 11. julija popoldne, je najlepša prilika, da si vsakdo ogleda to lepo okolico. Danes se prvič ustavi vlak na novem postajališču. Ljubljanski vlak pride v Gorenjo vas-Reteče ob 15.15, jeseniška ob 16.10. Pri prihodu obeh vlakov slovesen sprejem. Po pozdravnem govoru pripravljajnega odbora bo slavnostna povorka z godbo v Reteče, kjer se bo vršila velika ljudska veselica z bogatim sporedom.

Koča na Mrzlici

Hausenbichlerjeva planinska koča na Mrzlici, 1119 m, last Slov. plan. društva, žalski odsek, oskrbovana ob nedeljah in praznikih, nudi izletnikom prelep razgled čez vso Savinjsko dolino, Pohorje, Posavje, Kamniške planine. Najbližja železniška postaja je Hrastnik, od katere je oddaljena Mrzli-

ca po novo markirani poti 2 uri hoda. Razen nedelj in praznikov se dobijo ključji od koče pri g. Pilihu, tajniku SPD v Žalcu, pri oskrbniku Ivanu Drakslerju ml. v Hrastniku, pri g. Šporinu, Sv. Katarina nad Trbovljami in pri kmetu Špeizerju, vulgo Šlo-ser, pod Planino.

Nova katastrofalna neurja

Velike poplave v niški okolici. — Morava prestopila bregove. — Poplave v Bački in Baranji.

V niški oblasti so se na mnogih krajih utrgali oblaki, kar je povzročilo več poplav. V niškem srezu sta največ trpeli vasi Donja Studena in Čukljanik, kjer se je utrgal oblak v četrtek ob 2. popoldne. V Čukljaniku je poplavljenih in porušenih nad dvajset hiš. Ljudje se potikajo po vasi brez strehe in brez vsega, ker jim je voda vse uničila. Razrušene so tudi vse ceste, vsled česar je promet onemogočen. Poleg tega je toča pobila vso posetev. Donja Studena leži ob vzhodni Suve Planine in je že v prejšnjih letih trpela mnogo od poplav, pri katerih je bilo tudi več smrtnih žrtev.

V svrliškem srezu so se v petek ob 11. dopoldne in ob 1. popoldne utrgali oblaki nad vasi Zeljevo, Beloinje, Curinac, Prekonoga in nad mestecem

Svrlijo. Vsled velikega deževja je svrliški Timok prestopil bregove ter poplavljal okolico. Mnogo njiv in travnikov je pod vodo. Mesteca Svrljiga je skoro napol pod vodo. Poleg drugih hiš so pod vodo osnovna šola, davčni urad in srezki sadovnjak. Voda je odnesla pokošeno žito in seno. V Zeljevu je padala debela toča. Škoda je ogromna, vendar pa se še ne ve, kolika je, ker še ni poročil iz oddaljenejših krajev. Človeških žrtev ni bilo.

V aleksinskem srezu je pred nekoliko dnevi prestopila Morava bregove ter poplavlila okoli 100 ha polja v bližini sela Bujmira in povzročila ogromno škodo. Tudi v bogoviški občini je Morava poplavlila mnogo polja.

Iz Somborja poročajo, da po poročilih iz Pasave še vedno preti nevarnost novih poplav. Donava je v Pasavi narasla v petek na 490 cm. Velik naval vode, ki je začel prodirati od Pasave pred 4 in 5 dnevi, je došel sedaj na naše ozemlje ter ogroža obrežne nasipe pri

Margitskem otoku. Zahtevana je bila nujna pomoč iz Somborja.

Kritičen je tudi položaj pri baškem Monoštorju, kjer so le z velikim naporom v zadnjem trenutku preprečili katastrofo. Vas Bilje, ki je bila poplavljen v četrtek, je močno prizadeta, vendar pa ni bilo človeških žrtev. Na cesti Osijek-Beli Manastir je vsled poplave vsak promet ustavljen. Pri Kozarcu je močno prodiranje vode onemogočilo zgradbo novih obrambnih nasipov.

Sedaj se posveča največja pozornost nasipom dardjanske vodne zadrage, ki branijo nad 20.000 oralov najplodnejše zemlje. Ako bi popustili ti nasipi, bi prišla vsa Baranja pod vodo, razen malega dela pri Kneževu. Upati je, da bodo nasipi vzdržali.

Po zadnjih poročilih je znašala višina vode v petek pri Pasavi 490 cm, pri Budimpešti 630, pri Bezdanu 680, pri Apatinu 730, pri Bogojevu 733.

Po poplavah - epidemije

Na Hrvatskem so se v petek ponoči na več krajih utrgali oblaki. — Novih 25 tisoč oralov v nevarnosti.

Na zagorski progi je v noči od petka na soboto povodenj odnesla del nasipa železniške proge med postajama Zlatar, Bistrica in Konjščica. Jutranji mešani vlak iz Varniške je moral čakati tri ure, predno je bila proga popolnoma popravljena. Na progi Zagreb-Drnje je razsajala v petek ponoči silna nevihta, kateri je sledila grozna ploha. Divja voda je nagnila most v bližini postaje Mučna Reka tak, da vlaki tamkaj ne morejo obratovati. Osební promet se viši s pomočjo prestopanja, tovorni pa je ustavljen. Tudi na progi Koprivnica-Kloštar se je utrgal oblak in je nastala velika poplava, ki je na več krajih raztrgala železniški nasip in premaknila ponekod tudi tračnice. Potniški promet ni mogoč tamkaj niti s prestopanjem ter bo promet v polnem obsegu obnovljen morda šele čez pet dni.

Na progi Caprag-Karlovac se je vsled velike poplave na treh krajih sesul hrib ter zasul železniško progo. Vrh tega je voda odnesla nasip v dolžini 90 m. Oblak se je utrgal dalje nad Sunjo in Banjačko, kakor tudi na lonjski železnici pri Banovi Jarugi.

Včeraj jutraj so z ekrazitom porušili že predrti nasip na državnem veleposestvu v Bellu, da se na ta način izenači voda v obeh bazenih. V Baranji grozi nevarnost, da se razširijo razne kužne bolezni. Po poplavljenih krajih leže namreč trupla poginulih živali in zverjadi, ki že močno razpada. Oblasti so ukrenile že energične odredbe, da se ta živina takoj pokoplje. Pri Dardi delajo noč in dan, ker je tamkajšnji nasip v veliki nevarnosti. Dvomi pa se, da bo mogel nasip vzdržati velikanski naval vode, ki še vedno narašča. Ako razpade tudi ta nasip, potem bo poplavljenih 25.000 oralov zemlje na našem in 15.000 na madžarskem ozemlju.

Elementarne nezgode na Ptujem polju

Ptuj, 9. julija

V hudourniku narasli Dravinja in Poljskava sta prebivalstvu gornjega Ptujkega polja v zadnjih dneh povzročili veliko škodo, dvakrat pa so prizadeli prebivalci vasi Apače, občina Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Kakor smo že kratko poročali, je nedavno pogorel velik del vasi, zadnje deževje in povodenj pa jim je še poslednje ostanke njihovih poslopj poškodovale.

Pred nekaj dnevi se je podal g. veliki župan dr. Pirkmajer v spremstvu občinskega gradbenega referenta inž. Vaneka na lice mesta, da se osebno prepriča o obsegu katastrofe, ki je prizadela Apače. Posetniki se nahajajo v obupnem položaju, zlasti ker so bili zavarovani za malenkostne zneske tako, da večini primanjkuje vseh sredstev, da bi se mogli lotiti zidanja. Ker je skoraj cela vas prizadeta — po požaru je prizadetih 28 rodbin — je število pogorelecev tako visoko, da v naših krajih običajna vzajemna pomoč okolice nikakor ne zadostuje. Z ozirom na katastrofalni obseg požara je neobhodno in nujno potrebno, da prisloži na pomoč tudi država, ker so prizadeti večinoma mali posestniki, ki posedujejo komaj po dva orala zemljišča, in ker jim je ogenj uničil vse že spravljene poljske pridelke in druge življenjske potrebščine, predvsem obleko in pohištvo tako, da si je večina ota komaj gojo življenje. Tako srečavamo sedaj po vaseh Ptujkega polja celo vrsto prošnjikov-pogorelecev, ki jim dobra srca ne morejo nuditi primerne pomoči.

V bližnji vasi Sv. Kungota je tudi pred kratkim uničil požar štirin posestnikom po več poslopj.

Ni manj škode ni povzročila narasla Pesnica na spodnjem Dravskem polju, kjer je najbolj občutno prizadeta vas Poljina. Uničeni niso samo poljski pridelki, temveč tudi več hiš, ki jih je voda izpodkopala. Obžalovanja vredno je, da so to nove stavbe, ki so jih ljudje šele nedavno zgradili. Nekaj poslopj je tako poškodovanih, da je nevarnost, da se kar sesedejo.

Pesnica je na tem mestu razdrila regulacijski nasip v širini 20 metrov in poplavlila celo okolico. Prebivalstvo je tako obupano, da se namerava iz teh krajev izseliti, ker jih stalno ogroža voda. Mnogo krivde na nesreči se pripisuje nezadostnim regulacijskim napravam, ker razdalja nasipov ni preračunljiva na tolike količine padavin.

Neurje je napravilo po vsem ptujkem okraju veliko škodo, ker je tudi več cest, občinskih in okrajnih, tako poškodovanih, da jih bo mogoče samo z velikimi žrtvami postaviti v prejšnji stan. Nujno potrebna bo tudi tukaj pomoč države, ki pa ne bo

Danes ob pol 11., 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. veliki filmski veleumotvor

»Skrivnosti vladarske hiše«

Dvorna tragedija v 10. dejanjih, oba dela naenkrat brez poviška cen. Lepi Ramon Navarro in še lepša Alice Terry nosita glavno vlogo v tem monumentalnem filmskem delu.

KINO »LJUBLJANSKI DVOR«

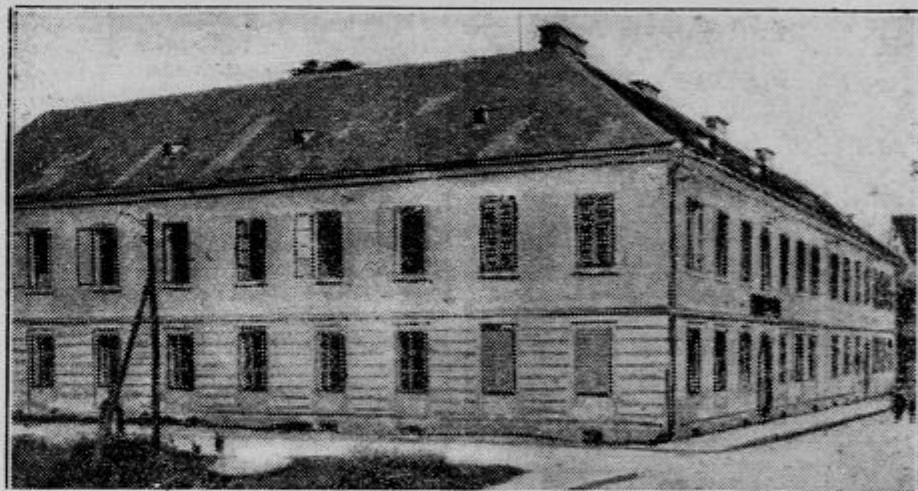
5400

Telefon 730.

smela iti samo za tem, da dá podporo le posameznim prizadetim osebam. Občine in okraj v očigled pomavljajočim se elementarnim neizgoda ne bodo mogle več z dokladami itak že težko prizadetega prebi-

valstva še bolj obremenjevati. Da se bo moglo doseči normalno stanje, bo morala tudi država zopet redno prispevati k vzdrževanju cest in skrbeti za vzdrževanje regulacijskih naprav.

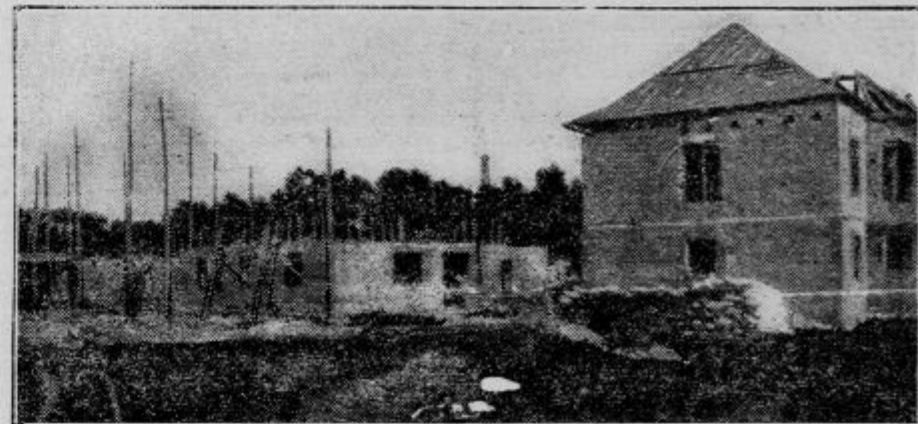
Osnovna šola za Celje-okolica

Stara poslopje celjske okoliške osnove šole.

Načrt za veličastno novo poslopje.

Gradbena dela lepo napredujejo.

Z najnovejšim odlokom ministrstva prosvete je vprašanje glede zgradbe novega šolskega poslopja za Celje okolico končno veljavno ugodno rešeno ter s tem končan polstoletni boj okoličanov za primerno lastno elementarno vzgajališče. Zdi se nam primerno, da podamo ob tej pomembni priliki širši javnosti kratko zgodovino o razvoju tega šolskega vprašanja, ki ostane značilen dokument, kako so celjski Nemci pod avstrijsko vladjo pojmovali enakopravnost slovenskega življa na njegovi lastni zemlji.

Leta 1925 je praznovala celjska okoliška osnovna šola 50letnico svojega obstoja. Do leta 1875 so bili otroci iz občine Celje-okolica v mestni šoli, v takozvani »Kreishauptschule« nasproti mestne župne cerkve, kjer se nahajala danes mestni muzej in šola Glasbene Matice. Ker pa so bili ti šolski prostori za vedno večje število mestnih in okoliških učencev premajhni in neprimerni, prispevki okoličanov za šolske potrebščine izredno visoki, ker se je uvedel v šolo po mestnem šolskem svetu izključno le nemški učni jezik, da bi se s tem šikanirali otroci iz okolice, se je krajni šolski svet za Celje-okolico z ozirom na obsežnost okoliške občine začel potegovati za lastno osnovno šolo. Tej želji je deželni šolski svet ustregel z odlokom z dne 13. marca 1874 tem raje, ker so nemški meščani v Celju sami želeli, da bi bili njihovi otroci sami zase in brez slovenske kontrole. Že pri iskanju novih šolskih prostorov so se pokazale skoro nepremagljive težkoče. Mestni župan dr. Neckermann je pri komisijalnem ogledu sicer izjavil, da prepusti mestna občina poslopje Kreishauptschule okoliški šoli, ker se je mestna osnovna šola že prej preselila v grofijo. Zastopniki mesta Celja pa o tem niso hoteli ničesar vedeti. Krajni šolski svet je bil zaradi šolskih sob celo v taki zadregi, da je zaprosil višje šolske oblasti, naj sistrirajo šolsko vprašanje za toliko časa, da si zgradi okoliška občina novo šolsko poslopje. Ta korak je bil usodepoln v toliko, da si je

moral krajni šolski svet pozneje priboriti pravo do javne deklarske osnovne šole šele pred upravnim sodiščem, ker je nemški deželni odbor štajerski nastopal v tem vprašanju skrajno krivično in šovinistično. Celjska okoliška občina pa pošilja zaradi pomanjkanja šolskih prostorov še do danes svoje deklice v zasebno šolo, katero so otvorile šolske sestre v Celju l. 1878.

Po dolgem iskanju je krajni šolski svet vendarle našel eno šolsko sobo v Kodermanovi hiši v Gosposki ulici št. 16, kjer sta bila nastanjena dva razreda do leta 1919, drugo sobo v nekdanjem mestnem bolniškem poslopju, a tretjo v okoliški občinski hiši v II. nadstropju. Že v prvem šolskem letu se je vpisalo 305 otrok. S priditvijo okr. šolskega sveta je še istega leta sklenil občinski zastop, da se naj zgradi novo šolsko poslopje na Bregu poleg občinske hiše. Zaradi raznih težkoč pa je občina l. 1876 raje kupila še danes obstoječe šolsko poslopje v današnji Razlagovi ulici št. 5 od meščana Tapeinera za 14.500 glid. Pod tem krovom okoliške osnovne šole so uživali v dolgih desetletjih nemške strahovlade in nasilstva celjski Slovenci redko gostoljubje. Tu so se n. pr. polagali temelji za danes tako močno in vsestransko ugledno celjsko sokoško organizacijo, v to edino slovensko šolo so pošiljali vsi zavedni celjski Slovenci svojo šolobvezno dečo, da se je nemoteno vzgajala vsaj v prvih letih v materinem jeziku in da ji bila izpostavljena sramoteni in skrajni nestrpnosti nemškega mestnega učitelstva. Ko se je otvorila po dolgotrajnih bojih v šolskem letu 1895/96 nemško-slovenska spodnja gimnazija, je okoliška šola za prvo silo prepustila tej tri šolske sobe.

Kljub temu, da je imela okoliška šola z nakupom tega zasebnega stanovanjskega poslopja v učne svrhe svojo lastno streho, ideja nove šolske stavbe ni ugasnila, ampak se je izkazala vsled nedostatkov šolskih prostorov kot iskrica, ki je tlela vsa nadaljnja desetletja. V odločilnejši štadiji je stopilo to vprašanje, odkar je prevzel pred-

Lahkoatletska damska reprezentanca Ljubljane,

ki je tvorila gros naše državne reprezentance in je na medmestnem mitingu Brno-Ljubljana, Pariz, Praga zasedla v končni klasifikaciji tretje mesto. — Od leve na desno: D. Santel, S. Prevec (obe Primorje), M. Cimperman (Atena) in nova svetovna rekorderka v metu diska B. Kriseh (Primorje).

Danes zadnji dan „CIGAN-KAVALIR“

z šarmantnim Charles de Roche in Rin Tin Tin.

Predstave ob pol 11. popoldne, 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri

541

Kino Ideal

1. avgusta vsi v Kranj - spomenika kralja Petra I., kjer bo slovesno odkritje Osvoboditelja.

sedstvo krajnega šolskega sveta leta 1899 sedanji celjski župan dr. Juro Hrašovec, ki ima po več kot 25letnem predsedovanju in boju za novo šolsko stavbo danes to prijetno zadostitev, da že leta iz tal osvobodjene jugoslovenske zemlje veličastna stavba, za katero je deloval ves čas z največjo energijo na čelu zavednih celjskih Slovencev. Leta 1899 je kraljni šolski svet soglasno sklenil, naj se nova šolska stavba zgradi za dečke in deklice. Leta 1900 je kupil v to svrhu prav primeren stavebni prostor v današnji Gregorčičevi ulici, sedaj last g. Majdika. Izdelal se je že popoln stavebni načrt, ki pa leži danes v arhivu. Prepričal ga je nemški mestni občinski svet na ta način, da je dal izdelati nov regulacijski načrt ter vršati vanj preko tega stavbišča novo, popolnoma nepotrebno cesto. Za Slovence je bil namen prozoren, a nemški občinski svet je imel zaslonbo pri vseh višjih oblastih. Iztržiti je hotel okoliško šolo v okolico, da bi bil na ta način manj ogrožen nemški značaj celjskega mesta. Stremel je tudi za tem, da bi okoliščini zidali v okolici dve nižje organizirani osnovni šoli, iz katerih bi potem slonovi imoviteljskih staršev prestopali v nemško mestno šolo, kjer se je prav pridno kupčevalo za slovenske duše.

Okoliški kraljni šolski svet se dolgo ni hotel udati. Ko pa je videl, da je ves boj proti celjskemu nemstvu brezuspešen, je sklenil leta 1910, da nakupi v Gaberju stavbišče za dekliško osnovno šolo, kateri bi se bili priključile deške paralele. Dočim bi temeljni razredi deške osnovne šole iz principielnih razlogov ostali v dosedanjem poslopiju v mestu. Svetovni požar je potisnil okoliško šolsko vprašanje v ozadje. Po svetovni vojni so nameravali prvotno zidati novo šolsko stavbo pri Kapucinskem mostu ter se je v to svrhu že nakupilo stavbišče od Celjske posojilnice. Mestna občina na starega gimnazijskega poslopija tudi zato ni hotela odprodati, ker je občinski zastop pravilno slutil, da bi v tem slučaju okoliška občina ne zidala, pač pa prenesta svojo osnovno šolo v staro, za učne svrhe popolnoma neprimerno gimnazijsko poslopije.

Nahoveli dogodki glede stavbnega prostora, glede zgradbe same in glede naletja posojila so vsem Celjancem in okoličancem v živem spominu. Nekateri nahukskali okoliščani so naravnost tekmovali v tem, da bi se pokazali manj kulturni in kot večji nasprotniki okoliške šole, kakor je bila svoj čas reprezentanca celjskega nemstva. Brez dvoma slabo in neprimerno pa je zastopal interese okoličanov v tem vprašanju tudi celjski klerikalni poslanec, ki bi bil moral kmečko prebivalstvo isto odkrito poizkusiti, da bo pri stavbi najmanj prizadeto kakor drugi. Z neresničnimi podatki se je klerikalni poslanec posredilo momentano doseči samo to, da je bilo ministrstvo prosvete popolnoma zbegano in je izdalo opetovano in nasprotujoče odloke.

Zgradba okoliške šole vidno napreduje, naj bi jo v nadaljnjem razvoju rosila luč boza in medsebojni sporazumi. Da bi ta nova ponosna stavba vzgajala naši učenjanci domovini nove generacije delavilnih in rodoljubnih mož in da bi bili ponosni nanjo vsi oni, ki bodo z gromotnimi žrtvami in s duševnimi napori pripomogli celjski okoličani, da bo imela po desetletjih trdega boja svojo lastno moderno osnovno šolo.

Sv. Pribečević slučajno rešen smrti

Novi Pazar, 10. julija. Svetozar Pribečević je došel v Novi Pazar v sredo ob 10. zvečer potem, ko je na povratku iz Belega Polja posetil Plevlje in Sjenjko, kjer je govoril na shodih SDS. Na potu se je pripetila nesreča, ki bi mogla imeti katastrofalne posledice ter prinesiti smrt Sv. Pribečeviću in njegovemu spremstvu. Pri 27. km od Sjenjke, ne daleč od Čebinskega Hana, je vozil avtomobil Sv. Pribečevića na ravni s polno hitrostjo. V trenutku, ko se je Pribečević razgovarjal s poslaneom Božovićem, se je velik brzoljavni drog ob cesti zamajal in s strahovitim treskom zrušil na avtomobil skupno z voznikom in izolatirji. Sofer se ni mogel pravočasno izogniti ter je šel po katastrofi okreniti avtomobil na stran. Droj je padel na srednji del avtomobila, kjer se nahaja motor. Srednji del karoserije se je razbil, k sreči pa je ostal motor nepoškodovan.

V prvem trenutku, ko je drvil avtomobil še pod drogom in dokler se niso napete žice ovile okoli glav potnikov, se ni vedelo, ali se je kdo ponesrečil. Prvi se je oglašil Pribečević, ki je vprašal, ali so vsi živi. Tako se je ugotovilo, da so ostali vsi samo vsled srečnega slučaja brez težjih poškodb; lažje je bil poškodovan samo sofer, poslanec Božović pa nekoliko na ušesu. Sv. Pribečeviću se ni ničesar pripetilo. Le srečnemu slučaju se je zahvalil, da se ni pripetila večja nesreča, ker je le malo manjkalo, da ni padel brzoljavni drog na glave potnikov.

Nekoliko kasneje so prišli tudi na mesto nesreče seljaki, ki so odstranili drog z žicami z avtomobila. Ob tej priliki se je ugotovilo, da je bil brzoljavni drog na tleh popolnoma gnil in da se je zrušil vsled treslajev zemlje, ki jih je povzročil avtomobil. Sv. Pribečević je došel z veliko zamudo v Novi Pazar, kjer so dobili poškodovanci prvo zdravniško pomoč.

V Novem Pazaru se je vršil v četrtek dopoldne shod SDS, na katerem je Sv. Pribečević govoril živahno pozdravljen od prijemnih, o političnem položaju in o programu SDS. Dopoldne se je odpravil v Koroško Mitrovico, kjer se vrši v nedeljo velik shod SDS.

Kdo je organiziral atentat na Spasoja Hadžipopovića

Bitolj, 10. julija.

Preiskava radi uboja novinarja Spasoja Hadžipopovića je prinesla presenetljive rezultate. Prvotno se je mislilo, da je umor organizirala grška nacionalna organizacija «Makedonska pesnica». Sedaj pa se je ugotovilo, da ga je organiziral bivši bolgarski komitski vojvoda Krsto Londrev, ki je bil že za turških časov aktivni bolgarski četnik in je pozneje skrival organiziral pristane makedonskega komiteja v Grški po možnosti tudi na našem ozemlju. Meseca januarja se je predal po nalogu makedonskega komiteja našim oblastem v Beogradu in bil poslan v Bitolj v stalno bivanje. Ker se je vedelo, da je mnogo let delal kot komitaš za Bolgarsko, so mnogi sumili vanj, zlasti pa Spasoje Hadžipopović. Londrev je spretno skrival svojo preteklost in je postal v Bitolju celo zaupnik naših oblastí. Ker ni mogel sam izvesti nalog komiteja, je zaprosil velikega župana, naj mu dovoli prijetelj iz grške Makedonije nekaj svojih tovarišev v Bitolj. V resnici je pripeljal tri svoje tovariše, bolgarske četnike, ki so bili istotako pri nas prav dobro sprejeti. Kmalu se je pričelo njihovo delo. Atentat na Hadžipopovića je Londrev pripravil osebno s svojimi tovariši, pri čemur je računala, da bodo atentat pripisovali Grkom, kar se je tudi prvi trenutek zgodilo. Atentat sta izvršila Londrova tovariša Koča Bečerović in Laza Mile. Hadžipopovića je ustrelil Bečerović, Mile pa je s streljanjem odbijal ljudi, da sta lažje pobežnala. Upravnik mesta Bitolja pa se je posrežilo prijeti dva druga bolgarska četnika in kmalu je prišel na sled, kdo je atentator Hadžipopovića. Londrev je imel tudi nalogo ubiti narodnega poslancina Antiparmakovića. Cela zadeva je vzbudila v bitolskem okrožju veliko senzacijo.

Skrivnosti rožniških noči

Ljubljana, 10. julija.

Ura je udarjala v enem izmed zvonikov ljubljanskih cerkva enajstkrat, ko se je lovila po ozki in razjedeni gozdni poti z Rožnika v dolino 17letna izbegljunka Justica Lukšič, ki je pobežnala od svoje matere na Dolenjskem že pred dobrim letom. Odkar je prišla v Ljubljano, se je zapletla v mrežo raznih dobrih prijateljev, ki so jo seznanjali dan za dnem z moško družbo vse do tlej, dokler ni spoznala, da ne potrebuje več posredovanja. Prišla je v svetlo veselo življenje male pustolovke, dokler se ni seznanila s policijo in zaporom. Nato je postala zopet previdnejša; spriznjalca se je vnovič s starimi znankami in zahajala z njimi v Tivoli in še višje gori v šišenski gozd. V mesto se je vračala samo na večer in se zabavala v različni družbi v raznih zakonitih lokalih.

Ko je šla v četrtek nekam boječ, čeprav v okrilju teme, po zgornji poti v dolino proti Tivoljskemu gradu in dalje doli v Lattermanov dvorec, je postala nekam otožna. Prebredla je že dober kos gozda, pozdravila tri prijatelje, ki so se stiskale v zavetišču, mali kočici, spleteni iz vej, nekje nad Večno potjo. V bližini bivega kina Tivoli se je vsedla na klopič in za hipce zadremala. Zbudil jo je rahel sunek in ko je strahoma obrnila glavo, je opazila poleg sebe starega poznanca, bivšega krojaškega pomočnika Milana S. Spomnila se je hipoma, da s tem premetenim in surovim zvočnikom, ki je bil strah in trepet vseh lahkih deklet v mestu, ni dobro imela pose, čeprav je ravno takrat potrebovala človeka, ki bi jo rešil iz zadrege. Nočni družabnik je prišel siliti v močno zbegano in že utrujeno nevesto noči na kratek izprehod v senco gozda. Ker pa se ona ni hotela odzvati, je planil nanjo in jo pričel obdelovati s pestmi. Grozil ji je tudi, da jo izroči stražniku.

Kar je pretrgal noč prestrašen vzklil. Ta hip je namreč stražnik že stal poleg obeh za klopjo. Še isto noč sta prespala oba v zaporu; zvočnik na deskah na policijski direkciji, Lukšičeva pa v policijskem zaporu v justični palači. Naslednji dan sta stopila oba pred zasliševalnega uradnika, nadzornika Jakoba Podreberška. Tu sta razgrnila oba v medsebojnem očitjanju vsak svoj kosček umazanega življenja. Ona je odkrila vse njegove grehe in spletke, ki jih uporablja nevarni pustolovec pri priganjanju deklet raznim moškim že nad leto dni. Boje in tresejo se pred njim vse ajene tovarišice, ki so mu izdajale za posredovanje velike vsote denarja. Pod silo njene izpovedi se je razmahnil tudi zvočnik same. Hotel rešiti samega sebe, je pripovedoval o orgijah po raznih stanovanjih po mestu, o plesih Adamov in Ev ter o vseh mogočih sličnih prireditvah v rožniških svetih.

Policija pripravlja sedaj na podlagi njegovih izpovedi temeljito preiskavo, katere rezultat bo gotovo imel v ljubljanski škan-dalni kroniki velik odmev.

Zadnji iz nevarne družbe

Ljubljana, 10. julija.

Ko je šel v petek dopoldne stražnik Kvas v civilu na izprehod po Dolenjski cesti, je pred Jesihovo gostilno vzbudil njegovo pozornost visok mladenič, ki se je živahno razgovarjal z nekim dekletom. Stražnik je nekoliko razmišljal, nato pa se takoj spomnil, da ima pred seboj enega najboljših premetenih malopridnežev, že več mesecev zasledovanega vlomilca in tatu, 24letnega bivšega mesarskega pomočnika Josipa Petriča iz St. Jurja pri Grosupljem. Kvas se mu je previdno približal za hrbet, zgrabil nato bliskoma Petriča za obe roki in mu zavrnil nato desno na hrbet, tako da je postal izredno močni Petrič v trenutku pobleven kot ovca. Čeprav je presenečen vlomilec vedel, da je v pravih posteh, se kljub svoji znani nasilnosti sploh ni branil. Kvas mu je napovedal aretacijo ter ga, držeč krepko za roko na hrbtu ter z drugo za vrat, odpeljal na dolenjskega stražnika, odkoder so ga z močno eskorto odpeljali na policijsko direkcijo.

Josip Petrič je v noči na 25. marca vlomil v družbi svojih tovarišev Lesaja in Cente v Mencingerjevo trgovino na Sv. Petra cesti ter napravil tamkaj za približno 6000 Din plena. Policija je, kakor znano, nekaj dni po tem vlovu zajela vlomilce na Turkovem dvorišču v Komenaskega ulici, le Petrič je po pravočasno pobežnili in odšel proti Posavju. Tamkaj je našel služajno v neki gostilni svojega starega poznanca in ravno

tako nevarnega vlomilca Josipa Malnerja iz Sodražice, s katerim sta krenila čez polje v Koseze, na Dobrovo, Brezovico in v Podpeč. Tamkaj sta vlomila zaporedoma kar v več hiš, nato pa se skrila v Črni vasi na Barju. Ponovi sta krenila zopet proti Dobrovi in v vlovila v sosednji vasi na Šuči v dve hiši. Knezovo gostilno ter v hišo posestnika Zagarja. Dne 13. aprila sta vlomila skupno tudi v hišo posestnika Hribarja na Rudniku ter odnesla več zlatnine in obleke. Malnar se je naslednjega dne opil, odšel v mesto, kjer so ga na Zaloški cesti aretirali in odvedli v zapor.

Petrič seveda ni bil tako nepreviden in je raje ostal na deželi, kjer se je pridružil znani Klemenovi vlomilski družbi. Ko so tudi te postopoma večinoma polovili, se je premeteni Petrič ustrašil in se je odpeljal na Hrvaško. Toda tamkaj se ga je polastilo kmalu domotožje, nakar se je zopet vrnil in se vnovič posvetil vlomilstvu. Neredko se je pojavil tudi v Ljubljani in gre morda marsikaj večji vlom, ki je bil izvršen zadnje čase v Ljubljani, na njegov rovaš.

Sport

Motociklisti na ljubeljski konkurenci

Na lanskih in letošnjih velikih gorskih dirkah, n. pr. Katschberg in drugih, se je pokazal nepričakovano dober uspeh motoristov. Da je bilo temu tako, je utemeljeno po dejstvu, da ima motorno kolo premagati mnogo manj trenja, stroj stoji na dveh kolesih, ako ima prikoliko na treh kolesih, nima nikake težke karoserije, je torej resnično mehanično in tehnično idealno gorsko vozilo. Moderna motorna kolesa, ki imajo obsežno opremo, dovoljujejo dosti udobno vožnjo tudi na ovinkih, ker je stroj stabilen in ima dobre vzmeti, vrh tega ima mnogo modernih strojev še balonke. Dosedanji rezultati pri treningih so pokazali presenetljivo dobre rezultate za motorna kolesa, da je pričakovati zanimivih bojev tako med motociklisti samimi kakor tudi med motoristi kolesom ter avtomobilom.

Ze opetovano smo imeli priliko videti lepe uspehe ob sodelovanju Avtokluba in Motosaveza, zato upamo da bosta delali organizaciji druga drugi v roke in da pokaže Motosavez za prireditel avtokluba tisto razumevanje in vso podporo, ki ji gre.

Za olajšanje prehoda meja države SHS. Da se enkrat za vselej odpravijo šikanje, ki so jim še vedno izpostavljeni potniki avtomobilisti na naših mejah je odposlana posebna komisija od finančnega ministra, da prouči stanje na lici mesta. Komisija dela že teden dni na prelazih na Ljubelju, Podkorenu, Ratečah, Vršču in v Kranjski gori. Zeleti bi bilo, da se tujcem odpre dohod v naše državo ne le iz sportnega, marveč tudi iz narodnogospodarskega vidika. Mnogo avtomobilistov-turistov, ki bi radi ogledali gorenska letovišča, ki so navdušeni o dobrem stanju slovenskih cest, se ne upajo preko meje, ker jih je strah pred carinsko kontrolo. Da šikanje ne izvira iz nalogov z višjega mesta, da so marveč osebna sitnost in šopirjenje posameznih organov, dokazuje prihod omenjene komisije, z druge strani dogodki zadnjih dni. Da se izognejo vsem sitnostim, pozivamo avtomobiliste v motocikliste, ki trenirajo na Ljubelju, naj si preskrbijo sigurno trening-karte pri Avto klubu v Ljubljani.

Kolesarski podsavez za Slovenijo ima danes v nedeljo 11. t. m. v restavraciji Zvezda ob 10. dopoldne važno sejo. Radi nujnosti udeležba odbornikov obvezna. — Vojda.

ASK Primorje (kolesarska sekcija) ima odborovo sejo danes v nedeljo 11. t. m. v restavraciji Zvezda ob 11. dopoldne. Radi važnosti seje udeležba odbornikov obvezna. Načelnik.

Ilirija: Gradjanski. Današnja tekma med Ilirijo in Gradjanskim za prvenstvo države se vrši danes popoldne ob 17.30 na igrišču Gradjanskega.

SK Slavia: SK Triglav 40. pp. Poleg prireditel kolesarskega in motociklističnega društva «Sava» dne 11. t. m. na igrišču SK Slavia nastopita tudi moštvi SK Slavia in SK Triglav 40 pp. v nogometni tekmi po 2 krat 30 minut. Pričetek točno ob 17.30.

SK Krakovo v Domžalah. Danes gostuje II. moštvo najmlajšega kluba LNP, SK Krakovo v Domžalah ter igra prijateljsko tekmo s SK Diskom, nad katerim je zadnje nedeljo zmagalo I. moštvo SK Krakovo z rezultatom 7 : 1.

SK Krakovo pozivlja igralce, ki nastopijo pri tekmi v Domžalah, da bodo točno ob 13.45 na juž. kolodvoru — Kapetan II. Včerajšnje tekme v Zagrebu. Popoldne je bila prijateljska nogometna tekma Haška proti Derbyju, ki je končala z 2 : 1 v korist Haška. Nadalje so se vršile pokalne tekme klubov vzhodnega dela Zagreba. — Igrali so štirje klubi. Maksimir je igral proti Borongaju z 2 : 2. Zreb je prisodil zmago Maksimiru. Slaven je za igral proti Atleti s 4 : 3. Jutri igra prva ekipa kluba za tolažilni pokal, zmagovalca pa v finalni tekmi za pokal vzhodnega dela Zagreba.

Zarnice

Osrnam — vsakovrstne naloceneje

J. Gorec, alaža Kreditne banke.

Quasija les,

sulikat, saliarol, mazavo milo, losol, tobaci izveček, fenofalein papir so pripomočki za pokončanje mčesa na irtl, hmelju, ribizu in vrtnicah. 5189 a

Dobi se v drogeriji Sanitas, Celje ali pa v Ljubljani, Prešernova ul. 5

Potovanja po Švici.

Vsakovrstna pojasnila in znižane vozovnice pri Amtliches Schweizer Verkehrs-bureau, Wien I., Schwarzenbergplatz 18. 172a

Šah idejam?

In vendar brez njih ni življenja!

L.

Z zanimanjem zasledujem krizo idej in značaj, ki se zrcali v «Učit. tovarišu» zadnje mesece. Šah idejni strani učiteljske organizacije, dol s programom narodnega edinstva in nacionalne države in neodvisne šole, živele brezbarvna organizacija! Tako je završalo, ko je nastopil nov režim. Ker nobena stranka ni zahtevala, da bodi UJU njen del ali privesek, in tega nikdar ni bilo, je šlo — in to se je tudi pokazalo — pravzaprav je za to, da se nekateri opravičijo, zakaj so v javnosti nedelavni, oziroma zakaj prehajajo v vladne stranke. Z ganljivo odkritosrčnostjo uvodni članek v «U. T.» od 2. t. m. priznava, da je novi pokret nastal zato, ker bi sicer «nohti protivopolitičnega reakcionarja praskali po naši koži». Tako je! To smo od prvopčetka vedeli, da je slavnostni nagib — strah. Čudno, da danes tega strahu pri «Slomskarih» ni in da pri njih vlada obča radost nad samomom UJU. Oni pravijo: Živela revolucija, seveda le v UJU. Z gospodo, ki se boji vsake borbe, tudi «novemu» UJU, nič ne bo pomagano, ker jih bo vsak nasprotnik z moko kunj nagnal. Ni je namreč zdrave organizacije, ki bi ne imela protivnikov in ki bi se mogla vzdrževati in napredovati brez boja. Gospoda ne vidi daleč v bodočnost, A kmalu bo prišlo spoznanje, da si brezbarvno učiteljstvo ni pridobilo nobenega prijatelja, da so mu ostali sovražni vsi dosedanja nasprotniki, da pa je odbilo od sebe zveste preizkušene prijatelje, ki so se v najneahvaležnejših razmerah in z velikim končnim uspehom borili za učiteljstvo proti vsem, za učiteljstvo, o katerem eden glavnih deklaratorjev trdi, v «U. T.» od 2. t. m., da v ljudstvu živi vera, da je učitelj «gospod», kar pomeni po njihovem «človeka, ki nič ne dela...»

«Zebel na glavo» pa je zadel doktor Lončar, ki se v «U. T.» brani, zakaj kljub striktni obljubi ni premedil učitelja, ki je sodno žigosan kot kameleon. On pravi, da bi potem moral še mnoge druge premediti, ki zdaj tišče v radi-kalnih radičevce. Novo gibanje morda ni bilo od vseh tako mišljeno, rezultati pa so tu. Ni čuda, da komaj pridobljeni ugled učiteljskega stanu zopet naglo pada. Izjava g. Lončarja v «U. T.» je strašna obtožba. Suhe veje gnijejo. Čimprej zginejo, tem bolje za vse.

Kamen, ki so ga sprožili «brezbarvni», pa izgleda, da se že kručí. In to tam, kjer je gibanje vsaj na zunaj pričelo. «U. T.» poroča o sestanku učiteljskega društva za marenberški okraj: Gospod Juvancič je imel predavati o centralizaciji in o decentralizaciji prosvetne uprave z ozirom na šolski zakon. Predavatelj pa je izjavil, da tu trči ob vprašanje, smo li eno ali troje. V resoluciji se obsoja, da se je to idejno vprašanje doslej zanemarjalo. «Mi še danes ne vemo, smo li en narod, ali trije! Tu je jedro vseh nadaljnjih razprav, tu se moramo ustaviti in jasno povedati, potem se lahko izrečemo za en ali drug sistem». Resolucija nadaljuje: «Naši znanstveniki se še niso lotili omenjenega vprašanja, zato pa moramo mi slediti našemu zdravemu razumu in njegovi logiki, da bomo stali pri prihodnjem šolskem zakonu pripravljeni z vsemi argumenti za in proti». Resolucija je sprejeta in že na celjski skupščini naj poročevalec to sproži.

Ko smo to čitali, smo vzklikli: Glej, glej, ravnokar pokopano idejno vprašanje zopet vstaja in sili v organizacijo, ki — dasi deklarirala — priznava, da je od tega vse odvisno. In če so eni za edinstvo, drugi pa za separatizem, kaj pa potem? Če smemo verjeti deklaraciji, majorizirana ni, oziroma z drugimi besedami, manjšina sme zaprečiti organizaciji zavzeti stališče v kardinalnem vprašanju, od katerega zavisi ves upravni šolski sistem. Torej tako se UJU samo izključuje iz debate in vpliva. Tak je zakon logike zdravega razuma, ki ga kliče na pomoč g. J.

Čim pa se organizacija zavzame za stališče edinstva ali za avtonomizem, mora manjšina ven ali pa se pokoriti, idejno «nasilje» je tu! Ta hip bo iz brezbarvne zopet od mrtvih vstalo dosedanje UJU.

Resolucija marenberških učiteljev je popolno priznanje, da vsaka učiteljska organizacija mora imeti jasno stališče, k problemu našega šolstva in tu nastane aut-aut: Ali za nacionalno državno šolo, ki po predpisu ustave vzgaja mladino v duhu narodnega edinstva in verske strpnosti, ali za premeteno ustavo v avtonomistični smeri, s šolo, ki vzgaja deco v separatističnem duhu, po ustroju, ki bo za enkrat precej podobno deželnemu šolskemu svetu g. Evgena Lampeta in prof. Jarca.

II.

Celo vprašanje, ki v Marenbergu še ni odglašano, pa je v stvari že rešeno. Kateri naš znanstveni zavod naj bi odločil, ali smo trije ali en narod. Univerza? Mar bogoslovna fakulteta? Kemiki? Prirodoslovci? Pravniki. tehni-ki? Če bo g. Juvancič to stvar do jeseni študiral, bo dognal, da narodi niso nikdar nastali po sklepu znanstvenih forumov in da je pač edinstven slučaj, da je Avstro-Ogrska ustvarila «bosanski» narod s peresom enega znanstvenika.

Ko bo g. J. to zanimivo vprašanje proučeval, naj ne zamudi stopiti v knjižnico po knjige, ki poročajo, kako je nastal iz Latinov, Keltov, Frankov in dru-

gih narodov francoski narod. Našel bo celo več literatur in dialektov ter celo jezikov, ki se ne razumejo med sabo, pa so vsi Francozi. Naj stopi tudi v Anglijo in pri kolekih morda kaj izve o razvitku italijanskega naroda. Tudi tam so bili separatisti, ki so zadrževali narod v pohodu na solnce. Lahko se domneva, da se masa ni nikjer udeleževala aktivno tega boja, ona je samo zlorabljena od nazadnjakov, ki so pod raznimi gesli divljali proti edinstvu.

Kdo je odločil? G. J. lahko pogleda tudi v ono kratko zgodovino, odkar se Slovenci zavedamo kot Slovenci. Skrajši jih je bilo par omizij inteligentov, ki so se borili proti tedanjim separatizmom, ki niti danes niso izumrli. (Stajerci, Kranjci, Korošci itd.). Njihova volja, program in delo na vseh poljih je zmagalo neuko maso in zavedne nasprotnike. Kdo pa je naučil Slovence, da so Slovenci? V glavnem šola, kakor je na Koroškem šola ustvarila slovenske govoreče Nemce. Morda je potem razumljivo, zakaj je čl. 16. ustave rešil nacionalno nalogo naše šole, katero je za vselej odtegnil razpolaganju provinčnih separatizmov.

Po zaslugi faktorjev, ki so bili močnejši, kakor volja naroda, so se razvili razni kulturni centri, kakor tudi razna narodna imena in središča na onem neprekinjenem področju od Nadiže do Soluna, kjer biva narod, ki govori en in isti jezik, čegar narečja prehajajo neopazno v eno in drugo. Ta narod je v svojem poletu vedno čutil, da mu je usoda skupna. Čutil je krvno edinstvo. In ko je svetovna vojna prišla na vrhunc, je instinktivno zaigrala zavest edinstva. Vsi in tudi mi Slovenci smo pred vsem svetom z besedo in dejanjem potrdili prisego, da smo in hočemo biti s Srbi in Hrvati en narod, ki naj se mu da državna svoboda, bo razvil svoje je moči in organiziral Balkan za civilizacijo. Na temelju narodnega edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev (t. j. Jugoslovenov, ne morda južnih Slovanov!) je osnovana Jugoslavija, in tisti, ki niso dobili pozneje drugih navodil užaljenega katoliškega Rima ali pa postali, sedeč na varnem, recidivni, so ustvarili ustavo ter zagotovili v čl. 16 tudi idejo narodnega edinstva kot vodiljo državne šole.

Med tistimi, ki so se za to borili, je bilo tudi celokupno UJU, ko se še drugi niso upali izreči besede «jugoslovenski», so si poleg Sokolov in inženjerjev učitelji nadeli ponosno ime «Udruženje jugoslovenskih učiteljev». V tem je program in stališče, ki ne pozna gesla «nazaj», če bi tudi marenberška organizacija jeseni glasovala drugače.

III.

Torej zavest in volja, da so Slovenci, Hrvati in Srbi en narod in da jih moramo v kolikor so še nezavedni, vzgojiti v duhu edinstva, ta volja je precej krepka in jamči, da bo popolnoma uspeha kakor je uspelo Francozom, Angležem, Italijanom. Ta volja je navdajala srbsko državo, ko se je spustila v boj z Avstrijo in navdaja danes našo državo, ki nima eksistenčne pravice in možnosti, ako bi prodira ideja treh narodov. Zakaj vsaki narodni ideji je imanentna zahteva lastne državnosti. Ta volja navdaja našo dinastijo, je vzgojni princip v naši vojski, ki ni vojska treh narodov, ta volja navdaja svet inteligence Srbov, Hrvatov in Slovencev. Tej volji služimo po skromnih močeh mi in vemo, da bo zmagala, četudi na videz vlada včasih separatizem in sedi g. Lončar v prosvetni upravi.

Mi bi torej prosili, da marenberško društvo uvidi, da je vprašanje, ki si ga je stavilo, že rešeno. Rešeno samo ni za poedince, ki nimajo še moči, da se odločijo. Kakor ni bilo rešeno za maso v Premurju in na Koroškem in še marsikje. A za druge je že bilo!

Danes, ko je vprašanje slovenskega pismenega jezika nesporno, in vemo vsi, da je slovenski pismen jezik dragocena bogatitev našega nacionalnega življenja, a istočasno vidimo, kako sila dogodkov vse usmerja v skupno strugo, za inteligenta pač ni težko odločiti se; ali biti sotrudnik na ustvaritvi močnega jugoslovenskega naroda ali biti temu razvoju nasproten. Nevturalen ne more biti nihče, to so g. v Marenbergu pogodili, najmanj pa more biti nevtralen učitelj in njegova organizacija. Deklaracija je v tem oziru pač unikum.

Naši generaciji ni lahko odvreci stare nazore in stara gesla, zlasti če so bila koristna in plodonosna, kakor je bila naša preteklost ideja slovenskega naroda. A v večjo idejo se mora nvrstiti manjša kot predstopnja. Novo generacija pa že vzgojimo na široki bazi. Smehljala se bo, ko bo citala, da je leta 1926, t. j. osmo leto po osvoboditvi, učiteljska organizacija priznala, da nima stališča do najvažnejšega nacionalnega problema. In prav bo dala našemu stališču, da učiteljska organizacija lahko menja osebe in mani važne zahteve, ne more pa zapustiti zastave jugoslovenske nacionalne šole in njene nezavisnosti od cerkvenopolitičnega jerobstva.

OBLEKE

astnega izdelka Vam nud

57

NA CENEJE

Jos. Rojina, Ljubljana, Aleksandrova 3.

Domače vesti

Dr. Žerjav je hotel razbiti SDS?

G. Janko Bukovec, ki je menda tajnik Puceljeve stranke, je v »Kmetijski listu« izjavil, da bo ostal dr. Žerjavov politični nasprotnik, dokler ne prelomi s SDS. Zraven je tudi pristavil: »Težko vam menda to ne bo, saj ste pred leti izjavili, da če se Vas kandidira na SKS listi, da ste pripravljene razbiti sedanjo demokratsko stranko v Sloveniji.« To Bukovecovo izjavo je ponatisnil tudi »Slovenec«, češ da je vsekakor zanimiva. Da ne bosta ostala »Kmetijski list« in »Slovenec«, osamljena, jo kot tretji ponatisnik, jaz podpisani Macafizelj. Ker je prilično znano, kdo in kaj je dr. Žerjav in kaj g. Bukovec, kaj SDS in kaj Puceljevo ostanjkarstvo, sem prepičani, da sem v sedanjih desetletjih časih s ponatisom te pretrpetujoče vesti nekaj pripomogel k splošnemu razvedrilu in boljši prebavi težavne polemike dobe.

M. A. C.

* **Kraljevič Gjorgije ostal na Belju.** Kakor javljajo beograjski listi, kraljevič Gjorgije ob priliki povodnji ni odpoval v Beograd, marveč je ostal v poslopju generalne direkcije državnega posestva Belje.

* **Iz katoliške cerkve je izstopil duhovnik.** Izredni profesor na ljubljanski univerzi in bivši glavni urednik »Slovenca« g. dr. Izidor Cankar. Kakor čujemo, se dr. Cankar prihodnje dni poroči s hčerko ene najuglednejših ljubljanskih rodbin.

* **Povratek Stjepana Radića in familije z Bleda v Zagreb.** V posebnem vagonu priklonjenem jutranjem brzovlaku, ki je včeraj vozil s tričeturno zamudo, se je Stjepan Radić s familijo in spremstvom vračal z Bleda v Zagreb, odkoder se po izjavi njegove okolice v kratkem poda na zopetni odhodi v Baško.

* **Izpremembe v državni službi.** Okrajni sodnik in predstojnik na Brdu Alojzij Debeljak je pomaknjen v 5. skupino I. kategorije, profesor nižje kmetijske šole v Mariboru Ferdinand Vončina ter računski uradnik iste šole Joško Sotler sta premeščena na srednjo vinogradniško in sadjarsko šolo v Mariboru. Državni ekonom v Konjicah Fr. Slamberger je po potrebi službe premeščen kot kmetijski referat v glavarstvu šmarnsko-rogaško-kožjanskega okraja.

* **Odlikovanje.** Pri poštini upravi v Ljubljani so odlikovani z redom Sv. Save IV. razreda: šef splošnega oddelka Anton Vesenjak, poštini inspektor Tomo Vrkljan in upravnik glavne pošte Josip Vrtovec.

* **Promocija.** Na ljubljanski univerzi je bil te dni g. Miroslav Dev, sin sodnega svetnika Oskarja Deva, promoviran za doktorja prava. Čestitamo!

* **Diplomirala sta na tehniški fakulteti univerzi v Ljubljani v petek 9. t. m.** za elektroinženjerja g. Janez Jezeršek iz Stražišča pri Kranju in Janko Gaberščik iz Kamnika. Čestitamo!

* **Diplomski izpiti na kemičnem oddelku tehniške fakultete v Ljubljani.** V letošnjem poletnem terminu je napravila diplomski (inženjski) izpit z odličnim uspehom gospodična Zora Antonovič iz Pančeva predloživši kot diplomsko delo razpravo: O peptizaciji skroba v ultravijolični luči.

* **Pravilnik za srednje kmetijske šole.** Uradni list ljubljanske in mariborske oblasti objavlja v 62 številki pravilnik za srednje kmetijske šole.

* **Smrt češkega pisatelja Raisa.** V četrtek ponoči je v Pragi umrl odlični češki romanišec Karel Rais. Rojen je bil 1859. v Belohradu. Bil je od l. 1895. ravnatelj dekliske meštanske šole na Vinohradih. Njegove najbolj znane povesti so »Zapada«, »Kalibov zločin«, »Med ljudmi«, »Roditelji in otroci« in dr. Več njegovih del je preloženih v poljščino, ruščino, nemščino in srbohrvaščino. Že dokaj let je bil pok. Rais član Češke akademije.

* **Francoski narodni praznik.** Prejeli smo: Radi odsotnosti g. vicekonzula odpade običajni sprejem na francoskem konzulatu v Ljubljani ob priliki francoskega narodnega praznika dne 14. julija. Ta dan se ne uraduje.

* **Odhod generala Vrangla iz Jugoslavije.** General Vranjel, ki se je t. dni vrnil iz Pariza, likvidira svoj štab v Sremskih Karlovcih ter izroča vse svoje organizacije velikemu knezu Nikolaju Nikolajeviču. V kratkem odpotuje v Belgijo, kjer hoče živeti povsem kot privatna oseba.

* **Razpis službe zdravnika specialista.** Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje pri ekspozituri v Mariboru službo specialista za otroške ozeleznice. Interesenti se opozarjajo na razpis v »Uradnem listu«.

* **Novinarske brzojavke v prometu z Italijo.** Direkcija pošte in brzojav v Ljubljani nam sporoča: Po odloku poštnega ministrstva št. 31.973 od 1. julija je minister pošte in telegrafa odredil, da se v prometu z Italijo lahko oddajajo novinarske brzojavke po znižani pristojbini ob vsakem času podnevi in ponoči. Ta naredba stopi takoj v veljavo.

* **Dr. Josip Stojč.** V petek popoldne je podlegel v Ljubljani po kratkem trpljenju zavratni bolezni, bivši primarij državne splošne bolnice g. dr. Josip Stojč, star komaj 50 let. Pokojnik je bil znan širom Slovenije kot eden naših najboljših kirurgov. Radi svoje ljubeznivosti in dobrosrčnosti je užival med občinstvom, posebno med pacijenti, izredna ugled in spoštovanje. Rodom ljubljancan je vstopil l. 1902 v splošno bolnico in bil imenovan sedem let kasneje za primarija na kirurškem oddelku kjer je s svojo spretno roko nešteti ljudem rešil življenje. Pogreb popularnega zdravnika se bo vršil danes, ob 4. popoldne iz hiše žalo sti, Resljeva cesta 12. na pokopališče k Sv. Križu. Blag mu spomin, žalujemo naše sožalje!

* **Prometne težave v Škofji Loki.** Radi malenkostnih kreditov za vzdrževanje cest v škofjeloškem okraju vsled ogromnega prometa na selski in poljanski dolini,

posebno pa radi transportov lesa iz obeh dolin na škofjeloško postajo v tako slabem stanju, da so avtobusi med postajo in mestom morali ustaviti vožnjo. Občina je bila zato prisiljena poseči po samopomoči in vpeljati posebne cestne takse za vsa vozila, ki vozijo po tej cesti. Interesenti in občine pa se dogovarjajo, da na lastne stroške, s prostovoljnimi prispevki in kulukom urede cesto, ki so jo začeli že posipati, da bo omo gočena vsaj vožnja s konji. Upamo, da prisrčno na pomoč tudi poslanci, ki so jih Škofjeločani izvolili.

* **Smrtna kosa.** V Ljubljani je umrl v petek ponoči g. Tone Brozovič, strojni stavec. Pogreb se bo vršil danes, ob 15. iz mrtvašnice splošne bolnice. Blag mu spomin!

* **Razpis profesorskih (suplentskih) mest.** Na Tehniški srednji šoli v Ljubljani se razpisujejo s šolskim letom 1926-27 nastopna učna mesta: 1) tri za gradbeno stroko (arhitekturo), 2) za strojno stroko, 3) eno za elektrotehniko, 4) eno za matematiko in fiziko, 5) eno za matematiko in opisno geometrijo, 6) za prostoročno in dekorativno risanje, 7) eno za srbohrvaščino, 8) eno za slovenščino v zvezi s francoščino ali nemščino ali 1 mesto za komercialno stroko. Za mesta pod 1) do 3) se jemljejo v poštev samo inženjerji z drugim državnim izpitom ali pa absolvirani slušatelji tehniške fakultete z daljšo prakso. Prošnje, opremljene po členu 12. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih, naj se nasloviijo na ministrstvo trgovine in industrije v Beogradu, vložijo pa do dne 26. julija pri ravnatelstvu Tehniške srednje šole v Ljubljani.

* **Na naslov poštne uprave.** Odvetnik nam piše: Dne 9. julija mi je dostavil pismo, ki je bilo oddano, kakor kaže poštni pečat, 8. t. m. v Zagrebu na pošto. V tem pismu me prosi tvrdu X, naj jo zastopam pri naroku, ki je bil razpisan na 9. t. m. ob pol 9. uri. Ker je prišlo pismo za celo uro prepozno v moje roke, je bila seveda tožena tvrdu pri sodnem naroku kontumicirana. Pismo, ki mi je poljansko, da poštna uprava nima posebnih dostavljalcev za ekspresne pošiljke in se iste dostavljajo istočasno, kakor navadna pisma. Da-li je taka »hitrica« poštne uprave v čast, naj le ta sama presodi. Kakšne gospodarske posledice rodi, kaže gori navedeni primer. Če pošta pobira za ekspresna pisma posebno pristojbino, je dolžna skrbeti, da se take pošiljke tudi posebej dostavljajo.

* **Z mednarodnega kongresa za tujski promet.** Ob priliki vsesokolskega zleta v Pragi se je vršil tamkaj tudi drugi mednarodni kongres za tujski promet, katerega so se udeležili zastopniki vseh evropskih držav. Našo državo je zastopal dr. Žižek. Med drugim je bilo na predlog švicarskega delegata Junoda sklenjeno, predložiti Zvezi narodov resolucijo, ki zahteva odpravo potnih listov sploh in povratek v predvojni dobo glede prekoračenja mej ter čimprej širjo odpravo vizumov, da se trenutno potovanja vsaj deloma olajšajo. Živahna razprava se je razvila tudi o češkoslovaškem predlogu glede olajšav pri propagandnih potovanjih v inozemstvu glede znižanja vozni cen in cen v hotelu. Vsi delegati so obljubili, da se bodo v svojih državah zavzeli v posameznih slučajih za čim večje olajšave. Na predlog dr. Žižka je bilo končno soglasno in z velikim odobravanjem sklenjeno, da se bo vršil prihodnji mednarodni kongres za tujski promet l. 1927. v Jugoslaviji.

Trgovina F. MERŠOL nasl. se nahaja sedaj Wolfova ulica 5.

Priporoča veliko zalogo rokavic, nogavic za dame, gospode in otroke. Cipke, vezene, naramnice, svilene trakove, ženska ročna dela, volna, svila, bombaž. Predtiskarija. **Ustanovljeno 1887.**

88-2-11

* **Pevski odsek društva »Grafika« v Ljubljani** je priredil dne 27. junija v Samoboru koncert, na katerem je izvajal razne slovenske in hrvatske pesmi. Koncert, ki se ga je udeležilo številno občinstvo, je uspel zelo dobro. »Grafika« je prednašala skrbno izbran spored lepo in s svojo priznato točnostjo. Pri posameznih točkah se je sicer opazilo, da so pevci izmučeni od vožnje, vendar je bilo v celnem prednašanju dobro in brezhibno. Šibki so bili tenorji, katerih glasovi niso uravnoteženi. Lepo interpretirane so bile predvsem skladbe E. Adamčiča, ki so občinstvo najbolj navdušile. Po koncertu se je razvila zabava, na kateri so zastopniki Samoborčanov pevce toplo pozdravili kot svoje drage brate Slovence in hvallili lepo slovensko pesem. Vsa prireditelj je bila zaključena v slavnostnem bratskem razpoloženju.

* **Podpora invalidom za zdravljenje v kopalščih.** V ministrstvu za socialno politiko je odobren kredit za letošnje zdravljenje invalidov po raznih kopalščih: Za Slovenijo Hrvaško, Dalmacijo in Bosno s Hercegovino po 100.000 dinarjev za vsako posebejno pokrajino. S podeljevanjem podpore se prične takoj. V prvi vrsti dolo podporo oni invalidi, katerim je po zdravniškem načrtu zdravljenje v kopalšču neobhodno potrebno.

* **Konkurz Srbske gradjevinke banke.** Po polomu Beograjske hipotekarne banke in banke N. Boškovič je prišla v konkurz tudi Srbska gradjevinška banka v Beogradu, kar je izzvalo veliko senzacijo. Bančna bilanca izkazuje čisto aktivno nad milijon dinarjev, kljub temu pa banka ni likvidna. Banka ima sicer mnogo terjatev, ki pa jih ne more takoj realizirati.

* **Samomor v bolnici.** Trgovca Blagovič iz Slatnika v Slavoniji se je dal časa zdraviti v ošeski bolnici. Obol je na paralizni in zdravili so ga po najnovejši metodi s cepiljem malarije. Blagojevič se je v četrtek sprejel na bolniški dvorani, postal pred

DANES OB:
3., 5., 7. in 9.
se vrše dve predstave elegantnega kriminalnega vefilma
Sherlock Holmes II.
Predprodaja vstopnic od 10. do pol 1.
Elitni kino Matica
vodilni kino v Sloveniji. Tel. 124.

odprtim oknom ter mahoma skočil skozi okno na asfaltirano dvorišče. Zadel je smrtno poškodbe, katerim je čez nekaj minut podlegel.

* **Strela ubila dečka.** Na Igu pri Ljubljani je silna nevihta, ki je prošli četrtek divjala nad Ljubljano in njeno okolico, zahtevala človeško žrtev. Strela je tresčila v petletnega Jožeta Janžija, sina posestnika iz Staj, ki je tekel s sladkorjem iz prodajalne domov Nesrečni deček je bil na mestu mrtve.

* **Deiravdacija v beograjskem avto-klubu.** Beograjska policija je izdala tiralico za bivšim bančnim ravnateljem Bano v Subotici, ki je na škodo beograjskega avtomobilskega kluba poveril 100.000 dinarjev. Bano je bil v Subotici splošno znana osebnost, ker si je v dobi ugodne konjunktore pridobil večmilijonsko premoženje. V zadnjem času je zaigral visoke zneske. Nedavno je Bano brez sledu izginil iz Beograda.

* **Velika tatvina v Zagrebu.** V trgovino Amalije Spitzerja so v noči od četrta na petek vlomili desletni neznan zlikovec ter odnesli manufakturne blaga v približni vrednosti 150.000 dinarjev. Policija je vlomilcem baje že na sledu.

* **Samomor vojaka v Karlovcu.** V Karlovcu si je prošli nedeljo redov 1. čete inženjerske bataljona Mijo Litvič privezal težak kamen za vrat ter potem v samomorilnem namenu skočil v reko Korano, ki je bila vsled deževja močno narasla. Gimnazijalni abiturijent Čelinšek, ki je opazil vojakov skok v Korano, je v čolnu hitel na pomoč, a rešitev se ni posrečila, ker je vojak hitro izgubil v motnih valovih. Truplo so v tork potegnili iz vode in pokopali na vojaškem pokopališču. Vzrok obupnega čina nesrečnega vojaka ni znan.

Ne zamudite! Ne zamudite!
Oblačilnica za Slovenijo
Ljubljana Miklošičeva cesta
razprodaja do konca sezone razno letno manufakturno blago po znano za žanih cenah. 5396 a
Prepričajte se in oglejte si cene!

* **Velika poverba v Novem Sadu.** V Novem Sadu so prišli v tamkajšnji podružnici Hipotekarne banke na sled velike deiravdacije. Sedajni blaginjski podružnice je generalnem direktorju prijavil, da so izginili večji zneski poslani po pošti na omenjeno podružnico. Preiskava je dognala, da je bivši blaginjski Salih Smajlovič iz Brkega poveril 160.000 Din. Goljušja je bila odkrita šele sedaj, ko so oškodovane stranke reklamirale svoj denar. Smajlovič je bil aretiran in izročen sodišču.

* **Sedežne kopalne kadi »Zora«.** Prvo vrstni domači izdelek in najmanjša uporaba vode! Tudi v tej stroki beležimo razveljav napredek našega domačega obrtnika. V korist vsakega nabavitelja bi bila moralna dolžnost, da si nabavi čim preje omenjeno kad. Kad je popolnoma na novo konstruirana, ter prekaša v popolnosti velike kadi. Z ozirom na majhno obsegajočo obliko se jo lahko rabi v najmanjšem prostoru. Ker odgovarja konkurenčnim cenam si jo lahko vsaka družina nabavi. V splošnem interesu higijene in zdravstva so kadi »Zora« od strani zdravnikov, kakor tudi »Internega oddelka obče državne bolnice« v Ljubljani priznane! Čitajte tozadevni oglaš.

* **Dobijo se najceneje francoske in italijanske knjige v knjigarni »Vera« v Ljubljani.** Aleksandrova cesta 8. 1014

* **Zobni atele Ivana Radovana** se nahaja odslej v Ljubljani. Selenburgova ulica 4, I. nadstropje (preje dr. Prossnagg), zobni atele Ije Frana Radovana pa se nahaja še vedno v Ljubljani VII. Celovška cesta 14., nasproti velesejma. 1006

* **»Čajanka«.** Zahtevajte povsod najzadnješne čajne mešanice »Čajanka«. Glavna zaloga pri tvrdki Franc Kovač v Ljubljani, Hrenova ulica 19.

* **Penzion Vila Lucia v Aleksandru na otoku Krku** z vsem komfortom tik ob kopališču, vabi cenjene goste.

* **Prazne Odol-steklenice** kupuje drogerija »Adria«, Ljubljana, Selenburgova ul. 1.

* **Tkanina »Eternum«** nedosegljiva! 172

* **Radioamatersko termalno kopališče Dolenjske Toplice (38° C)** postaja Straža-Toplice, zdravi z izvrstnim uspehom reuma tizem neuralgije, ischias, ženske bolezni eksudate, posledice zlomljenih kosti, zakasnelo rekonvalescencijo po težkih boleznih in operacijah, kron. kožne bolezni itd. Vsaka tukajšnja kura je tudi okrepčevalna in omlajevalna. Električna razsvetljava, tekoča voda v sobah, sploh moderni komfort Hrana a la carte ali v penzionu. Cene znižane. Prospekte na zahtevo.

* **Ali veš, da so samo ene »PEKATETE« na svetu?** Te sloviijo vsled svoje okusnosti, tečnosti in redilnosti.

* **Trdovratna zapeka, katar v debelem črevesu, napetost, bolečine v bedrih, zadrževanje krvi, zlata žila, vsakovrstne kožne nesnage** se odpravijo z uporabo naravnega »Franc-Jožefove« grenčice po čašico zjutraj in zvečer, zdravniški strokovnjaki iz pričujejo, da učinkuje »Franc-Jožefova« voda celo pri razdražljivosti črevesa brez bolečin. Dobi se v lekarnah in drogerijah.

Obdajujemo jo vsled nlene lepe opreme.

Poželim jo vsled njenega izvrstnega okusa.

Slavimo jo vsled njenega poetičnega imena

zašo »MIRIM« čokolado.

Iz Ljubljane

* **Jubilej dela in zvestobe.** Te dni je slavil trgovski uslužbenec g. Josip Ganoni štiridesetletnico, kar slušbuje pri ugledni tvrdki M. Pakič v Ljubljani. To je že drugi slavljenec tekom enega leta, ki obhaja štiridesetletnico svojega zvestega službovanja pri tej tvrdki. Po smrti g. Mihe Pakiča je kupil leta 1889. od njegovih dedičev to znano veletrgovino s suho robo g. Viktor Rohrmann, ki vodi že 37 let to nad 100 let staro firmo.

* **Visoka starost.** Petinosemdesetletnico svojega rojstva praznuje danes v krogu svojih sorodnikov čila in zdrava gospa Terezija Rant, mati višjega vojnega svečenika gospoda Huberta Ranta v Novem Sadu in mati soproge načelnika zveze obrtnih združenj E. Franchettija v Ljubljani. Se na mnoga leta!

* **Opozarjamo na vodstvo v Groharjevi razstavi danes ob 11. uri.** Razstava se ne preklicno zapre prihodnjo nedeljo. N. G.

* **Zenski odsek.** Gosp. napr. društva za šentjakovski okraj je na svoji seji sklenil, da zaradi deževnega vremena letos ne otvori otroškega igrišča na letnem telovadišču Sokola II na Prulah. Da pa decu ne bo prikrajšana, ji hoče ob priliki nuditi kaj drugega. — Odbor.

* **Iz Rožne doline.** Poročajo nam: V našem kraju imamo Olepševalno društvo, ki se trudi in skrbi za olepšavo našega kraja. Obsojati pa moramo, da nekateri posestniki kljub temu, da so sami člani tega društva ne skrbje za red in snago pred svojimi poslopji. Tako je obžalovati slučaj, da je pred hišo g. G. tik hodnika globoka jama, ki mu služi kot prostor za odlaganje razne nesnage, ki povzroča mimoidočim pasantom neznošen smrad in poleg tega obstoja še nevarnost, da kdo v temni noči ne pade vanjo. Apeliramo na Olepševalno društvo, da opozori omenjenega posestnika, da tak javen prostor ne služi v okras, še manj pa v korist zdravja naših občanov.

* **Danes otvoritev kopališča v Kozelju.** Kopališče je odprto cel dan do večera. Danes popoldne igra na vrtu gostilne Kozeljski gledališki orkester. Različna mrzla in topla jedila na razpolago. Tudi za dobro pijačo je preskrbljeno.

* **Christofor zavod** vpisuje še ves julij na Domobranski cesti 7. — Dnevni in večerni tečaj. 1003

* **Vrtno veselico** priredi pevsko društvo »Slavec« danes 11. julija ob 4. popoldne na vrtu restavracije hotela Miklič v Kolo-dvorski ulici. Spored: Petje godba Sokola I., šaljiva pošta ples itd. V slučaju slabega vremena se vrši veselica v vseh notranjih prostorih. 1001

* **Polijske prijave.** Od petka na soboto so bili prijavljeni sledeči slučaji: 1. tatvina, 1. poškodba tuje lastnine, 1. nevarna grožnja, 1. prestopke nedostojnega vedenja, 1. prestopke zlagajevnih prepisov, 1. telesna poškodba, 1. prestopke pijanosti in razgrajanja, 3. prestopki kaljenja nočnega miru 1. prestopke cestnega policijskega reda. Aretacije so bile izvršene 3 in sicer 1 radi pijanosti, 1 radi vlačugarstva ter 1 radi sovodstva.

* **Ukradeno kolo.** V petek okrog 12. je neznan kolesar odpeljal izpred trgovine Iv. Mihečiča na Lepi poti št. 12 črno pleksano kolo. Znamke »Diamant« z navzgor obrnjenim krmilom, vredno 1500 Din.

Kavarna „LEON“
vsak dan celo noč odprta.

Največja izbira
Covercoat oblek in raglanov za gospode kakor damске kostume, obleke in plašče tudi na odplačila pri tvrdki

O. Bernatović
LJUBLJANA.

Iz Maribora

* **Železniški ravnatelj Knežević v Mariboru.** Včeraj se je mudil v Mariboru novi železniški ravnatelj iz Ljubljane, g. inž. Knežević. Njegovo potovanje v Maribor je bilo službeno. Ogledal si je tukajšnje železniške zavode in druge institucije in se z večernim vlakom vrnil v Ljubljano.

* **Ravnateljske posle** na državnem ženskem učiteljskem v Mariboru je prevzel te dni dr. Matko Potočnik in ne dr. E. (Edmund) Potočnik ali Pototschnik. Dr. Matko Potočnik je bil mnogo let profesor na moškem učiteljskem v Mariboru.

* **Absolventi mariborske trgovske šole** na ekskurziji v Avstriji. V ponedeljek dne 12. julija odpotuje okrog 20 absolventov tukajšnje dvorazredne trgovske šole pod vodstvom profesorja g. Strune v Avstrijo na daljše poučno potovanje. Obiskali bodo Dunaj, Kapfenberg in druga večja avstrijska trgovinska in industrijska središča.

* **»Jutro, dan i noč«.** Danes slednjič opozarjamo mariborsko občinstvo na nocojšnjo predstavo v narodnem gledališču, ki jo bodo igrali prvovrstni igralci beograjskega pozorišča.

* **Redukcija pri mariborskem sodišču?** Kakor doznavamo, se namerava reducirati pri tukašnjem sodišču par mest jetniških paznikov, pomožnih pisarniških moči in vročnikov. Redukcija se bo izvršila radi tega, ker ne predvideva proračun toliko zasedenih mest kakor jih je sedaj pri mariborskem okrožnem sodišču. Ako je ta namera resnična, potem moramo poudariti, da bo to naravnost udarec za hitrejšo poslovanje pri sodnih uradih, ker itak vsled velikega nakupljenja materiala primanjkuje zlasti pomožnih moči.

* **Anketa radi tovarniške davščine.** Pri velikem županstvu v Mariboru se je

Zvezdarnica v Neuchatelu (Švicarska) 84 prvih nagrad. 4196 a
Mednarodno tekmovanje A. L. Breguet 1823 — 1923 2 prvi nagradi.

Movado
Zvezdarnica v Kewu (Anglija) For Superior Merit
„Especially Good“

Vodeča znamka ur v zlatu in platinu.

vršila včeraj anketa zastopnikov gospodarskih krogov, trgovske in obrtniške zbornice in mariborske mestne občine in v navzočnosti finančnega delegata dr. Savnika iz Ljubljane anketa radi določitve smernice za novo tovarniško davščino za mesto Maribor v zvezi z gradbeno akcijo.

* **55letnica obstoja** praznuje v nedeljo 18. t. m. mariborska požarna bramba, ki združuje svoje slavye z razvijem prapora, ki mu bo kumovala žena mariborskega župana dr. Leskovarja. Istega dne se bo vršila v Mariboru tudi glavna skupščina Gasilske zveze za Slovenijo. Maribor se že pripravlja, da dostojno sprejme zastopnike te nad vse dobrotvorne institucije. Slavlja se udeležijo tudi številna gasilska društva iz Prekmurja.

* **H gibanje stanovanjskih najemnikov.** Pretekli teden je imelo mariborsko društvo stanovanjskih najemnikov javno sejo, na kateri je podal predsednik g. Mohorko, ki se je bil ravno vrnil z beograjskih intervencij radi nameravane novele k stanovanjskemu zakonu, zanimivo poročilo. Intervencija deputacije najemnikov pri ministrih in poslanskih klubih je toliko dosegla, da ne bo novi načrt stanovanjskega zakona sprejet na brzo roko. Glavni vzrok, da niso akcije najemnikov tako uspešne kakor one hišnih posestnikov, je iskati predvsem v tem, ker je gibanje itak slabo organiziranega celokupnega stanovanjskega najemništva premalo javno. V Beogradu vedo le o kakih protestih najemnikov iz Maribora, Zagreba in Splita, o drugih mestih pa ni ničesar slišati. V ministrstvu delajo novele h stanovanjskemu zakonu le na podlagi spomene, s katerimi jih zakladajo hišni posestniki, ki imajo izborni organizacijo. Morda bi bilo umestno, da bi sklicalo društvo širše članske sestanke, kjer naj se o vsem tem in drugih vprašanih poroča in razpravlja.

* **Vodostaj Drave pri Fali.** Drava radi deževja na Koroškem in pri njej stoji zelo visoko nad normalo in je celo v zadnjih dveh dnevih narasla. Včeraj je meril vodostaj Drave pri falski elektrarni 4.35 m, torej 2.05 nad normalo.

* **Nevihita nad Mariborom.** Snoči proti 6. se je nad Mariborom zopet stemnilo in ob znatnem grmenju se je vili močna ploha, ki je mahoma zopet poplavlila vse ulice. Nevihita pa je imela to dobro stran, da je razčistila zaduhlo in soparno ozračje.

* **Ceneno meso.** V ponedeljek dne 12. julija se bo prodajalo na prosti stojnici v uti pri mestni klavnicni na drobno goveje meso po Din 6 za kg, skupno 150 kg.

* **Nedeljske prireditve v Mariboru in okolici.** Danes bo več zanimivih prireditev, ki bodo gotovo imele dober uspeh, ako bo društvom vreme naklonjeno. Tako bo v Šmarjeti ob Pesnici v korist našim obmejnim bratom in sestram veselica ob nastopu raznih društev. Veselica se vrši pod geslom »Domovinski dan«. Veselico priredi tudi Olepševalno društvo za magdalensko predmestje v vojašnici kralja Petra. Na spornih igriščih bo danes tudi več sportnih prireditev.

* **Zadruga krojačev** in sorodnih obrtov v Mariboru, vabi vse svoje člane k izrednemu občnemu zboru, ki se bo vršil v ponedeljek 12. t. m. ob pol 20. uri v gostilni Kosovo, Grajski trg. Na dnevni red pride točka ustanovitve drž. obrtne banke in druge važne zadeve. Dolžnost vsakega člana je, da se tega zborovanja točno udeleži. — Odbor. 1011

Iz Celja

* **Celjski trg.** Na tržni dan v soboto so prinesli okoličani vse polno sadja zelenjave in jajc. Tudi gobe so se pojavile na trgu v večji množini. Te vrste živeža je na celjskem trgu sedaj dovolj, samo cene so za marsikoga pač nedosegljive.

* **Smrtna kosa.** V petek, dne 9. julija je umrl v celjski javni bolnici vikar tukašnje kapucinskega samostana pater g. Metod Mislč. Pogreb bo danes popoldne ob pol petih. N. v m. p.

* **Neznosno vreme.** Celjani so letošnje poletje za marsikak užitek

Iz Trbovelj

t— **Sprejem v gospodinjstvo šola.** V gospodinjstvo šola v Trboveljah bo sprejetih jeseni večje število deklet, in sicer od 15. starostnega leta dalje. Vsi, ki reflektirajo na sprejem, naj vložijo prošnje do 1. avgusta na Društvo za varstvo otrok in mladinsko skrb.

t— **Zopet uvedena praznovanja.** Posledice kupčenja premoga se že kažejo. Rudniško ravnanstvo v Trboveljah je naslovično na delavstvo sledeči dopis: Naznaniamo vam, da se v ponedeljek 12. t. m. praznuje. Ako ne bomo dobili naročil, se bo vsak teden enkrat praznovalo. Srečno! TPD. ravnanstvo Trbovelj.

t— **S seje bratovske skladnice.** Pretekli teden se je vršila seja krajevnih bratovske skladnice v Trboveljah. Dnevni red je bil zelo pester in so se obravnavale večinoma delikatne zadeve. Živahna debata se je vnela, ko se je pričelo govoriti o splošnem stanju rudarskega delavstva. Delavski delegati so zahtevali, da se izvrši tudi pri bratovski skladnici znižanje osobja in plač, češ da se naj povsod čutijo posledice redukcij, da so se radi redukcij staleža delavstva pri TPD. znižali prispevki v bratovsko skladnico za eno tretjino. Spodtakli so se osobju nato razmeram v novi bolnici, kjer se je baje že dogodilo, da je bilo manj bolnikov kot osobja. Glede pritožb od strani bolnikov v pritožbeni knjigi proti upravljanju v bolnici, kakor proti slabi hrani itd., sta ugotovila delegata Finc in Kuder, da so brez podlage. Izvoljen je bil končno ožji odbor, sestojel iz gg. ravnatelja inž. Pačurja, Grabnarja in Fince, ki naj praktično izvede vse, o čemer se je moglo na seji zgolj teoretično razpravljati. V postev pridel v prvi vrsti redukcije osobja do skrajne meje in znižanje plač.

t— **Zvišanje prejemkov delavskih odborov.** Prejemki onih odborov bratov-

ske skladnice, ki pregledujejo enkrat tedensko knjige izdanih podpor, so bili zvišani od prejšnjih 200 na 300 Din mesečno. Onih odborov, ki kontrolirajo stanje bolnikov, pa od 300 na 400 Din. Omeniti je, da radi teh poslov ne trpi njihova služba, ko so uslužbeni pri rudniku.

t— **V Trboveljah en zdravnik manj.** V kratkem odide iz Trbovelj zdravnik dr. Baumgarten, kateremu je bila odbita prošnja za izvrševanje zdravniške prakse, ker mu ni bila uslišana prošnja za podelitev državljanstva. Delavstvo brez razlike političnega prepričanja ga bo ohranilo v najljepšem spominu.

t— **Zaloge premoga se kopičijo.** Na rudniški separaciji je nakopičen že 2800 vagonov premoga. Vsi razpoložljivi prostori so že polni, tudi oni depot, ki je bil povečan pred mesecem dni za 800 vagonov. Dnevno se deponira 40 — 50 vagonov premoga.

Iz Metlike

m— **Pregled konj in vozov.** V ponedeljek in torek se je vršil v Metliki pregled konj in vozov. Izvršil se je popolnoma v redu tako, da moramo pohvaliti delovanje komisije (podpolkovnika Tardica in kapetana Petkovića) in obnašanje ter disciplino našega ljudstva. Ponovno opozarjamo ljudstvo, da je to redni pregled in se ni bati kake vojne, kakor to nevedečni tolmačijo.

m— **Arrestacija.** Pretečni petek so aretirali orožniki radi poverbe občinskega uradnega denarja občinskega tajnika in organista Ignaca Vobiča v Semicu ter ga izročili tukajšnjemu sodišču.

m— **Povratek naših Sokolov.** V četrtek zvečer so se vrnila naša Sokola iz Prage. Zleta se je udeležila 23 naših članov in članic. V Pragi je nastopila tudi naša šestnajstletnica. Vsem udeležencem bo ostal trajen in ugoden spomin na to veliko sokolsko slavo.

slavijo s tem, da je omogočila dva glavna turnirja.

Razvoj šaha pri nas v Jugoslaviji pa je tudi v resnici nenavaden. Južni del naše države takoj po prevratu sploh niso poznali organiziranih šahovskih društev in klubov z malo izjemo Novega Sada in Subotice, kjer se je šah že pred vojno razvijal. Savez pa je dal mnogim večjim mestom naše države pogum in veselje, da so pričeli ustanovljati svoje lastne šahovske klube. Letošnje leto se je število klubov, včlanjenih v Jugoslovnskem šahovskem savezu, skoro podvojilo. Nastala so nova šahovska društva, ki že danes drzno posegajo v borbo za šahovsko prvenstvo države. V mislih imamo agilni in prvotnoizvirni šahovski klub v Vrhu, rojstnem mestu veleposlana Borisa Kostića. Ta klub bo letos gotovo igral veliko vlogo v prvenstvenih tekmah. Novi Sad, brez dvoma prvaka Vojvodine, ima najboljši organiziran klub v naši državi. Zanimivo je, da je Beograd šele koncem lanskega leta osnoval šahovski klub, ki pa še do danes ni včlanjen v našem Savezu. Gotovo bi Beograd igral v prvenstvenih tekmah veliko vlogo, saj ima nekaj prvorazrednih igralcev, ki bi ga častno zastopali. Omenjamo tu v prvi vrsti mladega prvaka Acimovića, nadalje Poljakova, Todorovića, Oviadijo in Kontovića, ki je podpredsednik našega saveza. S temi igralci bi postal Beograd nevaren tudi Zagrebu in Ljubljani, le škoda, da kot nesavezni klub ne more biti pripuščen k tekmovanju. Razvoj šaha je posebno viden v Hrvatski, kjer je skoro tretjina vseh klubov v naši državi. Pripisovati je to tudi izdajanju izvršnega glasila »Šahovski glasnik«, ki ga urejajo naš najboljši šahovski avtor, mojster Vladimir Vuković. »Šahovski glasnik« je hrbenica, na katero se oslanja vse naše šahovsko življenje. Po njem so zvezani vsi klubi v eno celoto in »Šahovski glasnik« nam posreduje svetovne šahovske dogodke in vse novosti.

Letošnji kongres v Ljubljani z vsemi prireditvami bo pomenil posebno za našo Slovenijo nov val šahovskega napredovanja. Že sedaj smo se Slovenci povzpeli na povirje, upamo pa, da bomo svojo pozicijo na letošnjih turnirjih utrdili še bolj.

Zanimive šahovske novice

Moskovska vlada pripravlja za pričetek leta 1927 velik turnir za prvenstvo sveta. Povabljeni bodo le sledeči igralci: Capablanca, dr. Lasker, Bogoljubov, Aliehin, dr. Vidmar, Niemcovič in Torre. Če se bodo vsi povabljeni odzvali, bo to najmočnejši turnir vseh časov.

V kopališču Lake Hapatcong se pripravljajo velik turnir ameriških mojstrov. Priglasili so se že Capablanca, Torre, Marshall in Edvard Lasker. Ker pa se nahajata v Ameriki tudi Maroczy in dr. Lasker, ni izključeno, da se tudi ta dva evropska veleposlana udeležita turnirja. Kakor čujemo, se odpeljeta v Ameriko v kratkem dr. Aliehin in Spielmann, kar bi pomenilo znatno ojačanje tega zanimivega turnirja.

Med Moskvo in Leningradom se je pred kratkim odigral match na 22 deshak. Obe metropoli sta postavili skoro vse svoje najboljše igralce v boj. Od Moskve so manjkali dr. Verlinski, Dus Chotimski in Selesnjev. Od Leningrada pa Gotthilf. Prvi dan je zmagal Leningrad v razmerju 12:10, drugi dan pa se je Moskva nekoliko popravila in je zmagala v razmerju 12 in pol : 8 in pol. Skupni rezultat je 23 in pol : 20 in pol za Moskvo.

Prvenstvo Moskve za leto 1926. (Moskva je najbrže najmočnejši šahovski center sveta) si je osvojil Rabinovič pred Zubarjevom. Talentirani Verlinski, ki je lansko leto na mednarodnem turnirju porazil Capablanca, je padel na 8. mesto.

Zanimiva šahovska tekma se je vršila prejšnji mesec v Opatiji med tamošnjimi šahisti in šahovskim klubom »Jadrani iz Sušaka«. Borba je bila zelo napeta, vendar je končno zmagal Sušak v razmerju 5 in pol : 4 in pol.

Medklubska tekma med Vrhniko in Sp. Šiško, ki bi se morala vršiti v nedeljo 4. julija, je bila odločena v sleden dnevi. Vred tega se prizna zmaga šišskemu klubu, ki bo na ta način dobil pravico za nadaljnje tekmovanje.

Medklubska tekma med Vrhniko in Sp. Šiško, ki bi se morala vršiti v nedeljo 4. julija, je bila odločena v sleden dnevi. Vred tega se prizna zmaga šišskemu klubu, ki bo na ta način dobil pravico za nadaljnje tekmovanje.

Gospodarstvo

Tedenski borzni pregled

Zasebne vrednote brez markantnejših sprememb. — Valovanje tečaja Vojne škode. — Dinar se prilično drži. — Po močnem padcu močan dvig lire. — Nestanlost francoskega in belgijskega franka. — Pomanjkanje močnejših deviz v Zagrebu.

Zagreb, 10. junija.

Zasebne vrednote so sicer sem in tja zabeležile malce živahnejši promet, vendar do kakšnih markantnejših sprememb ni prišlo. Jugo se je malo okrepila. Istotako Slovenska, za katero se baje nanima inozemski kapital. Malo oslabele so med drugim Trbovelj.

Od državnih papirjev je bila kakor običajno deležna glavnega zanimanja Vojna škoda, ki je ta teden valovala. Ko se je že malo okrepila, je popustila zopet na svoj običajni nivo okrog 306—307. Povpraševanje po Vojni škodi je bilo skozi ves teden prilično. Beograd je stalno nastopal kot močan prodajalec Vojne škode, zaradi česar se okrepilev ni moglo držati. Največje povpraševanje se je tolažilo z nekaterih strani s tem, da bo Narodna banka kmalu prenehala dajati blago. Investicjsko se je iskalo v večjih količinah po 73—74, agrarne pa po 41—42. Ponudba v obeh teh vrednotah je bila slaba.

Dinar se je ta teden držal okrog 9.14, a danes je malo popustil na 9.1375. Mednarodno je v začetku tedna zelo nazadovala lira, ki pa se je koncem tedna nenadno zopet krepko popravila, in sicer na močno bančne intervencije in zaradi strogega izvajanja deviznih predpisov v Italiji. Danes je bila lira v Curlihu zopet malo slabša. Francoski frank je sredi tedna ponovno močno padel, nakar se je malo popravil, danes pa je v Curlihu zopet prav neznatno popustil. Večji padec je zabeležil belgijski frank, ki je sredi tedna v enem samem dnevu izgubil 9 odstotkov svoje mednarodne vrednosti. Rumunski lej je po izdatni okrepitvi tudi malo popustil.

Na zagrebškem deviznem tržišču je ta teden precej primanjkovalo zasebnega blaga, zlasti v močnejših devizah, tako da je morala Narodna banka nastopiti z izdatnimi intervencijami, največ v devizah na Švic, Dunaj, London in Prago. Praga se je okrepila, ker je bilo malo ponudb privatnega blaga in mnogo povpraševanja, kar se spravlja v zvezo tudi z vsesokolskim zletom v Pragi, zaradi katerega se je potrebovalo mnogo češkoslovaških plačilnih sredstev. Zagrebška tečaja francoskega franka in lire sta se ravnala po stanju na mednarodnem tržišču.

V današnjem svobodnem prometu je bil promet v devizah minimalen. Tečaj proti večerj nespremenjen; le Italija je beležila za blago 185.5 in Pariz 148 za denar. Za Vojno škodo ni bilo skoro nikakega zanimanja; zabeležila je 305—305.5. Za ultimo t. m. je bilo zanimanje malo večje; denar je notiral 307.5.

Rezultati VI. Ljubljanskega velesejma

Reenih kupcev znatno več kakor lani. — Pretežna večina razstavljalcev z uspehom zadovoljna.

Letošnja šesta prireditelj Ljubljanskega velesejma, ki je v veliki meri prekosila zadnje prireditelje tako po raznovrstnosti razstavljenega blaga, kakor po svojem kupčeskem uspehu, je pokazala, da je institucija Ljubljanskega velesejma zmogljiva življenja kljub splošni gospodarski krizi in splošnemu padcu konzuma. Ta ustanova je življenja zmogljiva zaradi tega, ker je v interesu našega narodnega gospodarstva nujno potrebna. Naša industrija, obrt in trgovina imajo v velesejmu najboljšega propagatorja za svoje produkte. Ni drugega uspešnejšega načina reklame za blago, kakor je velesejem, ki vrši leto za leto močno obsežno propagando za privabljevanje kupcev v domači državi in celo v inozemstvu. Spretno organiziranemu delu velesejmskega vodstva, zlasti predsedniku velesejma g. Franu Bonarču, ravnatelju belgijskemu konzulu g. Milanu Dularju in tajniku g. baronu Egonu Zoisu, gre vsa hvala, da je bila letos pretežna večina razstavljalcev zadovoljna.

Po podatkih velesejmskega urada je razstavilo na letošnjem velesejmu 646 tvrdk; od teh 141 iz inozemstva. Od inozemskih tvrdk je bilo največ avstrijskih, to je 88; potem slede: Nemčija 27, Poljska 21, Italija 14, Francija 13, Anglija 13, Amerika 7, Češkoslovaška 6, Švica 2, Bolgarska 1 in Madžarska 1. Za naše razmere izredno veliko število inozemskih razstavljalcev priča, da se je sloves Ljubljanskega velesejma utrdil tudi v inozemstvu in da moremo danes govoriti že o mednarodnem značaju te ustanove.

Od vseh 646 razstavljalcev je bilo 586

industrijskih in obrtnih podjetij ter 110 veletrgovin.

Vsi razstavljalci so bili podeljeni v 16 velikih skupin. Na pismena in ustna vprašanja o uspehu letošnjega velesejma pri razstavljalcih je prejel velesejmski urad pismo in ustno naslednje izjave, ki jih navajamo v naslednjem, razvrščenem po strokah (prve številke odstotki zelo zadovoljnih, tretje nezadovoljnih):

Papirna industrija, grafika, kartonaža in pisarniške potrebščine 64.3, 35.7, 0; pohištvo, stanov. oprema in ostala lesna industrija 76.7, 20, 3.3; kemična industrija 73.2, 23, 3.8; kosmetika 70, 25, 5; živilska industrija 77, 23, 0; žirke, vezanine 57.9, 26.2, 15.9; kovinski izdelki 69.6, 24.4, 6; strojna industrija 82.6, 13, 4.4; avtomobili, dvokolesa, pnevmatika 87.5, 12.5, 0; elektrotehnik in razsvetljava 81, 19, 0; kmetijski stroji, orodje 78, 22, 0; glasbila 67, 33, 0; radio 60, 20, 20; tekstilna industrija, tekstilna konfekcija, kožuhovina, perilo 56.4, 29.6, 14; keramika 78, 22, 0; usnje in konfekcija usnja, sorodne stroke 70, 25, 5. Skupno je torej zelo zadovoljnih 65.8 odstotkov, srednje zadovoljnih 23.7 odstotka in nezadovoljnih 10.5 odstotka razstavljalcev. Največ zelo zadovoljnih beležijo, kakor vidimo iz gornjih števil, avtomobili, dvokolesa in pnevmatika, potem slede strojna industrija, elektrotehnika in razsvetljava, kmetijski stroji in orodje, keramika, živilska industrija, pohištvo ter stanovanjska oprema in ostala lesna industrija, kemična industrija, usnje in konfekcija usnja, kosmetika, kovinski izdelki itd. Vse posamezne skupine beležijo, kakor je razvidno iz gornjih števil, preko polovice zelo zadovoljnih razstavljalcev.

Razstavljalci posameznih strok so si pridobili na letošnjem velesejmu tudi novih zvez tako v raznih pokrajinskih naše države kakor v inozemstvu. Iz obsežnih podatkov velesejmskega urada povzemamo, da si je n. pr. kemična industrija pridobila novih zvez v Srbiji, Rumuniji, Madžarski, Bolgarski, Italiji in Češkoslovaški, pohištvo in stanovanjska oprema v vsej Jugoslaviji, potem v Egiptu in Italiji, izdelki iz železa in jekla v Sloveniji, Dalmaciji, Hrvatski, Južni Srbiji, Bolgarski in Rumuniji, pohištveno pleterstvo v Italiji in Egiptu, strojna industrija v Sloveniji, Dalmaciji, Srbiji, Makedoniji in Bolgarski, kmetijski stroji v Sloveniji, Banatu, Bački in Bolgarski, preproge in orientalska vezanina v Ljubljani, Češkoslovaški, Avstriji, Nemčiji in Madžarski, čistina sredstva za obleke v Italiji, Egiptu in Jugoslaviji, tekstilna industrija in pletenine v Srbiji, Bosni, Sloveniji, Dalmaciji, Makedoniji, Bolgarski in Črni gori, keramika v Sloveniji, Srbiji, Bosni, Italiji in Grčiji, usnje in čevlji v vsej Jugoslaviji in Rumuniji. Enako so ostale stroke dobile številne nove zveze.

Uspeh velesejma pa seveda ni samo neposredno in kupčjskih zvezah, temveč tudi posredno v tem, da so si mnogi interesi zabeležili gotovo blago, ki ga nameravajo narediti pozneje.

Število vseh obiskovalcev je značalo letos okrog 103.000; od teh 80.000 iz Ljubljane in ožje Slovenije. Resnih kupcev je posetilo velesejem 13.180, dočim jih je bilo na lanskem velesejmu samo 11.360. 8.1 odstotka resnih kupcev je došlo iz inozemstva (lani 8.7 odstotka). Vseh inozemskih posetnikov je bilo 1145 proti 1093 lani. Največ je bilo med inozemci italijanskih državljanov, to je 800, Avstrijev je bilo 270, Češkoslovačev 60, Nemcev 40, Madžarov 30, Grkov 25, Turkov 22, Bolgarov 20, Rumunov 16, Francozov 13, Egipčanov 9, Angležev 7, Švicarjev 6, Nizozemcev 5, Poljaka 2, iz ostale Evrope 6, iz Amerike 3 in iz ostalih prekomorskih držav (Azija, Afrika) 11.

Na uspeh in na sloves, ki ga uživa institucija Ljubljanskega velesejma doma in v tujini, je Slovenija lahko ponosna, ponosna pa posebej tudi velesejmsko vodstvo, ki je v dobrih rokah. Zato smo prepričani, da bosta ugodno uspešna tudi letošnja jesenska pokrajinska razstava kakor prihodnji letni vzorčni velesejem, ki se bo vršil v povečanem obsegu.

Ljubljanski trg

Na ljubljanskem trgu je bilo ta teden malo večje gibanje cen. Precej sta se pocenila zelenjava ter solivje, in sicer karfiola, ohrovt, špinata, paradižniki, grah in novi krompir. Nadalje so cenejele mareljice, dočim so češnje ostale v ceni nespremenjene, a hruške so se podražile. Malo cenejeje tudi koštrunje meso. Močno sta se podražila ajda in pa turščica, ki sploh kažejo tendenco naraščanja cen na svetovnem tržišču. Enako je dražja moka in še obetajo nadaljnje podražanje, češ, da bo spričo velike škode, ki so jo povzročile poplave na žitnih poljih, letošnja letina zelo slaba, kar pa ni povsem točno, kakor se čujejo zadnje vesti. Škoda je sicer velika, toda povprečen

pridelek v državi bo prilično dosegel lanske rezultate.

Mnuli teden so bile v Ljubljani naslednje cene: Meso in mast: Govedina po mesnicah 16—19, na trgu 1. 18, II. 15, telatna 17—20, svinjina 22—25, mast 25, šunka 35, koštrunje meso 13—14, konjsko 6—8, hrenovke 35, kranjske klobase, polprekajene 32—35, prekajena slanina 28—30 Din kg. Perotina: piščanci, majhni 12—13, večji 16—20, kokoši 30—40, petelin 30—35 Din komad. Mlečni proizvodi: mleko 2.50—3 Din liter, sirovo maslo 40, čajno 50—55, kuhano 45, bolnijski sir 38 Din kg. Sadje: hruške 6—16, češnje 3—8, suhe češnje 16, breskve 16, marelice 12—16, orehi 12, luščeni 30—32 Din kg. rdeče jagode 5, borovnice 1.50—2 Din liter. Sp. cerijsko blago: kava 48—76, pražena 56—100, sladkor kristalni 13.50, v kockah 15.50, riž 8—12, testenine 10—12, čaj 75 Din za kg. Mlevske izdelke: pšenična moka 6.25, 6.25, 6.25, 5.50, kaša 6—7, ješprenj 6—8, ješprenj 10—13, otrobi 2.50, turščina moka 3.50—4, turški zdrob 4—5, pšenični zdrob 7, ajdova moka 8—9, ržena moka 5 Din kg. Zito in stročnice: pšenica 355—370, rž 250—280, ječmen 230—260, oves 240—260, proso 270—290, turščica 230—240, ajda 310—320, fižol 350, grah 400—500, leča 600 Din za 100 kg. Kurjava: trboveljski premog 43.50 Din za 100 kg, drva, trda lesa, mehka 75—100, za kuhalni meter. Krma: seno 75—100, slama 50 Din za 100 kg. Zelenjava in solivje: solata 2.50—4, zgodnje zelje 4, kisló 2.50—3, ohrovt 4, karfiola 6—7, kolerabice 2.50—3, špinata 5—6, paradižniki 8—10, kumare 10, buče 10, grah v stročju 1.50—2, luščeni 3—4, fižol v stročju 4.50—6, čebula 5, česen 10, novi krompir 1.50, kislá repa 2—2.50, zelena paprika 40 Din za kg.

Mariborski trg

Na večeršnjem trgu je bil prav živahen promet v zadostnih količinah raznega blaga. Tudi krme je bilo precej; zato so ji cene od zadnjega tržnega dneva popustile. Slaninariji so pripeljali 22 vozov s 53 zaklanih svinjami, ki so jih prodajali na drobno po 10.50—27 Din kg, na debelo v komadih pa po 15—17 Din kg. Krompirja je bilo 18 vozov po 0.75—2 Din kg (novi 6.50—8 Din merica).

Ostale cene: Perotina: kokoši 35 do 40, piščanci 15—25, race 25—30, gosi 40 do 50 Din komad. Domači zajci: 6—30 Din komad. Zelenjava in solivje: kumare 2—4, karfiola 1.50—7, česen 10 do 18, čebula 8—5, fižol v stročju 5—6, grah v stročju 4, kisló zelje 2—3, paradižniki 12 Din kg, glavna solata 0.20—0.75 Din za komad, sveže zelje 1—2 Din glava. Sadje: borovnice 2, maline 10, hruške 4.50—8, breskve 20, marelice 15—18, češnje 4—9 Din kg. Mlečni proizvodi: mleko 2—3, smetana 12—16 Din liter, maslo sirovo 36—40, čajno 50—60, kuhano 50 Din kg. Jajca: 0.75—1 Din komad. Med: 22 do 25 Din kg.

Sena so pripeljali kmetje 22 vozov in ga prodajali po 60—80 Din za 100 kg.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (10. t. m.). Pšenica: baška, okolica Novi Sad, 2 vagona 312.50; baška, nova, za avgust, 8 vagonov 262.50; baška, nova, za oktober, ladja Tisa, 4 vagoni 263; sremaka, 4 vagoni 310; banatska, 3 vagoni 302.50. Turščica: baška, 11 vagonov 180—182.50; banatska, Sena, 3 vagoni 175; banatska, 2 vagona 165; erbijska, žolta, 2 vagona 175. Moka: baška, 7, 1 vagon 165. Tendence v turščici čvrsta, v ostalem blagu nespremenjena.

Dunajska borza za kmetijske produkte (9. t. m.). Kupčija zelo omejena. Razpoloženo je za nakupovanje pred novo kampanjo zelo malo. Na ponovno oslabele terminske tečaje v Budimpešti je tendence v pšenici postala na Dunaju mirnejša. Turščica in oves nespremenjena. Notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine za 100 kg v šilingih: pšenica: domača 47.50—48, poljska 49.50—51; rž: 27—29.75; turščica: 25.75—26.75; oves: domači 82.50—83.

Trgovski običaji za opekarne izdelke.

Pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo se je vršila v petek dopoldne anketa za ugotovitev uzanc za trgovanje z izdelki opekarne industrije. Ankete so se udeležili v imenu Zveze industrijec g. dr. Golja, v imenu Ljubljanske borze g. dr. Dobrila ter razni zastopniki večjih opekarških podjetij. Otvoril je anketo podpredsednik zbornice g. Ogrin, nakar je tajnik g. dr. Pless obrazil ložil posamezne točke izdelanega osnutka uzanc. Vršila se je živahna debata o vsaki točki. Anketa ni mogla dovršiti dela. Ostala se odprta še nekatera vprašanja, kakor glede odporne sile zidakov, glede običajnih dimenzij stroškovnikov in glede uvrstitve strojne opreme po kakovosti. O teh vprašanjih se bo vršila naprej pismena, nato druga ustna anketa.

Pogajanja za trgovinsko pogodbo s Madžarsko. Iz Beograda poročajo: V četrtek se je vršila seja med našo in madžarsko delegacijo za trgovinsko pogajanja. Dosegel se je sporazum v vseh dolejših spornih točkah veterinarske konvencije, ki se je naslednje dni končno redigirala. Madžarski veterinarski strokovnjaki so odpotovali v Budimpešto, dočim je madžarska delegacija ostala v Beogradu.

Naša trgovina s Češkoslovaško. Carinski statistični podatki kažejo, da je naš uvoz iz Češkoslovaške bil vsa povojna leta znatno večji nego naš izvoz v Češkoslovaško. To je razvidno iz naslednjih števil (prve izvoz v Češkoslovaško, a v oklepajih uvoz iz Češkoslovaške; v milijonih Din):

Vprašanje suške svobodne cone. Ministrstvo za trgovino in industrijo je obravnavalo strokovni anketni odbor, ki ima proučiti vprašanje suške svobodne cone. Odbor je začel zbirati zadevni material.

Mednarodni tovarni listi ne veljajo za Grčijo in Bolgarsko. Ker se čisto dogaja, da se pošiljke za Grčijo in Bolgarsko izročajo na prevoz s mednarodnimi tovarnimi listi, se je kompetentnega mesta opozarja, da se te pošiljke morejo izročiti na prevoz samo z domačimi tovarnimi listi do postaje Djevdjelija, odnosno Caribrod. Za nadaljnji prevoz se ima brigati predalet ali njegov posrednik.

Borze

CURH. Beograd 9.1375, Berlin 122.975, New York 516.50, London 25.1175, Pariz 13.35, Milan 17.75, Praga 15.30, Budimpešta 0.007230, Bukarešta 2.3455, Sofija 8.72, Dunaj 72.975.

Deviza Beograd na ostalih borzah: v Berlinu 7.425, v Londonu (popoldne) 274, v New Yorku (9. t. m. po borzi) 1.77 in četrt.

Vremensko poročilo

Metereološki zavod v Ljubljani, 9. julija 1926

Višina barometra 308.8 m

Kraj	Cas	Jerom.	Temper.	Rel. vlažn.	Smer vetra in brzina v m	Oblak.	Vrsta padavine
opazovanja				%		0—10	ut opazovanja mm c / ure
Ljubljana (dvorec)	7. 759.5	18.4	85	N 0.5	7		
	8. 759.2	20.4	76	mirno	7		
	14. 758.6	23.7	60	SSE 1	9		
	21. 760.2	19.6	82	N 1.5	10	dež	
Maribor . . .	8. 759.2	20.0	87	NW 9	10		
Zagreb . . .	8. 759.1	21.0	78	NW 0.5	8		
Beograd . . .	8. 75.9	21.0	75	mirno	7		
Sarajevo . . .	8. 75.0	00.0	00	0	0		
Skoplje . . .	7. 757.9	20.0	77	NE 1.5	6		0.2
Dubrovnik . .	7. 700.0	00.0	00	0	0		
Praga . . .	7. 758.9	17.0	—	WSW 1.5	10		8.0

V Ljubljani je povprečni barometer višji kot včeraj za 1.9 km.

Solnce vzhaja ob 4:22 zahaja ob 19:48.

luna vzhaja ob 04:38, zahaja ob 20:19.

Vreme se je v preteklem tednu domala po vsej Evropi znova poslabšalo. Predel nizkega tlaka, ki se je poprej držal samo nad

Iz življenja in sveta

Tajne Venere in Marsa

Mars je od nas oddaljen menda 80 milijonov km in torej ne prihaja v poštev za trgovske stike z zemljo. Vselej tega se večina pametnega človeštva ne briga za »redni« planet, vendar pa je nekoliko čudakov, ki ga opazujejo vsako noč in gradijo v njem namen velikanske zvezdarne. Rajniški Flammarion je celo izračunal, da so žrtve valov v to svrhu zasebniki v Franciji, Angliji in Zedinjenih državah tekem zadnjih 25 let čez 18 milijonov frankov. Vsakokrat ko pozdravimo našo zemljo večno lepe srebne zvezde, se poraja vedno isto vprašanje: ali ne bivajo na katerem izmed teh oddaljenih svetov razumna bitja? Ali niso bolj pametni kakor mi, zemljani, ki ne moremo živeti brez beračev in bogatašev, voja, vešal in pomanjkanja?

Naša zemlja je le majhen drobec vseмира in ne sme biti preveč domišljava. Na lepih otokih Tahiti v daljnem kotu Tihga Oceana, kamor le malokdaj zabloudi večji parobrod, biva narodček Kanakov. Pogumni ribiči in plavalci so, pa so bili prepričani, da junaki kavine barve, da ni v svetu ničesar, razen njih malih otokov! Živel so v tej nevednosti do konca XVIII. stoletja, ko so jih slučajno odkrili francoski mornarji. Poslušali so njih povesti o 5 delih sveta, pol milijardi prebivalstva, 10.000 mestih in milijonih vasi ter so kazali na zvezde Rimske ceste. Mislili so, da so prišli čudni gostje od tam, ker so bili trdno uverjeni, da so njih otocičji edina obljubena točka sredi neskončne »velike vode«. Če nečemo biti mi Evropejci slični tem Kanakom, se moramo ozreti po devetorici planetov, ki tvorijo obremen z zemljo nam vidni solnični sistem. Solnce samo ne pride v poštev, ker je preveč razbeljeno. Njegova vročina znaša 6 tisoč stopinj po površju in 10 milijonov v notranjosti. To velikansko ognilišče razsvetljuje in ogreva vse planete. Vendar uvoja najbližji planet Merkur prav slabo svoj privilegij, ker je obrnjen proti solncu vedno z eno stranjo. Vselej tega si je na eni Merkurjevi polovici večni dan s 300 stopinjami vročine, na drugi polovici pa vladava večna noč in 273 stopinj mraza. (absolutna ničla). Ti pogoji seve niso pripravi za življenje. Isto velja tudi za planete Jupiter, Saturn, Neptun in Uran, ki se nahajajo od pametneke v plinskem razbeljenem stanju. Življenje ni mogoče tudi na naši najbližji sosedni luni, ker ni na njej ne zraka ne vode. Ostaneta torej le dva planeta: Venus in Mars. Za lepo Venero se še danes pripravljajo zvezdogledi, da li je na njej kaj zraka in vode. Ta planet je vedno zavrt v meglo, zato ga je jako težko opazovati.

Povsem drugače je z Marsom. Več zvezdogledov: Lawel, Pickering, Flammarion in drugi so bili prepričani do zadnjega časa, da je Mars obljuben, ker je na njem i zrak i voda in da so marsijanci jako razumna bitja. Dokaz za zadnjo trditve so mudili znameniti kanali, popolnoma ravne črte, ki niso nič podobne krivuljam naših rek. Žal je ta domneva v zadnjem času, kakor je podoba, padla v vodo. Vsi opazovalci »kanalov« so jih videli v različni obliki: široke in nejasne ali nasprotno ozke in razločne, predvsem pa v različnem številu: Antoniadi jih je naštel 50, Sciaparelli 72, Lawel 420 in Jonckier 443. Nekateri zvezdoslovci niso videli sploh nobenega kanala in so mislili, da so ti »kanali« le prevara. Kanali končno niso pogoj za življenje in so torej postranskega pomena. Življenje na Marsu pa bi moralo biti, ker to zahtevajo naravni zakoni, ki ne poznajo izjem. Tako je mislilo več sto astronomov, ki so bili vsi prepričani, da ima zrak na Marsu povprečno 9 stopinj toplote. Človeška lahkovernost je res gemljiva. Nekdo je prišel do te številke pred 50 leti, nihče ni pregledal tozadevnih računov in vsi so verjeli, da bi človek prav tako lahko živel na Marsu kakor v Sibiriji in Kanadi. Vsi ti astronomi so se seveda jako razburili, ko je predlanskim izjavil znameniti švedski astronom Svante Arrhenius, da na Marsu ni življenja. Opazoval ga je tekem treh let in se je prepričal, da planet ne nudi pogojev za življenje. Zemeljska povprečna toplota znaša 26 stopinj Celzija, Marsova pa 17 pod ničlo! Istočasno je prišel do iste številke ravnatelj velike greenwichske zvezdarne Campbell, ki je proučil Marsove žarke v spektroskopu. Oba učenjaka, Anglež in Norvežan, uživata tak ugled, da se o njih trditvah nihče ni upal dvomiti, dasi so se jim zdela neverjetna.

A. P. Čehov: Ljudje, ki so odveč

Julijskega večera ob sedmi uri. Od postajališča »Hinkovo« se pomika proti letoviškim vilam gruča letoviščarjev, pravkar stopivših z vlaka — večinoma družinski očetje, obloženi z zavitki, ročnimi torbicami in kartoni za ženske klobuke. Vidi se jim, da so utrujeni, lačni in nejevoljni, kakor da njim ne sije solnce in ne zeleni trava.

Med drugimi caplja tudi Pavel Matojčević Zajkin, član okrožnega sodišča, visok, nekoliko upognjen človek, v navadni platneni obleki in z gumbom na obledeli čepici. Ves je prepoten, rdeč in mrk.

— Pa se vozite sleherni dan na letovišče? se obrne k njemu letoviščar v rjavih hlačah.

— Nak, ne vsak dan, odvrne Zajkin čemerno. Žena in sin živita stalno tu, a jaz se pripeljem tuptam ob nedeljah. Ni časa voziti se vsak dan in tudi predrago pride.

— To je pa res, da je predrago, vzdihnejo rjave hlače. Saj do postaje v mesto ne greš peš, treba je izvoščka, potem stane pa še vojni list dvanajstirideset kopejk . . . Spotoma si kupiš novine, izpiješ iz navade kozarček žganega. Vse to so sicer mali izdatki, malen-

Marsovo ozračje je torej po tej teoriji tako mrzlo, da je morala vsa voda že pred tisoči leti zamrzniti. V Marsovi puščavi ne more živeti nobena rastlina, nobena tudi najbolj vztrajna polarna žival.

Če se Arrhenius in Campbell ne motita, je torej zemlja edini obljubeni kotiček vesolstva. A človeški razum se upira temu mnenju. Četudi se bo naša zemlja shladila in zamrla čez kakih 50 ali 100 milijonov let, se bo med tem časom morda razvila kaka druga zvezda, n. pr. Venera. Saj je ta doba le trenotek za vesoljstvo. Tudi luna je bila nekoč živa in topla. Ko pa bo zemlja druga mrtva luna, se prične življenje na Veneri. Pojavile se bodo rastline, nato živa bitja in končno človek.

Novejša geografika je splohi mnenja, da tvori naš solnični svet le drobec vesolstva, njegov atom, ki natančno ponavlja notranjo zgradbo kovinskih in lesenih snovi na zemlji. Okoli osrednjega elektrona, solnce, se vrtijo druge molekule. Naš žepni nož je po svoji fizični obliki zmanjšana slika vesolstva. Če je to resnično, skrivna nebeski prostor nebroj nam nevidnih svetov, nepoznano neskončnost. Če bodo kdaj »odkrili« našo zemljo strašni marsijanci, katere popisuje Wells v svojem romanu, bomo šele videli da nismo najpametnejši pod solncem.

Pariški drobž

(Grand Prix. — Ženska palača. — Odlikovane ženske.)

— Ž. — Paris, v juliju

Prejšnjo nedejo se je vršila konjska dirka za Grand Prix. Kdor taki dirki ni prisostvoval, si jo tudi z bujno domišljijo le težko predstavlja.

20.000 voz je pripeljal na dirkališče v Longchamps radovedno ljudstvo. Dva tisoč stražnikov je kanaliziralo ta veliki tok po avenijah, ki vodijo skozi Bulonjski gozd. Na dirkališču je izginila zelena trata, na njej se je nahajala črna premikajoča se množica, ki je preplavila vse gor do četrtega nadstropja iz betona zgrajenih tribun. Vse je prišlo gledat konja, ki bo pridobil svojemu gospodarju darilo skoraj enega milijona frankov. Ljudje so pa tudi prišli gledat občinstvo, kajti na dirkališču se razbohoti vedno zadnja moda, ali kakor jo Parižani imenujejo, dernier cri.

Sredi oficijelne tribune sedi španska kraljica pred rampo, polno cvetic; ima belo obleko, bel klobuk in bel plašč z ovratnikom iz bele kozuhovine. Vidno se dolgočasi. Ne tako njen soprog, ki skozi kukalo z zanimanjem opazuje

konje in se o njih razgovarja z g. Doumergueom, predsednikom francoske republike. Za njimi in okoli njih so znani politični obrazi pod črnimi cilindri in sportniki s sivimi cilindri, med njimi maršal Foch v žaketu. Poslanci tujih držav in njih soproge tvorijo posebno skupino.

Sportniki se ne spominjajo, da bi bila kdaj imela dirka za Grand Prix tako velikanski uspeh. Konj, ki je zmagal, je dosegel rekordni čas. Navdušenje je bilo nepopisno, a nepopisno tudi razočaranje onih, ki so bili stavili na druge konje.

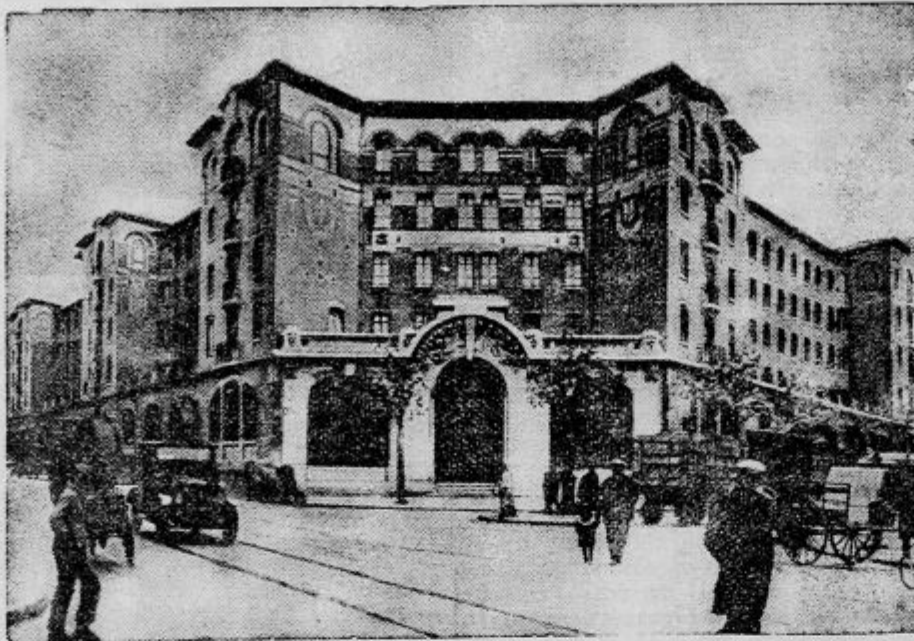
Ko smo se vračali, je električna glasilka visoko s telegrafskega droga tulila: Tramvaj 44 vozi do Maillotskih vrat . . . Tramvaj 44 vozi do Maillotskih vrat . . .

1. julija se je otvorila v Parizu »Ženska palača« (Palais de la Femme). Sezidala jo je Rešilna armada (Armée du Salut) z namenom, da služi ženskam, ki so v Parizu same. Da je taka zgradba potrebna, nam kaže dejstvo, da je bilo za 700 stanovanjskih sob, ki so se imele oddati, vloženih 850 prošenj. Sobe so zelo udobne, prijazno svetlo modro slikane, z vsemi modernimi potrebščinami opremljene. Velika jedilna dvorana more sprejeti 1500 oseb. Za zgradbo so se zbirali prostovoljni prispevki; stane nad tri in pol milijona frankov. Rešilna armada ima še druge načrte, zgraditi hoče enako hišo za matere in hišo za otroke.

Seznam zadnje promocije Legije Časti vsebuje lepo število ženskih imen, kar bi še pred sto leti bila senzacija. Prva ženska, ki jo je Napoleon odlikoval s tem redom, je bila Marija Schellin. Toda ta je le malo spadala k »slabšemu spolu«, kajti bila je prstovolkja v armadi. Bila je ranjena v bitki pri Jemappesu, odlikovana kot seržan v bitki pri Arcoli, zopet ranjena pri Slavkovu in pri Jeni in dobila je po tej bitki kot podporočnik križ Legije Časti. Oficir, ki ga ji je pripel na prsi, jo je hotel najprej poljubiti, toda premislil se je, rekoč:

— »Vi ste možak. Moških pa ne poljubljamo, to je samo za ženske. Moškim se stisne roka!«

V seznamu Legije čitamo v zadnjih letih zelo mnogo tujih imen. Posebno pri mednarodnih prireditvah so Francozi z Legijo precej radodarni in tako se tudi lahko zgodi, da kakšen križec prileti na nepravno mesto.

«Palais de la Femme» v Parizu

(Glej »Pariški drobž«!) — Ženska palača je velikansko poslopje sredi Pariza; namenjena je revnim delavkam, ki morajo stanovati v mračnih podstrešnih stanovanjih in zatohlih kletih. V tej palači, ki ima v petih nadstropjih 743 sob, opremljenih najmodernejše in najhigijeničneje, z električno razsvetljavo in centralno kurjavo, bo imelo torej prostora skoraj osemsto revnih žen. V pritličju palače se nahaja velikanska jedilnica (690 m²), kjer se lahko naenkrat servira 600 obedov. V hiši je lastna pralnica za perilo, dvorana za šivanje, knjižnica, čitalnica, telovadnica, dalje kopalnice, saloni za sprejemanje posetnikov, velike terase z vrtovi in posebni vrtovi za otroke. Matere bodo brez skrbi lahko opravljale svoje posle v mestu; njih деца bo v dobrem varstvu na svežem zraku pod skrbnim nadzorstvom. Hišo, ki nosi sedaj naslov »Ženska palača«, je kupila francoska sekcija mednarodne »Armade spasa« (Salvation Army), ki jo je z lastnimi sredstvi docela renovirala in opremila. Dasi je za neštete tisoče delavk milijonskega Pariza mnogo premajhna, bo v njej našlo primerno, življenja dostojno bivališče vsaj 743 žensk, ki so morale doslej hirati v umazanih beznicah. In za to nosi veliko zaslugu »Armada spasa«.

Schacht,

ravnatelj nemške državne banke in ustvaritelj rentne marke, je povabljen v Pariz, kjer bo konferiral s francosko vlado.

Reklama v Zedinjenih državah

Amerika v pogledu reklame in propagande daleko prekaša Evropo. Tako uporablja na primer na tistem delu newyorškega Broadwaya, ki ga zavoljo bajne ponočne reklamne razsvetljave imenujejo »veliko cesto luči«, pet tvevk za svoje reklamne napise nič manj ka-

Sličina iz Hakodatéja (na o toku Hokkaido, Japonska)

Na levi: ulica v Hakodatéju; na desni: dva tipa otočanov.

Lov na divje zveri v ekvatorijalni Afriki

Rinoceros, ki ga je ustrelil Američan Cron na svojem potovanju. Cron, ki mu je Cron iztrgal puško (sam je bil neoborožen), je v strahu pobegnil na drevo.

vročini . . . Pfuj! Ste vi oženjeni? — Da! . . . Troje otrok, vzdihnejo rjave hlače.

— Sploh je prav mizerno . . . Kar čudno, da smo še živi.

Končno so dospeli letoviščarji do naselbine. Zajkin se poslovi od rjavih hlač in gre v svojo vilo. Doma najde mrtvaško tišino. Sliši se samo, kako brenčijo komarji in pa kako prosi pomoči muha, ki je padla pajku za večerjo. Okna so zastrta s tenkimi zavesami, skozi katere se blešči veneče cvetje pelargonije. Na lesenih, nepobarvanih stenah, poleg slik, dremljejo muhe. V veži, kuhinji in obednici — nikjer žive duše. V sobi, ki se obremenjuje saloni, najde Zajkin svojega sina. Peterčka, majhnega, šestletnega dečka. Peterček sedi za mizo glasno sopeč in z našobleno spodnjo ustnico. S škarjami izrezava iz karte karinega fanta.

— A, si ti, papa! pravi, ne da bi se ozrl. — Pozdravljen!

— Pozdravljen! . . . Kje pa je mama?

— Mama? Peljala se je z Olgo Kirilovno na skušnjo igrat gledališče. Pojutrnjem bodo imeli predstavo. Tudi mene vzamejo seboj . . . A ti boš šel?

— Hm . . . Kdaj se pa vrne?

— Rekla je, da zvečer.

— Kje pa je Natalija?

— Natalijo je mama vzela seboj, da

bi ji pri predstavi pomagala napravljati se, a Akulina je šla v gozd po gobe. Papa, zakaj pa dobiš komarji, če pika-jo, rdeče trebuhe?

— Ne vem . . . Zato, ker sesajo kri. Torej ni nikogar doma?

— Nikogar. Le edini jaz sem doma. Zajkin sede v naslonjač ter trenutek topo gleda v okno.

— Kdo pa nam da večerjo? vpraša.

— Večerje danes niso nič kuhali, papa! Mama je mislila, da se danes ne pripelje domov in ni naročila kuhati večerje. Ona bo z Olgo Kirilovno večerjala pri vaji.

— Hvala lepa; kaj pa boš ti jedel?

— Mleko sem pil. Za mene so kupili za šest kopejk mleka. Papa, zakaj pa sesajo komarji kri?

Zajkin začuti naenkrat, kako nekaj težkega gomazi po njegovih jetrah ter ga začena skeleti. Postalo mu je tako bridko, težko in zoperno, da mu ni dalo niti dihati in da se kar trese; zahoče se mu, skočiti pokonci, udariti z nečem težkim na tla in se pošteno skregati, toda v tem hipu se spomni, da so mu zdravniki strogo prepovedali vznemirjanje; vstane in se silno živigati nekaj iz »Hugenotov«.

— Papa, ali znaš ti igrati na odru? sliši Peterčkov glas.

— Ah, ne nadleguj me s svojimi ne-

kor 36 tisoč električnih žarnic. Od teh petih reklam so tri gledališke, ena hvali avtomobilsko pnevmatiko, ena pa največja med vsemi, slavi dobroto . . . žvečilnega gumija. Žvečilni gumi se prodaja v trgovinah po tri dinarje za vojiček, za njegovo reklamo pa je potrebno 19.000 žarnic!

No, ta reklama bi bila do gotove mere vsaj originalna, dobijo pa se tudi druge — in teh je pretežna večina —, ki so originalne kvečjemu v svoji bizarnosti. Sledečo cvetko smo utrgali v nekem listu, izhajajočem v Lowellu (država Massachusetts):

«Izdelujemo, popravljamo in prodajamo starinsko pohištvo.»

Ta anonsa je bila brez dvoma namenjena povojnim bogatašem, ki pač ne utegnejo razločevati med stari in novim starinskim pohištvo . . .

Modri nasveti

Število avtomobilov v Ameriki od leta do leta bolj narašča in obremen z njimi nezgode in število svarilnih plakatov po ulicah. Zadnje čase se opazajo ob vhodih v mesta in na krajih, kjer se vrše prireditve, sledeči lepaki, podpisani z ogromnimi črkami:

Pozor, avtomobilisti! Če vozite počasi, si ogledate mesto; če vozite prehitro, si vas ogleda sodnik.

Drugi lepaki, tudi namenjeni avtomobilistom, so nalepljeni na nevarnih ovinkih.

Avtomobilisti, odprite oči na tem svetu.

preden vstopite v drugega!

Apostoli lakote

Lakota je postala v Evropi zadnja moda. Pred osmimi leti je zahtevala ta modna bolezen par tisoč žrtev na Nemškem in več milijonov na Ruskem. Tedaj so stradali vsled pomanjkanja, zdaj pa stradajo, da dobe sloko postaviti ali — zaslužiti denar. — Nemci so sicer vpeljali izraz »Hungerkünstler« a ta izraz menda ne bo točen. Naši umetniki stradajo namreč tudi, če jih tudi ne veseli ta poklic in nimalo od tega nobenega dobička. Poznam na pr. nekega kiparja ali rale: nekdanjega kiparja, ki je jedel leto dni le krompir in žgance, ni stopil iz dvoranice in je ustvaril kip, ki so ga proglasili strokovnjaki za genialni umotvor. To je bilo pred tremi leti, kipar še vedno osep krompir, kip pa stoji neke v drvarnici. Istočasno pa zasluži neke na Dunaju ali v Parizu moister v staranju za svoj 40dinski post 40.000 dolarjev, čeprav ni stori nič koristnega. Boljševiki pišejo torej zaman na svojih zastavah: »Kdor ne dela, naj tudi ne je!«

Ziviljenje je ustvarilo tudi drugo nesmišelnost. Marsikdo je mislil do sedaj, da si prišedi s stradanjem nekaj denarja. Toda stradanje ni nič bolj poceni kakor napodražje kosilo v prvostanem hotelu. Apostoli stradanja potrebujejo stalno opazovanje po zdravniku, strogo dieto in po dozeženim zmagi so primorani popravljati svoje zdravje neke v dragem sanatoriju: v Švicah ali na morju.

Zadnjič so dobili stradajoči vsch dežel neprilakovanega zaveznika v osebi princa Waleskega. Neumorni britanski prestolonaslednik ni padel to pot s konja, temveč je imel nagovor ob neki svečani pojedini. Navdušeno je pozival angleško javnost k največji zmernosti v jedi in pijači. Izrazil je svoje prepričanje, da ne sme jesti dobro vzgojen človek več kakor štirinajst dnevno. Razen tega mora biti med zajtrkom, obedom, večerjo itd. vedno zadosten presledek, sicer je nemogoče elegantno izvajati težke moderske plesse. Štirinajst na dan jesti in štirinajst na dan plesati — to je zmernostno geslo bodočega britanskega kralja in indijskega cesarja. Mislimo, da bo to pravilo brez dvoma bolj ugaljalo modernemu človeku, kakor ono starih marksistov: osem ur dela, osem ur počitka in osem ur za spanje. Ne razumemo samo, kolikokrat na dan je jedel princ Waleski, predno je prišel na idejo o »zmernosti«.

Visoki govornik je vsakokoli ostal na praktičnem stališču in to so je tudi spodobni za pristnega Angleža. Praktiki so tudi apostoli v steklenih kletkah, ki stradajo pred radovedno množico. Nihče izmed njih ne utegne pomisliti na teoretično, filozofsko utemeljitev nove znanosti. V tem oziru je odnesla zopet prednost slavna Ogrska. Tam nasopajo biszerdisti, nova struja, ki pričakuje od lakote rešitev človeštva. Imenuje se po svojem ustanovitelju, Beli Biszerdi, upokojenem davkarju v Budimpešti. Biszerdi je stradal med vojno in revolucijo in je sklenil, da leži v žolodu vir vseh nesreč. Če se ne bi bili ljudje lakote, ne bi bilo ne zločinov, ne vojne. Treba je torej premagati in sčasoma izpodrinuti najhujšega izmed svetovnih trnogradov. Biszerdi je prepričan, da bodo shajali ljudje par tisoč let brez vsake hrane. Ziveli bodo od sončnih žarkov, ozona, delcev etra, ki je razpršen v vesoljstvu. Šele takrat bo človek resnično pametno bitje, resnični vladar sveta. Človeštvo se mora že zdaj pripravljati na svetlo bodočnost, premagati nikoli siti trebuh in se učiti zmernosti. Zal ni mogoče prenehati takoj jesti: v človeku tiči še preveč zverine. Vendar ne sme biti tudi v tem stanju žoloda na poti duševnemu blagru. Biszerdisti ne jedo nič mesa, rib, jaje, mleka, ostrig in kruha. Človeški razum bo bohotno cvetel le ob uživanju sočiva in sadija. Le najbolj slabotni novinci naj uživajo še olivno, bučno in drugo olje. Vse te dobrote sme človek uživati le vsak drugi dan, vmes pa naj ničesar ne je in ne pije. Po enem letu bo razumel žolodec, da je odklenalo njegovi oblasti nad človekom, postal bo iz trinoga krotek pes, ki potrpežljivo pričakuje s stisnjenim repom malo darilce. Obilna hrana celo ne bo prišla žolodu. Tedaj si bo lahko rekel človek: »Zmagal sem! Trebuh ni več moj gospodar!«

Prerok iz Budimpešte je zbral četo zvestih učencev: 47 ljudi poleg svoje žene in hčerke in jih je odpeljal daleč od vseh merskih in slaščičarskih izkušnav na pusti donavski otok Ada-Kalo. Tam so kupili

svet in zgradili svoje mesto. Zal, ni hotel slediti Biszerdiju njegov odrasli sin, ki je ostal v trebušnem suženstvu. V ostalem pa število biszerdistov stalno narašča. Njihov moister poroča o uspehu v drugi številki svojega glasnika: »Biszerdizem«. Neumisljeno biča grešno civilizacijo, ne priznava niti prof. Steinachu, ki pomladuje ljudi, da podaljša nizkotočno uživanje.

Biszerdi Bela poziva k »zedinjenju stradajočih vseh dežel«, ne da bi se nasitili, temveč da bi povzdignili stradanje na višino dogme, do veroizpovedi, do poti za odrešenje stradajočega človeštva.

Ne vemo, ali bo biszerdizem prodiral v široke ljudske mase. Človek prenese brez dvoma več, kakor vsaka živina, in zna tudi strdati, veselilo ga pa to stradanje ne bo. Tudi končni Biszerdijev ideal »popolna brezmesenost« ne nudi človeštvu bogme toliko dobrot. Vendar je treba zabeležiti tudi vse te pojave prostovoljnega stradanja, da ne bodo bodoči zgodovinarji pisali o naši povojni generaciji, da je samo uživala.

Skrivnost carja Aleksandra I.

Ljudski komisariat za prosveto je dal nedavno odpreti carske grobove v trdnjavi sv. Petra in Pavla v Leningradu, z namenom, da iz njih pobere dragulje. Odprli so najprej rakvi Petra Velikega in Katarine in pobrali, kar so našli. Ko pa so odprli krsto carja Aleksandra I., v njej v veliko začudenje navzočih ni bilo niti draguljev niti — trupla.

Kaj se je zgodilo pred sto leti? Že na dan velikanske pogrebne svečanosti si je ljudstvo v Leningradu in v Moskvi skrivaj prišepetavalo čudno novico, iz katere je nastal cel mističen roman, ki je razburkal javnost. Zgodovina točno navaja, da je car Aleksander I. po 24letnem vladanju nenadoma umrl 1. 1825. v Taganrogu. Njegovo truplo so prepeljali v Leningrad. Toda prišlo je tja že napol strohnelo in carja ni bilo mogoče več spoznati. Pomisliti moramo, da takrat še ni bilo železnice in da je prevoz trajal več tednov.

Najprej se je govorilo, da car ni umrl naravne smrti, potem pa, da sploh ni umrl. Hoteli so ga zastrupiti na Krimu, toda prijatelji so ga rešili ob pravem času. Car je bil sit vladanja, nahajal se je tedaj v duševni krizi, kakor jo poznajo edino osebe v ruskih romanah, zato je v daljnji Krimeji izginil; njegovi zaupniki pa so dali v krsto truplo vojaka, ki mu je bil zelo podoben.

Enajst let po pogrebu je v mali vasi v Uralu, kakor pravi ljudska povest, prišlo do prepira med nekim konjenikom in vaškim kovačem. Ta je poklical orožnika, ki je konjenika aretirjal. Bil je tujec kakih šestdeset let star plečat možak, modrih oči in malega obraza. Na orožniški postaji je najprej navedel, da mu je ime Fedor Kuzmič, končno pa je povdaril, da to ni njegovo pravo ime, katerega na noben način ni hotel izdati. Zakon je bil takrat v tem pogledu zelo strog: starca so poslali v izgnanstvo v Sibirijo, v Tomsk.

In tu je Fedor Kuzmič živel do svoje smrti januarja 1864. Smel se je svobodno kretati in se je te ugodnosti tudi pogosto posluževal. Sloves njegove modrosti se je kmalu razširil. Ljudje so prihajali od daleč k njemu. Bogat trgovec, po imenu Hromov, ga je podpiral. Vsem, ki so prihajali k njemu, je svetoval, naj žive tako, da bo življenje bogu dopadajoče. Sam je dajal najlepši zgled za tako življenje. Smatrali so ga za svetnika.

Njegov sloves je prodiral tudi v evropsko Rusijo. Tu se je celo ustanovilo društvo za širjenje njegovih idej. Toda ruska vlada je posegla vmes in je začela pobijati novi kult, ker so ljudje govorili, da je puščavnik stari car Aleksander I. In v istini mu je bil popolnoma podoben. Vedoč za ljudsko govoricu je zelo skrivnostno govoril o samem sebi. Često je pripovedoval osebne spomine iz vojne leta 1812. in o prihodu Aleksandra I. v Pariz, po Napoleonomem padcu. Govoril je več jezikov. Včasih je celo pravil anekdote in intimnosti s carskega dvora. Večkrat je dejal, da je zelo visokega izvora, toda ni hotel nikdar natančneje o tem govoriti.

usodo svojega malčka. Zunaj je medtem polagoma nastajala tema ... Slišalo se je, kako so se vračale skupine letoviščarjev od večernega kopanja. Nekdo se je ustavil pred odprtim oknom jedilnice in vpil: »Ali ne želite gob?« — Ko pa ne dobi odgovora, odšvedra z bosimi nogami ... In tedaj, ko je postal mrak tako gost, da je pelargonija za zastorom izgubila svojo obliko in je začela skozi okna pihati sveža večerna sapa, se večna vrata s šumom odpro in zaslišijo se hitri koraki, govorjenje, smeh ...

— Mama! zavreči Peterček. Zajkin pokuka iz kabine in uzre svojo ženo Nadeždo Stepanovno, zdravo, rdečo kakor vedno ... Z njo je Olga Kirilovna, suha blondinka, z velikimi solnčnimi pikami po obrazu in dvojica neklih neznanih možkih: prvi mlad, visok, z rjavimi, skodranimi lasmi in debelim goltancem, drugi pa nizek, zastaven, z obrabljenimi iglami obrazom in temno, zakriviljeno brado. — Natalija, pristavi samovar! pravi Nadežda Stepanovna, ki ji je obleka glasno šumela. Pravijo, da se je Pavel Matejčevič pripeljal? Pavel, kje pa si? Pozdravljen, Pavel! pravi prihitevša v kabinet močno zasopljena. — Si se pripeljal? Zelo me veseli ... Z menoj sta prišla dva naša diletanta ... pojdiva, da te predstavim ... Ta je boljši visoki je Koromislov, zelo krasno poje, a drugi, oni manjši — je neki Smer-

Možak je odnesel svojo skrivnost s seboj v grob in polagoma so ga pozabili. Ko so sedaj našli krsto carja Aleksandra I. prazno, se zgodovinarjem znova stavlja vprašanje, ali je legenda o Fedorju Kuzmiču morda le bila resnična.

Američne ječe

Slišali smo že mnogo vzornih američanskih ječah, z pisnicami, knjižnicami, sportnimi prostori, kinematografi in predavanji. Letos pa čujemo drugo plat zvona. Znani kriminalni nadzornik Fishman je nedavno objavil knjigo »Grozote naših ječ«, kjer pripoveduje naravnost neverjetne stvari. Nihče ne bi mislil, da vladajo v Zedinjenih državah ponekod take turške razmere. To velja predvsem za takozvane odgojske ječe, kjer zadržijo obsojence le krajši čas, a vendar!

«Te ječe,» piše Fishman, »so polne ščurkov, stenic in druge golazni. Podgane in miši kar švigajo naokrog in marsikateri jetnik izvleče to primes tudi iz juhe. Celice so kleti brez luči in zraka, večinoma tako ozke, da mora jetnik ves dan čepeti na istem stolu. Zidovje je plesnivo. Luč se prižge le takrat, ko vstopi paznik.

Jetniške bolnice so v groznem stanju. Lončki in umazane steklenice leže navadno na kupu na stari, zarjaveli peči sredi sobe. Bolnikov je toliko, da morajo spati tudi na mrzlem, temnem hodniku kar na tleh, kljub temu, da hodi po njem noč in dan dosti ljudi. Casopisov in knjig ni nikjer, kopalnic tudi ne; bolniki se koplejo v lesenih umazanih skafih. Celu v veliki misouirski ječi, kjer je bilo zaprtih med vojno več komunistov in anarhistov, imajo le eno staro in zarjavelo banjo. Služi bolnim in zdravim obnemem ter je pravi vir kužnih bolezni.

Posebno težka je usoda zaprtih žensk. Tudi pri ženskih odgojskih zaporih so nameščeni le moški pazniki, ki lahko vstopijo vsak trenutek v celico, ne da bi prej potrkali na vrata; niti zvečer ali ponoči. V ječi države Georgije nimajo jetniki niti bluz, niti čevljev, niti nogavic. Nosijo le srace in tanka lahka krila, poleti in pozimi.

Ženske so mnogo čestje disciplinarno kaznovane kakor moški. Navadno morajo v samotni zapor s kruhom in vodo in morajo ležati na umazanih in opljuvanih tleh. Ponekod jih tudi šibajo. Moški pazniki sledejo kaznjenko do golega, jo položijo na mizo in ji odštejejo 10 do 20 udarcev z leseno šibo, ki se je namočila v slani vodi. «Kako dolgo bo še trpela naša domovina to sramoto?», vprašuje Fishman ob zaključku svoje senzacionalne knjige.

Moskovski pevci in godci

Maj in pomlad sta njih sezija. Po zimni ni ničesar za umetnost, a obenem s solncem ožive tudi umetniki. Siv, zabrek, neobrit človek šepa težko okoli Arbata Zday z lokom, zdaj s prsti izvabi nekaj glasov iz oguljenih gosli in votlo, pretrgano prične peti zdaj iz opere, zdaj nekaj cerkvenega, zdaj zopet »Fausta«. Težko je razločiti, kaj poje, a nekdanji aristokrati in generali (nahaja se namreč v njih ulici) imajo, usmiljenje in mu mečejo bakrenega drobiža. Pevec se jim mračno zahvaljuje. Nekoč je bil baje svetovno znana operna zvezda, a za stare dni mu je ostala le beračija. Iz ozkih uličic pridejo na šumeči žvenketajoči in tuleči Arbat. Avtomobili prehitujejo tramvaj, ljudje divjajo naprej. Paglavci prosijo miloščine in groze neradodarnim meščanom. Zadnjič so neki Švedinji, pisateljici Ani Kjölén, ki ni hotela izpustiti ročno torbico, z britovijo skoraj odrezali dva prsta. Nenadoma se začujejo mehki glasovi flavte. Ob postajašči tramvaja sedi sredi gneče na stolčku slep godec s kapo na kolenih. Flavta vzdihuje o »sinjem morju«, ponavlja veselo operetne popevke, a le malo kdo postoji in prisluhne. Slepce služi šele zvečer, ko gredo ljudje na sprehod.

Par ulic dalje vam reže ušesa hripav ženski glas. Na oglu stoji starikava

pevka v predpotopnem površniku, in predpotopnem klobuku. Strašno se čuje iz brezzobih ust ljubezenske pesmice in na starem nagubanem obličju ni videti več sledov nekdanje lepote. Če pa skočimo v tramvaj, slišimo drugačno, sodobnejše petje. Tod na stopa raztrgani paglavec, ki je skoraj izgubil svoj glas od neprestanega kričanja. Obupno, a vendar temperamentno poje o »slavcu v dolini in siroti v tujini«. Toda pesmi je konec, čim se prikaže sprevodnik. Več uspeha ima po tramvajih kolodvorskega pasa reven mladič s ščipalnikom na nosu, na tenkih nožicah in z umetniško široko krajnim klobukom. Z balalajko v roki se je vtihotal na voz, ko je sprevodnik delil listke, in sedaj poje vesele kuplete o sovjetih in Sibiriji, o popih in rdečih vojaki. Njegovo petje ugaja in potniki celo prosijo sprevodnika, naj mu dovoli peti še dalje. Na željo občinstva ponovi svojo pesmico nato pa gre s klobukom od enega do drugega, pove za slovo še eno pesmico in se poslovi, da ujame na postaja lišču novi vagon.

Na Teatralnem trgu, na Krasnem in na Nikolski ulici tulijo sredi množice velikanska žrela javnih radiofonov. Potrpežljivi slušatelji vjamejo zadnje novice o prevaru Pilsudskega, o londonski stavki, včasih pa poslušajo tudi operno petje ali sinfonično godbo. Drugo občinstvo je na trgovski Taganki, na periferiji. Tam hodi »človek-orkester«, »jazz-band«, kakor ga imenuje njegovi čestilci, z orjaško harmoniko in zračno cevjo na nogi. Roke ne bi moge zgnesti dovolj zraka. Harmonika res doni, kakor cel orkester. Dobrovoljčki kličejo umetnika k svojim mizam, rečejo mu »ti« in vsakdo si naroči svojo priljubljeno pesem. »Orkestru« sledi za petami njegova mračna in godrnjava soproga. Pobira

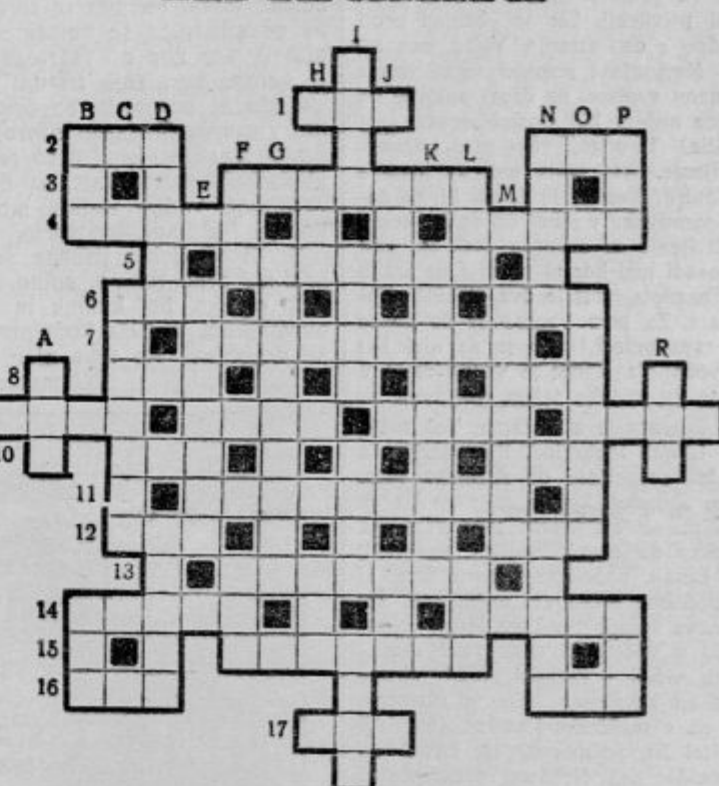
denar in ostro pazi, da mož ne zapije zaslužka. Če ga pogoste z vinom, šteje kozarce in ga ustavi, ko se ji zdi, da je preveč. Ona pozna mero »orkestru« pa jo mora ubogati Zday je najel tega človeka za zvečer neki zakotni kino, kjer služi lepe denarce.

× Z letalom preko oceana poleti Nemec dr. Rumpler. Preletel bo, kakor napoveduje, zračno pot Hamburg-Newyork v 36 urah z novim velikim letalom, ki bo tehtalo 115 ton, in bo dolgo 39 m, široko 9 m, ter bo poleg 25 moških posadke lahko preneslo 180 potnikov z vsi prtljago. V notranjosti bo najmodernejše urejena in udobno opremljena, imelo bo deset motorjev ter 6 čolnov, ki bodo dopuščali pristajanje tudi na odprtem morju in onemogočali potopitev. Načrt je grandiozen in če se dr. Rumpleru obnese, ne bo njegov uspeh zaslužal za dr. Eckenerjevim.

× Neprilakovano ogromno dedščino v milijonih prejme neka siromašna 65letna ženska v Stolpu v Nemčiji. Prejela je poročilo, da je v Newyorku umrl njen nekak Stubby, ki je pred vojno zapustil svojo ženo in se odpravil v Ameriko. Ni se več javil, četudi je tekem časa postal težak; magnat s številnim brodom. Žena je med vojno umrla, zatorej dedščina, cenjena na 180 milijonov dolarjev, pripade edini sorodnici, teti, ki živi v siromašnih razmerah v Stolpu.

× Poneverbe v Budimpešti. V četrtek je iz Budimpešte izginil znani bankir Palffy, ki je bil radi defraudacij že pred mesecem aretirjan, nato pa pod kavčijo zopet izpuščen iz zapore. Po dosedanjih ugotovitvah je mož pomeveril nad 8 milijard madžarskih kron. Širijo se vesti, da je neke v provinci storil samomor. — Obnem vzbuja v Budimpešti obilo senzacije aretacija Janosa Hefeleja, sina upokojenega generala. Policija ga je v četrtek spravila pod ključ, ker je bil kot blagajnik britansko-madžarske tvornice za sukanec pobral 550 milijonov madž. kron gotovine, se odpravil v Monte Carlo, zapravljal vse do zadnjega facka, se vrnil v Budimpešto in se sam javil pri policijskemu ravnatelju.

Križanka

Besede pomenijo:

vodoravno: 1. produkt izgoravanja; 2. umetnino; tugo; 3. sad; 4. del strehe; javnega funkcionarja; 5. prepri; 6. domačo žival; morsko ribo; 7. mesto v Jugoslaviji; 8. žensko ime; silo; 9. zemljiško mero; bližnjega sorodnika; ljubljansko trdko; možko ime; 10. veznik; del železnice; 11. pridevek nevsakdanjega dogodka; 12. glas; v življenju zelo potrebno prtilkino; 13. telovadca-umetnika; 14. del moške obleke; izhodišče vsega računstva; 15. ravnik; 16. številu; uradni spis; 17. grškega boga.

navpično: A. dragoceno tekočino; B. obžalovanje; hudodelstvo; C. priloznost; D. skupino ljudi; del telesa; E. človeško lastnost; F. rečno napravo; rimski pozdrav; G. tovariša; H. zabavišče; podzemski hodnik; I. moderno gledališče; del javne palače; igralno karto; svetopisemsko osebo; J. pregreho; del parnega stroja; K. telo-

vadno orodje (pomanjševalna oblika); L. zalamek; veznik; M. puščavnika; N. ugledni jugoslovanski list; časovno razdobje; O. pialica; P. glasbeni izraz; glas; R. bližnjega sorodnika.

Rešitev nedeljske križanke

Vodoravno: 1. lira, tref; 2. Ural, Zola; 3. Vis, rep, kos, Krm; 4. april, Akaba; 5. Epir, ali, Nil, kino; 6. Navigator, Abd el Krim; 7. veža, Ivan, emir, ukaz; 8. ki, t, m; 9. Sabac, karat; 10. ako, tla; 11. Peko, um, ia, zdaj; 12. madame, kokain; 13. Obir, mat, ako, okno; 14. sol. Ren, otok, ara; 15. seno, otok; 16. lok, čuk; 17. malo, tram. — **Navpično:** A. Lovčen; B. pav; C. Rus, iver, kos; D. ar, riž, bor; E. ora, gama, Emil; F. lep, Bakar, som; G. pratika, od, reka; H. ilovica, amen; I. lira, Kumanovo; J. nogomet; K. Erotika; L. Anam, Laokont; M. kibitka, kost; N. kaldrma, za, roča; O. zob, radio, Kum; P. osa, luna, Anka; R. t, i, K. K. K., N. R. S.; S. rak, Ivan, bos; T. niz, U. Fantom.

Saj si ti moj priden, dober fantek, saj te imam rad ...

Peterček si z rokavom otira oči, vzdihne in sede na svoje prejšnje mesto ter začne izrezljavati damo. Zajkin gre v svoj kabinet. Vleže se na divan in podložijo si roke pod glavo se zamisli. Pogleda v svojo solzno jeza po pomenja in pri jetrah mu je odleglo. Počutil se je samo trudnega in lačnega.

— Papa! začuje Zajkin za vratmi. Ti čem pokazati svojo zbirko žuželk?

— Le pokaži!

Peterček stopi v kabinet in da očetu dolgo, zeleno šatuljo. Ni je še Zajkin prinesel od ušesa, že sliši strašno brenčanje in praskanje nog ob stene šatulje. Ko odkrije pokrov, ugleda množico metuljev, hroščev, kobilic in muh, pritrjenih z iglo k dnu šatulje. Vse, razen dveh, treh metuljev, je bilo še živo in je mrgolalo.

— A kobilica je še živa! se začudi Peterček. Včeraj jutraj smo jo ujeli, pa še do zdaj ni umrla!

— Kdo te je naučil jih tako prebadati? vpraša Zajkin.

— Olga Kirilovna.

— Olga Kirilovna samo bi bilo dobro tako prebosti! pravi Zajkin z gnusom. Nes! pro! Ni lepo tako trpnčiti živalice!

«Bože moj, kako grdo ga vzgajajo!» si misli Zajkin po Peterčkovem odhodu. Pavel Matejčevič je bil že pozabil na strujenost in glad ter mislil samo na

jim prebere »Grešnico« in kako se ta obotavlja, a končno vendar začne deklarirati. On sika, se bje po prsih, plaka, se krohoče s hripavim basom ... Zajkin mrši brvi in skrije glavo pod očevo.

— Zajka pot je dolga in zunaj je tema, sliši Vašun uro pozneje glase Nadežde Stepanovne. Zakaj pa ne bi prenočili pri nas? Koromislov se vleže tu v salonu na divan, vi pa, Smerkalov, na Peterčkov postelj ... Peterčku lahko posteljem v močevem kabinetu ... Res, ostanite!

Slednjič, ko je odbila ura dve, je postalo vse tiho ... Vrata v spalno sobo se odpro in prikaže se Nadežda Stepanovna.

— Ali že spiš, Pavel? šepeče ona.

— Ne, kaj pa je?

— Pojdi, srček v svoj kabinet, vlezi se tam na divan, tukaj na tvoji postelji bo pa spala Olga Kirilovna. Pojdi, draga! Postala bi ji lahko tudi v kabinetu, toda ona se boji sama spati ... Gani se vendar! — Zajkin se dvigne, ogre spalnno suknjo, vzame blazino in odkriva v kabinet ... Spotoma tiplje do svojega divana, prižge vžgalico in vidi: na divanu leži Peterček. Deček ne spi in gleda s široko odprtimi očmi vžgalico.

— Papa, zakaj pa komarji ne spijo ponoči? — vpraša.

— Zato ... zato ... mrmra Zajkin,

zato, ker sva midva tu odveč ... Niti spati nimava kje!

— Papa, zakaj pa ima Olga Kirilovna po obrazu solnčne pege?

— Ah, pusti me! Dosti mi je tega!

Ko je Zajkin nekoliko pomislil, se obleče in odide ven, da se osveži ... Glede na jutranje nebo, na nepremične oblake, poslušajo leno postrganje zapspanega ptiča kosca in začne sanjati o jutrišnjem dnevu, kako se zavali spali, ko se pripelje v mesto in se vrne s sodnije ... Nakrat se prikaže izza ogla človeška postava.

«Čuvaj menda» — si misli Zajkin. Toda, ko je postava prišla bližje in jo je natančneje pogledal, spozna v njej večrajšnega letoviščarja v rjavih hlačah.

— Ali ne spiš? vpraša Zajkin.

— Ah, ne da mi nekaj spati ... vzdihnejo rjave hlače — Naslajam se nad naravo ... Veste, k meni so se pripeljali s ponočnim vlakom dragi gostje ... mama moje žene in ž njo moje nečakinje ... prekrasna dekleta. Zelo sem jih vesel, dasi ... pa je nočoj precej vlažno! Tudi vi se blagovolite naslajati nad naravo?

— Da, zagode Zajkin — tudi jaz nad naravo ... Ali vam ni morda znano, če ni kje tukaj blizu kaka beznica ali gostilnica?

Rjave hlače dvignejo oči proti nebu in se globoko zamislijo ...

— Kc—

Kraljestvo mode

Jadranje in praktična moda

Poleg veslanja in plavanja tudi jadranje pri nas ni več španska vas. Res je sicer, da je ta lepa panoga vodnega sporta pridržana samo onim srečnim izvoljenkam, ki si lahko privoščijo polletni oddih ob jadranski obali, toda za modo, ki jo ta sport prinaša, se lahko zainteresira tudi ves drugi damski

izborni podajo posebno mladim dekletom.

Aprilen, a samo za vitke postave zamišljen je srednji model: plisirano kratko krilo iz tank. belega materijala (krepa) in originalna prečno črtana volnena bluza, z novovrstnim visokim ovratnikom. Svetli čevljički z gumlja-

svet, ker je letos vsestransko uporabna, prikupna, upoštevajoča vse sportne zahteve dnevne mode. To dokazuje tudi naša slika: modeli, ki jih predložijo, niso uporabni samo za jadranje, marveč se bodo obnesli tudi na obali, promenadi in v zdravilišču.

Prvi model predstavlja skromno mornarsko obleko iz belega svilenege platna. Plisirano krilo in gladka bluza. Črna ali moder platnen ovratnik in isto vrstni manšeti so poleg nizko zavezanega svilene pentlje edini okrasek. Takšna obleka izgleda vedno ljubko in snažno, posebno, ker se da z lahkoto prati in likati. Za pokrivalo je priporočati temnomodro ali črno tkz. Wagnerjevo čepico, ki je veter ne spravi z glave. Prikljubljene pa so tudi male okrogle mornarske čepice, ki se

stimu podplati so najbolj praktični, ker se lahko uporabljajo tudi pri tenisu. Nogavice se po škotskem načinu privihnejo pod kolena in dajo celotnemu kostumu noto izredne brhkosti, ki jo bela tropska »čelada« s podvratnim trakom le še stopnjuje.

Poslednji model je končno priporočljiv zato, ker ga laho uporabiš na dopoldanski promenadi. Sportni značaj je varovan s tem, da se obleka deli v blužo in krilo, ki se posamič lahko dasta čistiti odnosno se h krilu lahko menjavajo različne bluze, prepete z mehkim usnjenim pasom. Krilo ima tipične votle gube, bluza pa je opremljena z manšeti, ovratnikom in progo gumbov. Za promenado ob obali ali v zdravilišču izbereš k tej obleki najenostavnejši klopuček brez vsakega okrasja.

Olajšanje moškega oblačila

Moški so poleti vse preveč obilno oblečeni. Dočim tehta vsa poletna damska oprema le 741 g, nosi moški na sebi celih 3229 gramov. Tako namreč ugotavlja dr. Friedberger, profesor na vseučilišču v Greifwaldu, eden izmed vodilnih nemških medicincev in odločen boritelj za »olajšanje« moške nošnje. Te dni, ko je temperatura kazala 32° C v senci, je podrobno stehal vso obleko svojega asistenta in soproge ter ugotovil naslednjo težo:

Pri dami: Nogavice 20 g, kombinirana 60, oprsnik 65, obleka 118, čevlji

350 in klopuček 128. Skupno torej 741 gramov.

Pri moškem: nogavice 30 g, podveze 20, spodnje hlače 191, telovnik 170, srajca 250, hlače 650, sakó 1050, čevlji 730, klopuček 110, ovratnik 14 in kravata 14. Skupno 3290 g.

Moška oprava je torej povprečno štirikrat obilnejša kakor ženska. Zato je razumljiva ugotovitev nekega angleškega zdravnika, ki je nedavno dejal: »Ženske so postale mnogo zdravše, odkar se ne boje zraka in sonca. Statistika dokazuje, da letnika med

ženstvom stalno pojema.»

Dr. Friedberger predlaga uvedbo »srajčne bluze«, s čemer bi se teža moške oprave od 6 funtov znižala kar za poltretji funt. Srajčna bluza bi namreč odpravila telovnik in sakó, sama pa tehta le toliko kakor navadna srajca. Za Slovence bi ne bila nikakoli novost, saj nam je dobro znana kot hrvaška in ruska moška poletna oprava, z lepo narodno vezenino. Sezimo po njej!

Nove frizure

»Dolgi« lasje zopet napredujejo! V tolažbo vsem bubi-glavicam pa bodi povedano, da nikakor ne gre za dolge lase v nekdanjem pomenu, marveč za nekoliko narastle kodre, ki omogočajo celo vrsto novih, modernih fantazijskih frizur, katerih najnagnilnejše tipe predložuje naša slika.

Za gledališče in dirke

prinaša velikomestna moda čipke in gaze. Seveda se morata obe materijali dosledno skladati v barvi. Praviloma je za te modele najbolj umestna jumperjeva oblika, a kot najnovejšo kaprico mode na tem področju je smatrali kratkorokavne modele

Za prve jesenske dni

moška moda priporočila, da odprti poletni plašč opremiš z ozkimi krznenimi nogami, kakor to predložuje naša slika. Izbirati bo treba med kuno, bobrovino in soboljevino (ki bo letos posebno favorizirana). Naravno pa bodo zadostovale tudi posrečene imitacije.

Zofka Kveder:

„Slovenska žena“

II.
V dobi baroka se je slovenska žena počasi budila iz težkih verig domačega tlačanstva in se je večkrat pridružila trgovcu možu, ki je krošjaril do Dunaja in Solnograda, do Trsta in Reke na konjih z žitom, platnom, železom, soljo, medom i. dr. Če je mož umrl, je žena sama vodila trgovino ter si pridobila premoženje. Saj imamo še zdaj vso vrsto samostojnih žen - obrtnic. Žena - mesarica je drugod precej redka prikazen, pri nas pa jih je vrlih in poštenih lepo število.

Izobrazbe v tistih časih ni bilo mnogo za ženske. Ljubljanske uršulinke so bile prve dekliške učiteljice ter so leta 1703. postavile kamen za svoj samostan. V slovenskih krajih je bilo sploh mnogo samostanov, kjer so tiste hčerke boljših hiš, ki se niso ročile, našle doživljensko zavetišče.

V tistih časih so bile slovenske žene in dekleta prelepo oblečene v pisani narodni nošnji. Rade so bile od nekdanj vesele, pridne, čiste, visoke postave in vdane svojim možem, tako so jih že stari Rimljani hvallili.

V sredini 17. stoletja se je ustanovilo v Ljubljani čipkarstvo, ki se je razširilo po vsej Kranjski in slovi danes po vsej naši državi ter se ponaša po tuljih svetovnih razstavah. Takrat se je začelo tudi žensko tovarniško delo; v tovarni za svilene nogavice so bile zaposlene, a v predilnici je bilo leta 1763. 409 predic. Ze sto let prej pa je Ljubljana imela javne uslužbenke, ki so na ljubljanskem magistratu merile sol in bile zato posebno plačane.

Od tedaj je število slovenskih delavk silno naraščalo, kakor je naraščala industrializacija slovenskih provinc. V celi Jugoslaviji danes ni zaposleno po tovarnah toliko žensk kakor v Sloveniji. Po naših mestih vidiš v nedeljo polno bledih, bolehnih obrazov onih, ki so ves teden delale po raznih industrijskih podjetjih. Tisto, kar mož zasluži, ni dovolj za družino, pa še žena pere, lika in šiva v temnem stanovanju, kjer večkrat plakajo bolehní otroci, ali pa hodi v tovarno. Prav pravi Marija Brezarjeva: »Ko je mož dokončal svoje delo v tovarni ali kjerkoli, je svoboden in se lahko počije. Drugače je pri ženi. Zbita in utrujena pride iz tovarne, a ne sme sesti ni hip. Urno treba skuhati večerjo, po večerji pomlaj, pospravljaj, cepi drva, perli in šivaj! Ponoči jo ka majhen ali bolehen otrok in zjutraj se prične novo delo za ženo, ko se mož še enkrat obrne in zopet zaspi.« — Prav piše Brezarjeva: »Mnogi premožni veljaki in duševni geniji so živi spomeniki odrekavanja in samozatajevanja svojih mater delavk — kot primer naj služi samo naš Ivan Cankar — žal, da se tega ne zavedajo vsi in ne v polni meri!« — Slovenska delavka ima edina svoj organ od vseh drugih jugoslovenskih delavk. Samosvoj nosi pečat njenih križev in težav. Pred vojno je izhajalo v Beogradu socialistično glasilo delavk, ki je bilo pa preveč kričeča kopija nemških podobnih listov.

Težko življenje ima tudi dandanes slovenska žena, a odpira oči v vseh stanovih in povsod se bori za svoje pravice. Res, samo suženj molči in trpi, tisti pa, ki ima razum, da razmišlja, je zaničevanja vreden. Če brez protesta in brez samopomoči trpi krivico. Da to Slovenska ni, dokazuje članek Alojzije Stebli, naše nad vse agilne javne delavke: »Aktivnost slovenske žene«. Od sedemdesetega leta dalje nas vodi, da gledamo nacionalno-humanitarno in politično delo slovenskega ženstva. Njihovo kristaliziranje v raznih društvih. In povsod stremjenje za samostalnost. Pred 28. leti so ustanovile slovenske učiteljice svoje »Društvo slovenskih učiteljic«, ki je zahtevalo za enako delo enako plačilo in že leta 1902., pred 27. leti, zaklicalo: »Dajte nam volilno pravico!« Leta 1910. je društvo začelo s počitniškimi gospodinjstskimi tečaji, ki so blagoslovljeno delovali in še delujejo po slovenski provinci.

Leta 1901. so se združile žene vseh stanov v »Splošnem slovenskem ženskem društvu«. Istega leta na inicijativo Franje Tavčarjeve so ustanovile žene in dekleta »Žensko telovadno društvo«, ki se je kasneje preobnavalo v telovadni klub »Ate-

na«. Ta je razširil svoje prvotne intencije tudi v zabavno in humanitarno svrhu, vzdržuje za slabotno deco ortopedski zavod, prireja marijnetne predstave za mladino in letos tudi svojo razstavo.

Potem »Mladika« v Ljubljani, »Društvo sv. Nikolaja« v Trstu — vrsti se društvo za društvom. »Družba sv. Elizabete«, ki je potrošila že 300.000 dinarjev, skrbi za vse moralno in materialno ogrožene sirote, vdove, služkinje. V »Dobrodelnosti« skrbi 85 deklet za berilo slovenskih slepcev.

Ko je plebiscitna komisija odločila, da se bomo morali na Koroškem boriti za ono, kar je naše, so Slovenke ustanovile »Zvezo slovenskih društev na Koroškem«, ki je obsegala 57 društev z nad 6000 članic.

Leta 1919. so se skoro vsa slovenska ženska društva zbrala v splošni Narodni ženski Savez kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. V Savezu so skoro vsa slovenska društva. Prvi vidni uspeh Saveza na Slovenskem in njegove skupščine leta 1922. v Ljubljani je bilo zbiranje kapitala za »Dečji in materinski dom kraljice Marije v Ljubljani«. — Za to svrhu se je zbralo 517.699 dinarjev ter se je denar predal posebnemu društvu, ki je to potrebno in prekrasno idejo že oživilo. V istem času so se ustanovila druga ženska društva, n. pr. v Mariboru, kjer so nabrali 196.007 Din za ustanovitev otroške bolnišnice v Mariboru. Ustanovila sta se »Klub Primork« in »Kolo jugoslov. sester«. Oba društva delujeta za nacionalno-humanitarne svrhe. Kolašic je 7028.

Tako se vrsti društvo za društvom. In kar je najlepše: Tisto, kar je pri moških skoro nemogoče, je pri ženskah tako naravno in kar samoočelno umevno. Steblijeva opisuje delovanja vseh društev pravično in priznava vsem svoje vrline. Opisuje napredna društva, opisuje namene »Zveze delavskih žen in deklet« in samo konstatira, da je bila ženska organizacija potrebna, ker moške soc. organizacije posvečajo premalo pozornosti ženi. Opisuje ustanovitev filijale beogradskega feminističnega društva »Pokret« in »Kršćanskega ženskega društva«. Članek je obsežen in izčrpljiv, a tudi poučljiv ne samo v obvladanju toliko materiala, nego v tisti nenapisani globoki resnici: Ženske smo si sorodnejše med seboj kakor moški. Vse stojimo neposredneje pod žezlom prirode. Najvišja gospa in najbolj umazana deklina nosita devet mesecev človeški plod pod srcem, v bolečinah ga v krvi in trpljenju rodi.

Alojzija Stebli poroča tudi o višjih ženskih poklicih. Iz članka vidimo, da imamo mnogo več akademsko izobraženih Slovencek, ki v znanstvenem svetu niso brez pomena, kakor bi kdo mislil.

Vida Dobova piše o splošnem ženskem solstvu in učiteljstvu. Tudi tu je bil Primož Trubar prvak. Prvi je dal narodu slovenske šolske knjige in priporočal, da se vsi, mladina in starina, učijo slovenski čitati in da bodo v vsakem mestu učitelji. Tudi Slovenke so bile deležne tega ponka. Šele 40 let pozneje, leta 1608. je neki jezuit izposloval, da se ustanovi dekliška šola v Ljubljani, ki je bila pa seveda nemška. Potem so se sporadično v Ljubljani in po drugih kranjskih krajih ustanovljale slovenske dekliške šole, izginjale in zopet oživljale. Interesantno je, da so prve po reformacijski dobi poučevale nune slovensko v svojih šolah in so bile uršulinke od samih »Novic« zato pohvaljene.

(Konec prihodnj.)

Čudijo se dame
blagodejnemu in
hitremu učinku

CREME MOUSON

Ko ohdajamo na pot...

Ko smo na cilju...

Slovenske končnice

»Naša krajina: »Nizko brdo se vpenja pred menoj v pozemnem solncu. Kakor pisana kapelica stoji v zelenju čebelnjak. Star očanec sedi na grčevem stolu. Drobni oblaki dima se vijejo iz vivčka in modre v zlatih solčnih pramenih. Zadovoljno mežikajo starcu temne oči, gube na licih so se nabrle v radosten, srečen smehljaj, da mu žari obaz kakor mlademu fantu, kadar zapoje na vasi harmonika. Tudi njemu godejo danes veseli muzikanti. V prešerni svatovski slasti rdi pred njim cvetoče ajdovo polje. Iz njega brni pri-tajena pesem svatov, čebel, kakor bučanje daljnih, daljnih orgel. Tako so bučale čebele tedaj, ko je še sam ves svatovski iskal medu po rožnatih ustnih, tako so bučale tedaj, ko so nosile v shrambo strdi za razposajeno številno deco in tako buče danes. Morda že zbira-jo vosek za svečo, ki mu bo brlela ob krsti. — Ozre se starih po panjih, pa se mu zresni obraz. Celo svojo življensko pot vidi pred očmi tamkaj — a zadnjemu panju še manjka na končnici slika. Kaj ko bi dal nanjo naslikati po-greb? Da ne bo manjkala zadnji »sta-cion« ob življenski križevi poti. Vse, kar je velikega in majhnega gibalo nje-govo srce, vse je dal vestno naslikati na končnice svojih panjev, kot da bi hotel tem drobnim živalicam potožiti svoje gorje in razodeti prekipeljavčo srce. Tu vidimo fanta vasovalca s krivčki za klobukom in nagljam na pr-sih. Tam ludomušno narisani pretep treh devic za moške hlače. Sosednja slika nam že kaže zakonski par pred ol-tarjem, torej tudi ono izmed treh, ki je hlače dobila. Krst otroka, požar na va-si, ples in harmoniko v krčmi, tolste presice, neurje in blisk, posvečenje masnika, novi skedenj in lilev ter v senci dreves gospodarja s prijatelji pri bokalu rujnega vinca.

Če bi danes onemel slovenski jezik, pa bi še pozni znanec lahko čital ljud-sko poezijo iz končnic na panjih in si v glavni potez naslikal zgodovino na-sega plemena. Videl sem po panjih boj Pegama in Lambergarja. V obliki črne-ga hudiča beži duša iz krvavega vra-tu. Videl sem kmete s kosami in cepci navaliti proti gradu na skali — stara pravda! Videl sem fronkarja, ki žene jokajoči starki kravico edinko iz hleva, in spomin Napoleona in Ilirije, kmeta, ki ziblje v otroški zibelki vojaka Fran-coza. Vsekakor pa bi se ilustrator slo-venke narodne pesmi moral ozreti po teh končnicah, da izume slog, ki se pri-klada duhu narodne pesmi.

Iz zbirke slovenskih končnic prina-šamo danes nekatere. Zanimale bodo pač vsakogar, ne samo čebelarje, ker so ljubezni donesek k spoznavanju mi-šljenja, čustvovanja, šegavosti in pred-stav našega naroda v oni preteklosti, ki je najbolj ustvarjala današnji tip Slo-venca.

Zanimivo je, da imamo Slovenci, in na vsem svetu samo mi, nekega poseb-nega in izjemnega patrona čebel. Dru-god časte čebelarji svetega Ambroža, Slovenci pa Joba; in poznamo legendo, da so trpečega Joba nadlegovale huđe muhe, pozneje pa, ko je Job zopet našel milost, so bile izpremenjene v čebelice, ki znašajo sladki med. To ustavno čebelarsko legendo je naš kmet naslikal na končnico panja.

Iz narodnih epskih pesmi je ostala najbolj dolgo ohranjena najmlajša sred-njeveška, ona o Pegamu in Lambergar-ju. Na končnici je naslikano, kako je zmagalet Pegamu odrobil glavo preč, kri brozga ven v fontani, na brezglavih ramenih premaganca pa sedita dva črna hudiča in čakata, da jo primaha duša iz grešnega telesa, — kakor čaka mačka na miš.

Iz dobe Napoleonove Ilirije je konč-nica, ki kaže, kako je zadovoljni Kra-njec Francoza zibal in mu zraven pel: »Tana-nina, tana-ná, vsaka reč en čas durá.«

Iz iste dobe, pa tudi iz njej sledeče, so razne fronkom in davkom posveče-ne končnice. Na njih vidiš francoskega fronkarja, krivonogega, s širokim dvo-krainim klobukom in krivo sabljo. Fron-kar molze kravico, žena pa vleče kravo za roge in vreči. Druga končnica pa že kaže beriča v belem cesarskem fra-ku, s črno visoko čako in »odlerjem«. Oba fronkarja sta pač »glih«. — Iz iste dobe so tudi »trije cesarji«, spomin na ljubljanski kongres treh reakcionarjev 1821.

Druge končnice se bavijo s prizori, ki so našemu kmetu vsakdanji pa ven-dar pomebnejši, kakor delo na polju. Ne-ktere končnice kažejo prizore iz kmet-skega rokodelskega življenja, čevljarje in krojače (nem.: »auf der Stör«), t. j. na delu, na katero so roko-delci hodili od hiše do hiše, v vsakem

domu tako dolgo, dokler niso opravili vsega, kar je za tekočo sezono bilo po-trebno.

Poedine končnice se bavijo s šolo (n. pr. vidiš »grešnika«, ki razširja pen-etrantne duhove; vsi součenci si tišče nosove, le grešnik nedolžno zre pred se in se impertinentno smehlja). Slična pa še hujši sujet si je izbral neznani umet-nik, ki je upodobil »šostarja«, kako de-la smolo, s katero bo vlekel svojo dre-to. Ta končnica je obenem krepka kmet-ska šala na znani neprijetni duh čev-ljarske smole.

Druge končnice, vendar bolj redke, kažejo kmetški ples, dekleta s pečami in »pošterkanimi« krili, godci imajo har-moniko, gosli in klarinet, fantie pa Slovenske končnice.

Krivice »na au!«. Prav pogosti in popu-larni so lovski prizori: n. pr. lovčev po-greb, — vse živali v sprevodu, — ali pa prizor, kako lisica brije lovca. Več-krat se najdejo uporabljene tudi razne »ofceti«, redke so slike, ki kažejo kme-ta pri delu na polju, kakor da si je za ogledovanje in nedeljske popoldneve prihranil, ad contemplandum, bolj šega-ve predmete. Od prav starih epov je na končnicah ohranjen le še kralj Matjaž, pa ne oni z Alenčico, Turki in podkvijo, marveč stari Rotbart, ki spi za kame-nito mizo, brada mu raste okrog nje, za cesarjem pa kinajo vojsčaki.

Izmed rokodelcev je našemu kmetu najbolj pri srcu — krojač. Ne junaški ko-vač, ne debeli mlinar, niti rdečelični birt, ne krovec, zidar, tesar, kolar, niti mizar s krsto in zibelko, niti godec ne, marveč uprav krojač, ker je najbolj pripraven za prav opoprane, pa ven-dar nedolžne šale. Krojač je »igla«, »cvrtn«, je počasen, droben, često fizič-no slabši, morda pohabljen in zato odrezav, duhovit, prenašalec novic in pošt. Polž je zver v krojaškem grbu, strašna zver, katere se krojač boji. Pred polžem zbeži »žnidar« na drevo, ali pa pobegne vsi »žnidarji« v hišo in se v njej utabori ter z varnega junačji skozi okno, strašna polževa zver jih pa od zunaj »oblega«, kakor Hannibal ante portas.

Druga krojaška heraldična figura je kozel, kozel mek-mek-mek, ki je še opasnejši ko polž. Vendar ni prav jas-no, kaj predstavlja ta-le končnica.

Na levi je možak, ki vilhti likalnik (če mi daste krajcar, ga pa obližnem!) in v desnici palico, na desni je drug možak, s škarnjami, toda z desnico se uljudno odkriva. V sredi pa, joj, je strašin kozel za Moloha. Že prej požrti stric je pravkar našel izhod in prebav-ljen izhaja na svetlo, druga žrtev pa je samo še z nogami na tem svetu in pojde pot svojega prednika.

Se bolj kakor z rokodelstvom, je pa mišljenje našega kmeta imelo opravka z duhovščino. Le spomnimo se dobe od Trubarja do Hrena in pozneje! Med najstarejšimi končnicami je ta-le.

ki kaže »duhovnika in nuno«, hudič je zadaj za lakaja in spredaj na kozlu za kočijaža. Če vprašaj, ti bo vsak kmet-čebelar odgovoril, da sta ta dva greh delala in sta zato pogubljena. Izvira pa ta končnica iz starejše dobe in je po-sneto po tiskanih tzv. »pamfletih«, leta-kih iz XVI. stoletja, in kaže Martina Lu-tra in Katrico.

Zanimivo je tudi prizor, ko se menihu prevrte voz in vsa bera se izlije in iz-trese v blato. Izgleda, kakor da bi ne-zgoda bila vznikla po godu, ker pre-šerno vilhti bič in priganja živalico. S takšno šalo je kmet naslikal na konč-nico, kaj privošču vsiljivemu pobiralcu in usurfraktuariju, ki je globoko segel v skrinjo, kaščo, skedenj in lonce (záse-ke), pobezal v dimnik za klobaso ter pustil curljati iz pipe v barijlo. —

Toda vse to se ni nič napram zade-vi, ki se je najbolj osebno tikala čebe-larja. V hiši mu žena tri ogle podpira in tudi temu primerno govori in gostoli.

Povsodi mušara moža, eksercira z njim, ga kontrolira in ga nazadnje prežene k čebelam. Tu je on sam, neodvisen, ju-nak in — na varnem. Ženska se k če-belam ne upa niti z burkljami. Bela je in neznana in preveč nemirna, njo če-bela nedvomno piči, čebelarja pa pri-jazna živalica štiti in varuje. Tu je go-spodarjeva izključna domena in edini rezervat. »Mulier taceat...« velja tu v polni meri. Ta svoj privilegij pa mož tudi ljubosumno varuje, tu se maščuje za vse opomine, pridige in opazke, ka-tere je moral preslišati od žene, tašče, botre, babice, hčere, in nazadnje še od dek-le, skupljevalke, konjederke, farov-ške kuharice in desetih sosed. Najpreje gre in v jezni srčni želji naslika babo, ki ji hudič brusi jezik.

Potem pa pokaže, da je na svojem, da nima »baba« tu nobene besede, am-pak da je mož gospodar, in za justa-ment in »stari« pod nos naslika na končnico svoje gospostvo, ki samo uka-že, pa mora babnica v vprego pred brano, mož pa z bičem po zraku in hi! V moderni medicini, psihoanalizi Freu-dovi, pravijo temu »ein Wunschtraum«. Kar želiš, to sanjaš in naslikaš.

Toda jeza ne traja dolgo in se kmalu razkadi, mesto nje pa pride maščeva-nje. Na celo vrsto končnic očitaje nasli-ka možakar, kar žene najbolj zanima, namreč: — moške hlače. Ta tema se variira s pravzato virtuoznostjo, na končnicah skoraj bogateje kakor v na-rodni pesmih. Na eni končnici

vidiš tri babnice, ki se tepo za hlače, ena bibe po obeh nasprotnicah z zvež-njem ključev (gospodinja), druga s ku-halnico (kuharica), tretja z metlo (de-klá). Kadar gre za hlače, so vse tri ena-ke. — Ali pa ribič, ki sede kraj potoka in vrže svojo vabo, hlače; in tri ribice — babnice hlastnejo po njih...

Kadar je minil prepri v hiši in je kmet-čebelar pobegnil k svoji čebelji trdnja-vi, jo je zakrožil, da je čula »ona« in vse sosedje, pesmico, ki je še ni v Stre-kliju: 1. »Čuda prav velika, — to je bil velik špaš! — Kar vam bom povedu, je b'vo zagvisnu rejs: — Veliko bab sem vidu — namalanih na pildu — so b'le stare noj mladé — vmejs so tud' go-sposke b'le! — 2. Stará baba zbolela — po arcnije pošljejo, — arcnije so pri-nesli, — jih piti ni hotlá: — »Sami arc-nije pijte, — men' pa hlače prinesite — al' jaz zdrava prej ne bom — da en rob od hlač dobom!«

Tretja kitica opisuje, kako so prinesli ta neizogibni kos moške garderobe in se je z njim bolnici povrnilo ljubo zdravje. Četrta pa nadaljuje: »To pa druge izvejo — in hitro tja gredo. — Močno so se uprle, — staro babo dol podrle! — Stara baba na tleh leži, — zmeraj še za en knof drži!«

Pa ne samo »ta pavrske«, gosposke niso nič boljše. Kajti: Zraven tudi pride — častljiva gospa, — in hlače v roke vzame — nikomer jih ne da! — Kako jom je kušvala, — objemala, stiskvala... (zadnja dva verza sem žal... pozabil).

In končno »die Moral von der Ge-schicht«: Lepa beseda »hlače«, — vsaktera jom časti, — za njimi vsaka skače, — jih vsaka 'met želi. — Naj so široke al' ozke, — naj so kmetske al' gosposke, — hlače so en zavber gvan, — naj jom nosi mož al' fant!«

Se lepša je pesmica, če jo pevec spuemlja s harmoniko in prebira njene tipke z vajenim prstom. Nedelja je, pred mrak, in prepriček prej ni bil hud. Na pragu se prikaže mlada gospodinja z belim predpasnikom, hudo pogleda tja proti čebelnjaku, pa jej uide na smeh. Še zagodrnja glasno: »Sema!« v odgovor na možovo porednost, potem ga po-kljiče: »Janez!« Čebelar še markira, da se mu nič ne mudi, še tri štiri akorde popište, potni pa vrže harmoniko: na oprti čez ramo in stopi od svojih čebe-lj v hišo, potrdi pravkar sklenjeno do-mače premirje.

Vsak Slovenec mora biti član „Vodnikove družbe“

Rože cveto...

Kako nas razvesele v rani pomladi prve cvetlice, oznanjevalke lepših dni. Katero oko se ne raduje raznobojnih mačeh, nar-cis, hijacintov in še mnogih drugih, ki kra-se naše vrtove. Ko pa umira to prvo cvet-je, se nam pokaže v vsej krasoti kraljica cvetic — vrtnica ali roža.

Pregovor pravi, da niso ustvarili bogovi nič popolnejšega kakor ženo in rožo. Prvi kot drugi so podelili poleg lepote vse one čare, s katerimi nas omamljate.

Rože so glede rasti, oblike, barve in vo-

grmiče, s katerimi nasajamo cele gredice, ali pa jih uporabljamo za obročke večjim rožnim skupinam.

Bengajke ali mesečnice gojimo grmiče. Cvetje neprestano do pozne jeseni.

Burbonke so starejše plemo. Cvetje celo leto in so za mraz malo občutljive.

Plezalke so navadne vrtnice, ki poganja-jo večkrat po 3—5 m dolge poganjke, na katerih vise celi grozdi najlepšega razno-bojnega cvetja.

Vse te vrtnice ljubijo sonce; zato se raz-

Ovijalka: Tausendschön

nja tako različne in tako mnogovrstne, da ustrezajo vsakemu, še tako razvajenemu očesu. Ako primerjamo vse te mnogovrst-ne oblike in barve s prvotno divjo rožo — šipkom, iz katere so spretni vrtnarji vzgo-jili današnje krasne rože, se moramo ču-diti, koliko truda, koliko potrpljenja je bilo treba, da je nastalo iz priproste divje rože

vijajo do očarljive popolnosti posebno tam, kjer imajo dovolj zraka in dopoldanskega solnca. Prevroče popoldansko solnce pre-hitro uniči nežne barve cvetja. Le polpita-ne vrtnice uspevajo tudi v solčnih legah.

Vrtnica je po naravi grmič; zato jo po možnosti gojimo v tej obliki. Skoro vse re-montantke, čajevke, križanke in polijant

Čajevka križanka: Aspirat Marcel Rouyer

današnje bujno pitano cvetje najrazličnej-ših oblik in barv.

Vsakdo si želi na svojem vrtu lepo cve-točih rož. Če pa hoče imeti veselje s svo-jimi ljubljenskimi, se razveseljevali kra-snega cvetja in prijetnega vonja, mora po-znati vsaj glavne družine ter njih lastnosti.

Čajevke so najnežnejše, imajo svetle li-ste, na vejicah velike trne. Mladike so než-ne in velike, zato vse podolgasti in kon-časti cveti navzdol. Prevladujejo rmené, be-le in roza barve. Vse čajevke so občutljive proti mrazu in raznim boleznim.

Remontantke ali večkrat cvetoče (ponav-ljalke) so močnejše in bolj zastavne rasti. Listi so hrapavi, mladike pa poraščene z gostimi trni. Cveti so okroglasti in zastav-ni, večinoma rdeči in temnordeči.

Čajevke-križanke so nastale iz čajevk in remontantk. Ta hvaležna družina je danes najbolj priljubljena. (Slika 123 Aspirant.) Cvetje skoraj celo leto v vseh mogočih bar-vah. Podedovala je vse dobre lastnosti ča-jevkih in remontantk.

Polijante ali mnogocvetne vrtnice imajo majhne nežne cvete, ki pokrivajo grme od poletja do jeseni in so za mraz neobčutli-ve. Uspevajo v vsaki zemlji. Gojimo jih kot

Čajevka

Polijanta: Gospa dr. Erreth

temo odcvetele cvete, imamo polno cvetja do pozne jeseni. Prav posebno lepo učin-kujejo na rabatah in tratah ob potih. Ako rasto v primerni razdalji med njimi visoko-debelne remontantke, čajevke ali križanke je slika popolna.

Visokodebelne vrtnice so najlepše today

ako rasto posamezne med visokimi vrtnicami ali na trati. Na moderno urejenih vrtovih ne sadi več visokodebelnih vrtnic na okroglo grede v skupine, ker se ne posajajo lepo, zlasti če so od različnih vrst in barv. Glede višine visokodebelnih vrtnic ne moremo določiti enotne mere. Slabo rastejo in višje vrtnice morajo imeti višja, krepko rastoče nižja debla, da je cvetje v naši očesni višini. Vrtnice žaluzije, katerih mladike vse navzdol, rasto na prav visoki deblu, da pride oblika in cvetje do polne veljave.

Lepota in velika dekorativna vrednost vrtnic opleta ali vzpenjalke je vse premalo znana. Z njimi krasimo cele stene, balkone, stopnišča in galerije. Razpletamo jih v kordone ob žici med posameznimi drevesi, gojimo jih kot piramide na tratah, napravljamo iz njih senčnice in lepe loke nad vhodi in nad vrtnimi poti. Rož vzpenjalke je mnogo različnih in prav lepih vrst. Najbolj znana je Chrimson Rambler, polna živoredečega cvetja. Vendar trpi golena ob zidu na vrtni plesni. Posebno priporočljive so Amerikan Pillar, Hiavotha in Tausendschön, katero nam kaže današnja slika.

Rože vzpenjalke in poljantne razmnožujemo s potaknjenci, vse ostale pa s požlahtnjenjem.

V mesecu oktobru naraščajo pešeni dolgi enoletni mladiki in jih potaknemo čez polovico v rahlo zemljo. Oni del, ki pride v zemljo, odrežemo tik pod očesom. Spomladi začno potaknjenci odganjati in razvijajo tekom poletja dovolj korenin in mladik, da jih jeseni ali drugo pomlad lahko presadimo na določen prostor.

Vse ostale vrtnice moramo cepiti ali požlahtniti. V vsakem kraju raste ob gozdnih parobkih divja roža ali šipek. Nakopljamo v oktobru lepih, večsi do dva metra visokih ravnih šipkov in jih presadimo na določen prostor. Vsajen šipek položimo na zemljo in ga pokrijemo s prstjo, da ga ne posuše mrzli zimski vetrovi. Ko začne spomladi odganjati, ga dvignemo tik pod očesom. V drugi polovici julija in v avgustu okuliramo na speče oko. Vstavljeno oko bo odgnalo prihodnjo pomlad. Grmiče cepimo tik pri zemlji. Cepimo vedno le v lepem vremenu in rahlo le dobro razvita očesa. Ko začne vstavljeno oko odganjati, povežemo polgama vse veje na šipek. Zatičajmo tudi nove poganjke iz korenin. Ako si nabavimo spomladi če cepilne vrtnice, jim obrežemo pri sajenju koreninice in vrh. Posajene vrtnice položimo po zemlji ter jim zasujemo debele in vrh z rahlo prstjo.

Ko začno mladike odganjati, jih dvignemo in privežimo h kolu. Vsi del naprečnega ravnarja pri sajenju nam pogine največ vrtnic. Lepotičnim vrtnicam namreč posuše pomladni vetrovi debla in vrh. Nizke vrtnice pri sajenju nekoliko obsejemo. Vse požlahtnjene vrtnice moramo pozimi zavarovati proti mrazu. Grmiče nekoliko obsejemo in obsejemo za dober pešeni visoko z zemljo. Visokodebelne pa položimo na tla in jih pokrijemo Najboljša odeja so smrekove veje. Na zemljo položimo par vej, na nje vrh ali krono in na njo zopet par vej. Na vse to vržemo par lopat prsti ali listja. Če pade sneg, so vrtnice na varnem. Ob suhi, nesnežni zimi namoščemo na veje še nekoliko lopat prsti ali preperlega gnoja.

Spomladi odkrijemo vrtnice kolikor možno pozno in jih obrežemo. Slabo rastoče režemo bolj v živo, one z dolgiimi poganjki bolj na dolgo.

Vsako spomlad rože dobro okopljemo in pognojimo s hlevskim gnojem. Pred in po cvetenju jih zalivamo z gnojnicjo. Jeseni jih pognojimo tudi z apnom ali z židnim sipom.

Rože imajo mnogo sovražnikov in zajedalcev. Najnevarnejše so listne uši in razne gosenice. Ako jih večkrat pokropimo z 1-2 odstotnim tobaknim izvlečkom, bodo zajedalci kmalu poginili.

Najnevarnejše boleznijo sta rožna rja in rožna plesen. Rožna rja se pokaže na listu in napravi rjave lise, ki se hitro širijo. Proti tej bolezni škropimo vrtnice z 1-2 odstotno galico. Rožna plesen napada posebno nekatere vrtnice plezalkke. Listje in cvetje, pa tudi mladike, pokrije bel prah, ki jih ovira v rasti in razvoju. Proti tej bolezni rabimo žvepleni prah, s katerim poprašimo rože ob lepem in solnčnem vremenu.

Vse škodljivce pa zatirajmo in uničujemo pravočasno, predno so se razpasli.

Darujte za sokolski Tabor!

Pismo iz Londona

V Londonu, 2. julija.

... in kakor vidim, pošta izbornu posluje. Danes (2. julija) smo dobili še »Jutro« od torka z obširnimi poročili o ljubljanskih vidovanskih dogodkih. Zdelo se mi pa je, da je to vse tako daleč...

Tu, v glavnem mestu ogromnega britanskega imperija, sem že četrty dan. Ne bo časa, da bi sedaj, dokler sem na potovanju, kaj več pisal ali celo — slikal. Vtisi, ki jih dnevno sprejemam od vseh strani, so tako silni in tako veliki, da bi jih le težko mogel opisati.

Voznja iz Ljubljane do Benetk je bila prav prijetna; meni sicer že dobro znana. V Benetkah smo se za par ur ustavili in si ogledali mesto. Na trgu sv. Marka sem srčal slikarja prof. K. V. Milana sem ostal skoro ves dan, obiskal stolnico in znameniti »Campo santov«, ki spada med najlepša pokopališča na svetu.

V Parizu smo se mudili nekaj nad en dan. Tu sem našel več rojakov in v spremstvu gospe P., soproge ljubljanskega vseučiliškega profesorja nakupil več stvari. Mesto je izredno poceni v primeru z našimi ljubljanskimi cenami. Zvečer sem bil na Mont Parnassu v družbi hrvaških in srbskih umetnikov, ki jih je tu mnogo. Saj je samo slikarjev več nego 20 tisoč v Parizu.

V Boulogne smo se vkrcali na parobrod za Anglijo. Prevoz preko Kanala je bil prav prijeten. Opezoval sem morje, ki je čisto

Kulturni pregled

Leoš Janáček

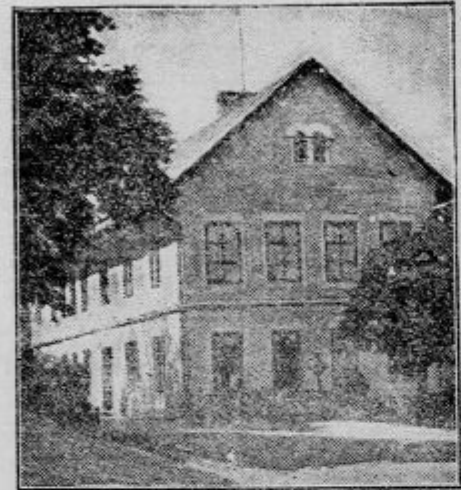
(O priliki odkritja njegove spominske plošče v Hukvaldih.)

Leoš Janáček je danes najmarkantnejša osebnost moderne češke glasbe in eden najjačjih mojstrov sodobne glasbe sploh. Njegovo ime čita skoraj na vseh sporednih svetovnih muzikalnih festivalov in vedno čili nestor neumorno troši v svet svoja vedno mladostno sveža in polna dela. Njegov življenjski potek je dokaj priprost. Narodil se je dne 3. julija 1854 v vasi Hukvaldy pri Friboru na Moravskem. Njegov brat glasbeni učitelj je bil Křižkovský, skromen argušinec v Brnu, skladatelj številnih zborov, pesni in balad, katerih osnovo tvori narodna popevka. Od svoje rane mladosti je imel Janáček priliko pečati se z narodno pesmijo, v katero se je globoko uležel. Kmalu je tudi začel notirati narodne napeve in plesse. Po končani študiji v Brnu se je napotil v Prago, kjer je postal učence orglarske šole in Skuherskega. Ni pa dolgo ostal v Pragi; želja po izpopolnitvi ga je vodila najprej na konservatorij v Lipskem in nato še na Dunaj. Kmalu pa se je stalno naselil v Brnu, osnoval (1881) orglarsko šolo ter postal njen prvi ravnatelj. L. 1910. pa je prevzel mesto profesorja kompozicije na bruski mojstrski šoli.

Število njegovih del je jako veliko. Med nami in po celnem svetu najbolj znana je opera Jenuša, ki je bila prvkrat izvajana v Brnu l. 1904. ter nato zapadla pozabljenju. Dvanajst let je nato žela neuvučene trumie ter zaslovela po vsem kulturnem svetu zbog svoje muzikalne sile in neposrednosti. Sloj Janáčekovih opernih del je popolnoma samonikel ter se naslanja morda še najbolj na Musorgskega. V njegovih operah ne najdeš niti vodilnih motivov v Wagnerjem smislu, niti arij in recitativov italijanske opere šole. Janáčkova genialnost je našla pot med recitativom in peto besedo ter je stvorila nove vrste dialoga, ki ga dotle operna literatura, razen nekaj strani pri Musorgskem, še ni imela.

Razen »Jenuše« je Janáček zložil še opere »Vylety páne Broučkovy«, »Káta Kabanova« (ki se je pravkar izvajala z velikim uspehom v Berlinu), »Liška Bistrůška«, »Osud« in druge ter ima v konceptu opero »Zádeva Makropulos« na besedilo Karla Čapka. Poleg oper je zložil Janáček tudi mnogo klavirskih skladb, da navedem zbirke »Po zarašlem hodniku«, »V megli«, »Mozavski ples«, simfonično skladbo »Tara-

Šola v Hukvaldih, rojstni kraj umetnika, kjer bo danes (1.) proslavil Janáčkove 72 letnice odkritja spominske plošče

Bulba» ter komorne skladbe: godalni kvartet po Tolstega Kreutzerjevi sonati, »Concertino« za klavir, godala in pihala ter »Mladost« za pihalni sekstet Janáček je tudi ustvarilec številnih pesmi, solosplovov in zborovskih pesmi. Posebno znana je tudi njegova lirčna drama »Dnevnik izgubljenca«, zbirka 22 pesmi za tenor, alt in tri ženske glasove s spremljevanjem klavirja.

Od pedagoških del je posebno značilna njegova knjiga: Nauk o harmoniji. Tako zre mojster ob svoji 72letnici z mladeniškim očesom na življenjsko delo, s katerim si je po mukah polni poti, neupoštevanja spočetka, nato preziran in slednje šele, v lepi starosti, slaven, priboril spoštovanje svoje osebnosti in glasbe, katere prosluho je služilo njegovo delo. Češki narod pa je lahko ponosen na mojstra, ki je po svojih velikih močeh pripomogel svojemu narodu do stalnosti, ki ga danes zavzema na kulturnem polju.

Osješko gledališče v pretekli seziji

Repertoar izkazuje 50 del in 300 predstav. V dramo so se izvajala sledeča dela: (v oklepaju število predstav): iz domače literature: Vojnović, Allons enfants (1); Miletić, Tomislav (7); Nušić, Sumljivo lice (5); Freudenreich, Graničari (5); Ogrizović, Hasanaginica (3); Begović, Božji čovjek (5); Dimitrijević, Pirovanje (2); Veselić, novič in Brzak, Djido (7); Krleža, Vučjak (4); — Iz tuje literature: Shakespeare, Kralj Lear (4); Rostand, Cyrano de Bergerac (4); Ibsen, Strahovi (5); Herzer, Morfij (4); Impekoven in Mathern, Maksimiljan vrniti (8); Kahn, Sirota devotja (1); Rev in Savoir, Kaj žena hoče (6); Fraccaroli, Mala Biraghi (5); Nestroy, Lumpacijs Vagabundus (2); Armont in Gerbido, Sola za kote (7); Vernouil, Sorodnica iz Varšave (6); Schwarz in Mathern, Prvak v rokoboru (1); Lengyel, Antonija (11); Schnitzler, Zeleni kakadu (2); Arnold in Bach, Odgodena noč (4); Savoir, Osma žena (4).

Opera je izvajala sledeča dela: Zajc, Nika Šubić-Zrinjski (2); Verdi, Aida (4); Halevy, Zidovka (1); Puccini, Madame Butterfly (5); Massenet, Jongler (6); Puccini, Tosca (4); Dvořák, Rusalka (5); Verdi, Traviata (3); Verdi, Ples v maskah (7); Gounod, Faust (1); Rossini, Sevilijski brivec (2); Smetana, Prodana nevesta (2); Puccini, La Bohème (2); Saint-Saens, Samson in Delila (6); Hirschler, Florentinska noč (3); D'Albert, Nižina (1).

Opereta je odigrala sledeča dela: Kálmán, Knežinja čaršada (8); Kálmán, Grofica Marica (30); Millöcker, Začarani dvor (7); Kálmán, Holandska ženica (11); Fall, Madame Pompadour (8); Hirsch, Knez Bonmarché (8); Granichstedt, Orlov (15); Szirmai, Kavalir Miško (9); Urban, Igu-manov greh (4); Lehár, Eva (4); Lehár, Piskrovec (3); Kálmán, Bajadera (4); Nedbal, Poljska kri (4).

Gledališče je trpelo celo leto pod upravniško krizo; tekmo pretekli sezone so upravniško mesto zasedli trije intendant. Spočetka upravnika sploh ni bilo; nato je prišel g. Golia, po njegovem odhodu g. Ru-kavina, ki pa je bil kmalu nato imenovan ravnateljem v Zagrebu, odkoder naj bi prišel intendant Konjović, ki se pa Osječku sploh ni približal in je vse upravnške posle vodil tajnik Tomislav Tanhofer. Druga velika nepriključnost gledališča je bila v stalnih finančnih težavah, ki so privedle do krize, o kateri smo že bili poročali in ki do danes še ni povoljno rešena.

Od umetniškega ansambla so želi posebej ne uspehe gg. Ica Gavrilović, dramski pravak, in njegov vredni rojak Toša Stojković. Poleg teh so se odlikovali v dramii gg. Vatroslav Hladić, Martinčević, Ačimović in drugi. Iz damskega ansambla je imela največ uspehov gg. Greta Kraus, ki je nastopala kot stalen gost; njej so se pridružil gg. Gavrilovića, Vincenc-Barlovića Dobričevića i. dr. Najbolj zaokrožene predstave je podala opereta, ki je gostovala tudi v Zagrebu. Opera pa razen Buška in Pichlerja ni imela bogvekakšnih moči in je posebno nedostajalo tenorjev ter primadon. Tudi zbor, ki je zadostoval za opereto, je bil v operi nemogoč. Dokaj dober je pa bil orkester in kritike so posebno hvale okusno inscenacijo predstav, katero je vodil scenograf Petrović.

Od premijer so imeli najmanj uspeha domače, predvsem Dimitrijevićeva drama »Pirovanje« in Urbanova opereta »Iguma« nov greh, ki sta po prvih predstavah morale z odra. V bodoči seziji se bodo izvajale brže le drame, komedije in manjše operete.

Letošnja garnitura knjig »Hrvatske Matice« v Zagrebu. »Hrv. Matica« v Zagrebu je izdala za l. 1926. sledeče kolo knjig: Kučera: Novovjekski izumi; Milan Begović: Izabrane pjesme; Ivan Krleža: Od proljeća do jeseni; Josip Kosor: Miris zemlje i mora; E. Maroth-Soltes: Moja deca. Kot iz-

redne izdaje so izšle knjige: Silvije Strahomir Kranjčević: Izabrane pjesme, v redakciji dr. J. Livičevića; Vjenceslav Novak: Izabrane pripovijesti; Shakespeare: Mnogo vika ni za što, v prevodu dr. Bogdanovića; Milutin Mayer: S puta na Duvanjsko polje ter Zbornik M. H. Knjige so izšle tudi vezane in se dobre pri Matici v Zagrebu, pri njenih poverjenikih ter v knjigarnah.

30letnica Aleksaja Suhadoltskega v Beogradu. Pomoćnik opernega režiserja v Beogradu, Rus Aleksaj Suhadoltski, je pred kratkim praznoval 30letnico svojega gledališkega delovanja. Jubilarntovo življenje je od mladih nog tesno sklenjeno z ruskim gledališčem. Že kot devetletni deček je jel Suhadoltski nastopati na odru in s 17. letom je postal gledališki upravitelj. Poelje se je udeleževal kot igralec in pevec, dekorater in administrator. Ker je svojčas na Ruskem nedostajalo primerne repertoarja, se je Suhadoltski vrgeel tudi na pisanje iger ter je napisal 11 izvirlnih iger, od katerih je imela največji uspeh drama »Chmarac«. Stvar se je igrala nad tisočkrat v predvojni Rusiji. Pozneje je Suhadoltski dramatičar Gogoljevo »Majsko noč« in Puškinovo »Kapetanovo hčerc«, za svoj jubilej pa je nastopil v Gribojedovi dramii »Pamet je nasreća«.

Musorgskega »Hovanščinov« je vprizorila pred kratkim zagrebška opera. »Hovanščinov« v sceničnem pogledu zaostaja za »Borisom«, toda je muzikalno zelo bogata in pestra ter predstavlja slike iz Rusije v 18. stoletju, ko so na Ruskem živele fanatične verske sekte. Musorgskij je delal na »Hovanščinov« mnogo let in je ni dovršil. Opera je končno instrumentalni skladatelj Rimskij-Korjakov in v njegovi predelavi, ki pa ni niti najmanje zabrisala duha prvotnega stvaritelja, se opera daje sedaj po vsem kulturnem svetu. Zagrebška vprizoritev je — glasom časopisnih kritik — izvrstna, ne le ena najboljših predstav v zagrebški operi, marveč tako vsestranska popolna, da se lahko postavi ob bok svetovnim gledališkim odrom. Kapelnik Krešimir Baranović se je v partituro izredno poglobil ter je domala popolnoma izrpal. Imel je z delom veliki uspeh. Opera je zrezirala znana plesalka Margareta Fromanova, ki se udeležuje v zadnjem času na zagrebškem odru kot režiserka naravnost odlično. Med sodelujočimi opozarjajo kritiki v prvi vrsti na našega rojaka, basista Križaja v vlogi Donisa. Mario je natančno izdelal in izvrstno podala altistka Pospšilova. Hovanskoga je pel Marko Vučković, kneza Galicina pa Marij Šimenc. Zagrebško občinstvo je sprejelo opero zelo toplo in z iskrenim zadoščenjem.

Propad dunajske državne opere. Poročilo dunajske državne opere o delovanju v seziji 1925./26. izkazuje velik umetniški propad v primeru z ostalimi leti. V tej seziji se ni uprizorila niti ena noviteta, le nanovo so se naštevali opere »Boris Godunov«, »Andrea Chenier« in »Peklenško zlato«, ki pa jih je poprej izvajala že tudi ljudska opera. Avstrijski skladatelji, kakor Wellesz, Berg in drugi, pošiljajo svoja dela v Nemčijo, kjer jih izvajajo manjši, a umetniško že bolj pomembni odri kot dunajske državne opere. Balet, ki šteje 85 članic, je našteval tekmo leta eno samo pantomimo!

Razprodaja III. dela zbirke Castiglioni, ene najbogatših evropskih zbirk umetnin, se bo vršila od 13. do 16. julija t. l. pri Mullerju v Amsterdamu pod vodstvom Mensinga. Zbirka obsega ogromne dragocene, ki jih je tekmo popovnih let nakopičil dunajski velebogataš Castiglioni. V tem zadnjem delu zbirke je zapodanih mnogo mojstrskih del, med drugimi slika Jana Gossaerta (+ 1533), ki jo je bil kupil Castiglioni l. 1917. pri dražbi zbirke Parizana Conte de Quincyja za ceno 63.000 mark. El Greco je zastopan s portrejem kardinala Gaspara da Quiroga. Razen tega vsebuje zbirka lepa dela drugih holandskih mojstrov, kakor Adriana de Ostade in njegove šole. Med kiparji vzbuja posebno pozornost Tullio Lombardijeva (+ 1532) glava mlade deklice, za katero je Castiglioni plačal leta 1916. 6600 mark. Girolamo Campagna (Verona, 1550) je zastopan s skulpturo »Klečči mož s školjko«, ki si jo je pridobil dosedanj. posestnik za 14.400 mark.

Letošnje nagrade Francoske akademije

Na svečani seji pod kupolo Academie française je z četrtak, 24. junija, zbrani nesmrtniki poleg številnih neznanstvenih nagrad prisodili tudi tri redne velike slovesne nagrade in sicer: le prix du roman (5000 frankov), le prix de littérature (10.000 frankov) in grand prix d'Académie (15.000 frankov). Srečni odlikovanci so to pot Francois Mauriac, Gilbert de Voisins in Georges Courteline. Včerajšnje »Jutro« je prineslo njih slike, danes si jih na kratko oglejmo po njih delu in zaslugah za francosko slovstvo.

Francois Mauriac je začel literarno pot z zbirko verzov: Sklenjene roke, ki sta jo leta 1910. Paul Bourget in Maurice Barrès (v Echo de Paris) navdušeno pozdravila in jako laskavo ocenila. Poslej je Mauriac tvoril samo še v prozi. Napisal je celo vrsto romanov, ki rišejo borbo človeštva za dobro in zlo in razpravljajo o verskih problemih. On, pesnik Robert Valléry-Radot in med vojno umrl pisatelj André Lafon so kot nasledniki Barrèsa in Bourgeta presnavljali francosko katoliško slovstvo in njegov roman častno uvrstili v zamisel in tehniko analitičnega romana, ki ima v Franciji najširši krog bralcev, občudovalcev in posnemalcev. Mauriacovi romani so romani hrepenenja, poveličujejo vero kot poslednje očiščenje srca in kot glavno gibalo vseh človeških vročinskih nehanj. Njegov slog očituje nervozno nemirje iskavca, ki analizira počutne težnje in gorečnosti. Pri nas Mauriac ni še poznan. Njegova najvažnejša dela so: Z verigami otovorjen otrok. Meso in kri. Poljub gobavcu. Nekaj nemirnih src (študije religiozne psihologije). Prvenstva in več drugih.

Gilbert de Voisins izbira svojim knjigam snovi iz izjemnih, čudovitih, nenavadnih, nadnaravnih dogajanj, zato tudi v domovini do danes ni kaj znan, kaj šele slaven. Zdaj mu bo literarna nagrada Francoske akademije odprla vrata med publiko, ki jako rada sega po delih odlikovanih avtorjev. Skromni pisatelj, ki svojih knjig nikdar ne pošilja in ne poklanja vplivalim kritikom, je svoj prvi roman »Bojazan pred življenjem« napisal že pred 20 leti. Temu delu je sledilo potem mnogo knjig, ki vsebujejo vse fantastične snovi, najnavadnejše poglede v životarjenje najnavadnejših življenskih tipov, čudne potopise, neobičajno smeje pesmi v prozi in sploh vsebinske posebnosti. Navajam samo nekaj naslovov: Otroci, ki se je ustrašil, Izgubljeni momenti Johna Shaga, Bar pri rogovi, Za lubezen lavorike, Demon življenja, Zvest v zlobi.

Georgesa Courtelina pri nas poznamo samo po enodeljanski — komediji: Priljudni komisar (Le commissaire est bon enfant, ki smo jo pred tremi leti menda videli v dramskem teatru. Courteline spada k starejši generaciji francoskih komedografov, ki pa ima na odru še vedno obilo uspeha. Njegove veseloigre imajo sočen, prikupen humor. Pisatelj zna izbornu opazovati življenje, piše tekočo, duhoviti dialog in se na vso moč brani didaktizma: rad se roga in krohta, krasnoslovi in zapleta situacije, učiti in moralizirati pa ne mara. Posamezne faze njegovega humorja spominjajo čisto na Molièrea, čigar Ljudomrcu je avtor Priljudnega komisarja uspešno dodal šest akt: Alcestova izpreobrnitev. Zelo znane so sledeče Courtelinove komedije: Bombouche. Neumisljeni orožnik, Vlak ob 8.47. Resni klient, Strah pred udarci, Mir v domači hiši, Vrč, Hortenzija, vječel sel Eskadronska razveseljevanja in tako dalje.

Manjše nagrade so prejeli to pot od Francoske akademije književniki: Tristan Bernard, Stéphane Lauzanne, Jean-Jacques Bernard in Augustin Cochlin. — P. K-n.

Pozor čevljarji!

Naznanjam spošt. čevljarjem in občinstvu v Ljubljani in na deželi, da sem poleg svoje usnjarske trgovine na Sv. Petra cesti šte. 30

otvoril **špecialno delavnico** za gornje dele vseh vrst čevljev.

Izdeloval bom dobro blago, vestno in po najnižjih cenah. —

Se prijazno priporoča

M. Marchiotti

usnjar, delavnica gornjih delov LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 30.

5390

ti kar zmede pred očmi od neskončne vrste samih dvoran. Pred kratkim so otvorili še novi del, umotvore novejših in najnovejših umetnikov. Videl sem zbran cvet francoskega impresionizma (kako po krivem je dobila naša slovenska slikarska generacija okrog leta 1900. to ime!) Samo nekaj imen navedem: Manet, Corot, Renoir, Monet, Pissarro, Gauguin, Van Gogh, Degas, Cezanne, Matisse, Picasso. V galeriji je več odličnih del Delacroixa in Burne-Jonesa. Zelo mi je ugajala slikarica Marie Lauretin. Kaj bi neki rekli ljubljancem o kubistu Braqueju? Precej slabo je zastopan ekspresionist A. Dérain. Picassovo »Tihozitje« napravljiva vtis, kakor da bi se norčeval iz p. t. občinstva. — Med Angleži je opaziti prav malo tipičnih, močnih osebnosti, ki bi bile po svoji sili in hotenju enakovredne Francozom ali Nemcem. — Videl sem pa tudi med kiparskimi deli troje Meštrovičevih skulptur, ki nas Jugoslovence prav dobro zastopajo. Slovencu nisem nikjer nobenega opazil... Iz galerije sem se vrnil utrujen in ves zmujen, pa poln misli — o nas samih, posebno še o samem sebi...

Pravzaprav je bilo za enkrat vsega preveč. Bolj mi ugaja skoro »British Museum« sam kot stavba. Zgrajen je v klasičnem helenističnem slogu in s svojimi silnimi jonskimi stebričmi napravljiva nadvse impozanten vtis na obiskovalca. Kje naj začnem popisovati, kaj vse se nahaja v tem poslopju? Tu so znešeni dokumenti kulture iz vsega sveta, od najstarejše do poslednje dobe. Kar strah te je vse to bogatijo.

Mene je zanimalo predvsem indijsko in vzhodno-azijsko (kitajsko in japonsko) slikarstvo in plastika teh starih narodov. V Britski in v Victoria Albert muzej narodov moral iti najmanj eno enkrat, da si vsaj vse glavne dvorane površno ogledam. O tem bi lahko povedal cele knjige. Tu so nagromađeni turški, arabski, japonski in kitajski, indijski in malajski umetno-obrtni predmeti v vseh mogočih tvarinah. Kipi iz žametnega kamenja in kovin, nakit, oblačila, pohištvo, starodavno, bogato okrašeno orožje, otroške igrače, poljedelsko orodje in posode vseh vrst. Vidiš dragocene, antične prestole iz točnih vladarjev, bujno izrezljane, obložene z zlatom in srebrom in vse bleščeče v draguljih. Tu stoje bronasti kipi Buddhe v raznih pozah, visoki po več metrov itn.

Čudovit je antični, grški oddelek. Asirska, babilonska in egiptovska kultura je v neštetih pričah odgrnjena pred teboj. Tu lahko jasno opazuješ, kje je staro umetnost študiral Meštrović.

Oba ta dva muzeja sta nenavadno orjaški zgradbi, mnogo večja od dunajskih dvornih muzejev. Višino si lahko predstavljaj po tem: v enem stoje cel Trajanov steber iz Rima (menda posnetek) v naravni velikosti. — V naravoslovnem oddelku je živalstvo, rastlinstvo in rudništvo zbrano do najmanjše podrobnosti. Pa šel sem samo skozi ta labirint dvoran in se ozri spetoma komaj na nazvežnje in na najbolj očitne predmete.

(Dalje prihl.)

V Londonu, 3. julija.

Danes sem si ogledal slovito Tate-Gallery. Studiral in opazoval sem v njej vse dan, tako da sem zamudil sestanek in pustil našo družbo, ki se je odpravila gledat nekdo veliko letalsko tekmo. V tej bogati zbirki sem našel skoro vse znamenite umetnike sveta. Galerija je v ogromni palači, da se

drugačne barve in značaja, nego je naš sinji Jadran. V Doveru so nas sprejeli angleški cariniki prav prijazno. Nikomur niso niti pogledali priljage. Voznja v London je bila lepa, vozili smo se v udobnem drugem razredu. Naša družba, ki jo tvori približno 25 oseb, po večini visokošolcev, med njimi tudi več gosposiden, je bila ves čas dobre volje in vesela. Da vlada ves čas najlepša harmonija med izletniki, je umljivo samo ob sebi.

V Londonu so nas na kolodvoru že pričakovali naši rojaki in pa angleški prijatelji. Priredili so nam takoj lepo čajanko v kolodvorski restavraciji. Nekda dama je naš voditeljci, lektorici Miss Coppelandovi izročila lep sopek, sestavljen v angleških in naših barvah, in sicer v imenu jugoslovenskega poslanstva. Torej bila je naša izletniška družba, ki potuje pod pokroviteljstvom ljubljanskega angleškega kluba, sprejeta nekako na pol oficijelno.

Precej po čajanki nas je Sir Wrede, ki je bil tudi že v Ljubljani, popeljal v mesto in nam razkazal dva diplomatska četrta, vse te ogromne palače dvora, slikovitega parlamenta, zgrajenega v angleškem gotskem slogu, generalitete, spomenike itd. Zvečer smo se po večerji v luksuriozni kolodvorski dvorani odpravili vsak na svoj dom, ker ne stanujemo vsi skupaj. Jaz sem dobil stanovanje nasproti Britanskega muzeja, v centru mesta; nadvse udobno stanovanje, kakršnega še nisem imel nikdar. Sestajamo se pa, kar nas je izletnikov, vsak dan na Gowers Street, v bližini Indijskega insti-

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.— Najmanjši znesek Din 19.—

Popravila!
specijalni mehanik pisarn. strojev

Ivan Legat, Maribor
Vetrinska ulica 30.
Tel. int. 434. 173

Prirreditiv

Kolesarske dirke

»Save«
In Zvezni kolesarski društvi s bogatim sporedom se vršijo v nedeljo popoldne ob 3. uri na prostoru S. K. Ljubljane pri šolskem kolesarstvu. Popoldne ob 3. uri v soboto na Sv. Jakobu trg ter je skupno pohod z gubo na prireditveni prostor. Vsem dirkačem se javlja, da je obvezno troling danes popoldne na dirkalni S. K. Ljubljane. 1926

Stampilje
etiko, gravitvo
SITAR & SVETEK
Ljubljana
S. Petra cesta 19

Vrtno zabavo
priredijo tukajšnje podoficirske društvo v nedeljo dne 11. julija t. l. ob 16. v vrtni restavraciji »Lokar« v Rožni ulici (Str. sv. Jakoba). Spored: Sveta Jazband dirkačka Merkur, ples, kavalija, polka itd. Posebna vabilu se ne pošilja. Za obilen obisk se priporoča. Obzor. 1926 m. o.

Sokolsko društvo na Viču

vabi vse prijatelje Sokolstva na svojo letnjo javno prireditev, ki se vrši v nedeljo dne 18. julija na sončnem vrtu gostilne Pavla na Glinah. Občinstvo se bo po končanem tečaju mudilo, najrazvostnejša zabava. 1926

Tombola

Stratišče pri Kranju. Sokolsko društvo priredi v nedeljo 11. t. m. ob 3. urah kavalije na »Pankar« veliki tombola. Glavni dobitki so: konj, 4 ovce, 2 vrečke moka št. 6, najbolj sladkorja in mnogo drugih krasnih predmetov. Cena tabele je 2 Din. Kavalije priredijo na tabele, da se lahko dobi kak dobiček. Obzor. 1926

Škofja Loka

Sokolsko društvo v Škofji Loki priredi dne 23. t. m. 1926. letnjo javno prireditev, ki se vrši v nedeljo dne 18. julija na sončnem vrtu gostilne Pavla na Glinah. Občinstvo se bo po končanem tečaju mudilo, najrazvostnejša zabava. 1926

Kolesarsko društvo »Edelweiss 1900« v Mariboru

priredi v nedeljo 1. avgusta t. l. veliko godbo in plesno zabavo, ki bo vabila vse prijatelje in ljubitelje športa. Veselini prostor se nahaja na zgornji planoti Radvanja, v krasnem gozdu gospe Drefenke, ležečega ob cesti med hribom Kalvarije in gostilno Mandl. Veselini prostor se lepo vidi iz Radvanje doline ter je tudi pripraven za dovoz od vseh strani. Društvo si je najelo provizorno godbo, ki bo nudila mnogo zabave in razvedrilja. — Ime našega društva jamči za slijanje potek ce le prireditve: obiskovalci veselice bodo imeli obilo zabave, ki jim bo ostala v prijetnem spominu. Veselini prostor bo umetno razsvetljen, a vendar bo tudi pripravljen za ljubitelje samote. Za slednja slihanja vremenoma se vrši cel prireditvi 8. avgusta t. l. Veselini odbor. 1926

Pouk

Auto-šola
oblatno dovoljena, prima, ki izobražuje praktično in teoretično kandidate za samostojno vožnjo (sofere). Pouk je temeljit in uspešen. Dame in gospe se sprejmejo dnevno. Kurz čez dan in tudi zvečer. — Prospekti gratis. Natančne informacije v Auto-šoli, — Zagreb, Kaptol 15. Telefon 11-95. 1926

Instrukcije
francoske, latinske, nemške, matematike, optike, geometrije, sprejme absolutno, 7. razreda realne gimnazije. Ponudbe na upr. »Jutra« pod »Nizek honorar 632«. 1927

Instruktor dijak
se išče, ki bi inštruiral četrtoletnika 11. razreda realne, in sicer matematiko. Naslov v upravi »Jutra«. 1926

Strojarske
Učna ura Din 3.75. Christofor učni zavar. Domobranska cesta 7. I. Zatek 2. avgusta. 6. do 9. ure zvečer. 1926

Učenka
za strojno pletenje se sprejme. Naslov v upravi »Jutra«. 1926

Čevljarški vajenec
se sprejme, hrana in stanovanje v bližini vsakega. Anton Breclj, Gajeva ulica št. 2. Ljubljana. 14545

Učenka
za splošno pleskarico in h. čarstvo utr. sprejme Adolf Alinar, Celovška 51. 1926

Izjurjena šeparica
dobra, se išče proti takojšnjemu nastopu. Hrana in stanovanje v bližini. Andrej Gradisar, na Gorenjskem. 1926

Učenka
za strojno pletenje se sprejme. Naslov v upravi »Jutra«. 1926

Čevljarški vajenec
se sprejme, hrana in stanovanje v bližini vsakega. Anton Breclj, Gajeva ulica št. 2. Ljubljana. 14545

Učenka
za splošno pleskarico in h. čarstvo utr. sprejme Adolf Alinar, Celovška 51. 1926

Izjurjena šeparica
dobra, se išče proti takojšnjemu nastopu. Hrana in stanovanje v bližini. Andrej Gradisar, na Gorenjskem. 1926

Učenka
za strojno pletenje se sprejme. Naslov v upravi »Jutra«. 1926

Čevljarški vajenec
se sprejme, hrana in stanovanje v bližini vsakega. Anton Breclj, Gajeva ulica št. 2. Ljubljana. 14545

2 gaterista
za polnopravni in 2 cirkularista se sprejmeta takoj. Dokaz sposobnosti brezposelnosti potrebne. Pallog, Redica ob Paki. 1926

Šofer
se išče k tovarnemu avtomobilu. Ponudbe na M. Šumak, Izvor jake, Ljubljana. 1926

Provizijski potnik
dobro spremen, ki stalno potuje po Sloveniji, se išče za prodajo vina. Ponudbe pod »Vestem 85« na upravo »Jutra«. 1926

Usluženec
za kuhinjsko delo, kateri um pravilno ravnanje z žretnimi kuhinjskimi in žrebi ter žrebi in kateri je več kot 10 let tako gleda, vendar ne more najti delovnega mesta. Rabiti morem le vestnega, resnega človeka, ki se more skazati z uspešnim dosežkom službovanja. Plača po dogovoru. Štepec v službi 1. avgusta. Jos. Lenarčič, veleposelnik, Vred n. Vrhnika. 1926

Knjigovodja-bilancista
za ameriško knjigovodstvo išče industrijsko podjetje. Zmožnost strobovračne, nemške, stenoarhije, strojeja in korespondenčne prodajne. Mesto je primerno za upokojene uradnike. Ponudbe s sliko, prepiš priročnik in referencami do 20. julija na pošto predal št. 5 Ptuj. 1926

Brivnico
prodam radi bolni in Doljinski Topičar. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Sode
in sodarska dela vseh vrst izvršuje P. Škafar, mehanik, sodarski, dr. o. z. Maribor, Františkanska ulica 11. 1926

Delavnica za preka-
jevanje mesa in klobasarno

v Zagrebu, z električnim pogonom in vsemi priključki, z lastno dobro blago mesom in prodajalno mizno in kuhinjo, prodam ali oddam v zakup prejemniku strokovnjaku, ki bi izdeloval v lastni reži. Prodajna cena 25.000 Din. Pri oddaji polovico v denarju, ostalo po dogovoru v blagu. Marinkovič in drug, Zagreb, Marova 12. 1926

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Učenka
za kitarico gornjih delov na takoj sprejme. Polzeve: Ciril Letnik, Istotam. 1927

Trgovskega vajenca
z 2. gimnazijskim razredom ali s 2. gimnazijskim razredom, sprejemem takoj. Viktor Šober, specijalka trgovina, Sr. Jakoba trg 4. 1926

Praktikanta
za strojno pletenje se sprejme. Naslov v upravi »Jutra«. 1926

Urarskega pomočnika
preprosto moč, sprejme takoj. Pavel Obid, urar, Krško. 1926

Pletilje
dobro izurjene za bombažno in volneno trikotarstvo, se išče. Zaposelite vse leto. Plat teženka. Pisane ponudbe na naslov D. Mihovič, Nova Gradilica, Slavonska. 1926

Pletilje
se sprejme v trgovini Franjo Ahlin, Sp. 518. 1944

Službe
(iščejo)

Urarski pomočnik
z večletno prakso išče službo. Cenjene ponudbe na upravo »Jutra« pod »Vestem 85«. 1926

Trgovski poslovođa
Ker sedim premetni mesto, sprejemem s 16. avgustom ali 1. septembrom mesto kot trgovski poslovođa ali skladiščnik ali tudi kot trgovski pomočnik v katerikoli kraju Slovenije. Star sem 27 let ter dosežam pri eni trditvi zaposlen 9 let. Cenjene ponudbe je vpsolati pod »Marjiv v vestem 85« na upravo »Jutra«. 1926

Službo h konjem
Išče 24letni mladenič v Ljubljani. Bil je dolga leta pri enem gospodarju, — omilne uravi pod »Nasip« takoj. 1926

Gospa
sodniško ločena, išče mesto obratnice pri samem ali istotako ločenem starejšem gospodu. Gre tudi na Hrvaško ali v Bosno. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Blagajnik 10«. 1926

Prodajalka
mešane stroke, začelnice, želi mesta, najraje na delu. Plača po dogovoru. Nastop po dogovoru. Naslov: I. Zaharnik, Stranice p. Konjice. 1926

Pisarniška moč
z prakso, išče mesto kjerkoli, najraje v stavbi strojeja. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Kontoristina 25«. 1926

Šofer - ključavničar
vredni mehanik del. išče mesto. Ponudbe pod »Vestem 85« na upravo »Jutra«. 1926

Delavec
vredni delavec, sprejme vsakega. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Cement 64«. 1926

Krojitelj
moške in damske stroke, najmodnejšega kroja, sprejme vsakega. Ponudbe pod »Zmožen 25« na upravo »Jutra«. 1926

Poslovođa
starejša moč, več slovenskega, nemškega in italijanskega jezika, prvotna voditeljica, sprejme vsakega. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Blagajnik 10«. 1926

Absolvent
trgovskega šole išče primerno službo. Pisane ponudbe na upravo »Jutra« pod »Absolvent 25«. 1926

Boljša sobarica
zna kuhati, šivati, likati itd., govori se nemški in hrvaški. Cenjene dopise pod »Boljša sobarica 47« na upravo »Jutra«. 1926

Inteligentna gospa
srednjih let, želi mesto gospodinjice. Ponudbe se pošlje na upravo »Jutra« pod »Inteligentna«. 1926

Poslovođa ali potnik
manufakturne stroke, stara moč, pri odjemalnih trgovcih, dobro poznan, dober referenca na razpolago. Do sedaj nastavljen je v prvotni trditvi, išče stalnega nameščenja v ugledni veletrgovini. Cenjene dopise pod »Učrlice« na upravo »Jutra«. 1926

Uradni sluga
v se neodpretnosti službi pri denarnem zavaru v Ljubljani, srednje starosti, resen, z vseokoli polnopravni predizvoljen in najboljšimi referencami, želi mesto stalnega zaposlenja. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Učrlice« na upravo »Jutra«. 1926

Trgovski visokošolec
diplomiran na dunajski trgovski šoli, Slovenec, s perfektnim znanjem francoskega, italijanskega in nemškega jezika, korespondenčne, išče mesto poslovođa »Trgovski visokošolec« na Aloma Compagny, Ljubljana. 1926

Trgovski pomočnik
speciest, išče službo. Gre tudi na delo Nastop takoj. Cenjene ponudbe na upravo »Jutra«. 1926

Mesta k otrokom
išče gospodinja ženske znanosti, inteligentna, slovenska, nemška in italijanska jezika, sva tuda, pri odjemalnih trgovcih, dobro poznan, dober referenca na razpolago. Do sedaj nastavljen je v prvotni trditvi, išče stalnega zaposlenja. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Učrlice« na upravo »Jutra«. 1926

Mesarski pomočnik
vredni mehanik del. išče mesto. Ponudbe pod »Vestem 85« na upravo »Jutra«. 1926

Delavec
vredni delavec, sprejme vsakega. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Cement 64«. 1926

Krojitelj
moške in damske stroke, najmodnejšega kroja, sprejme vsakega. Ponudbe pod »Zmožen 25« na upravo »Jutra«. 1926

Poslovođa
starejša moč, več slovenskega, nemškega in italijanskega jezika, prvotna voditeljica, sprejme vsakega. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Blagajnik 10«. 1926

Absolvent
trgovskega šole išče primerno službo. Pisane ponudbe na upravo »Jutra« pod »Absolvent 25«. 1926

Boljša sobarica
zna kuhati, šivati, likati itd., govori se nemški in hrvaški. Cenjene dopise pod »Boljša sobarica 47« na upravo »Jutra«. 1926

Inteligentna gospa
srednjih let, želi mesto gospodinjice. Ponudbe se pošlje na upravo »Jutra« pod »Inteligentna«. 1926

Poslovođa ali potnik
manufakturne stroke, stara moč, pri odjemalnih trgovcih, dobro poznan, dober referenca na razpolago. Do sedaj nastavljen je v prvotni trditvi, išče stalnega zaposlenja. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Učrlice« na upravo »Jutra«. 1926

Uradni sluga
v se neodpretnosti službi pri denarnem zavaru v Ljubljani, srednje starosti, resen, z vseokoli polnopravni predizvoljen in najboljšimi referencami, želi mesto stalnega zaposlenja. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Učrlice« na upravo »Jutra«. 1926

Trgovski visokošolec
diplomiran na dunajski trgovski šoli, Slovenec, s perfektnim znanjem francoskega, italijanskega in nemškega jezika, korespondenčne, išče mesto poslovođa »Trgovski visokošolec« na Aloma Compagny, Ljubljana. 1926

Trgovski pomočnik
speciest, išče službo. Gre tudi na delo Nastop takoj. Cenjene ponudbe na upravo »Jutra«. 1926

Mesta k otrokom
išče gospodinja ženske znanosti, inteligentna, slovenska, nemška in italijanska jezika, sva tuda, pri odjemalnih trgovcih, dobro poznan, dober referenca na razpolago. Do sedaj nastavljen je v prvotni trditvi, išče stalnega zaposlenja. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Učrlice« na upravo »Jutra«. 1926

Mesarski pomočnik
vredni mehanik del. išče mesto. Ponudbe pod »Vestem 85« na upravo »Jutra«. 1926

Delavec
vredni delavec, sprejme vsakega. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Cement 64«. 1926

Krojitelj
moške in damske stroke, najmodnejšega kroja, sprejme vsakega. Ponudbe pod »Zmožen 25« na upravo »Jutra«. 1926

Poslovođa
starejša moč, več slovenskega, nemškega in italijanskega jezika, prvotna voditeljica, sprejme vsakega. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Blagajnik 10«. 1926

Absolvent
trgovskega šole išče primerno službo. Pisane ponudbe na upravo »Jutra« pod »Absolvent 25«. 1926

Boljša sobarica
zna kuhati, šivati, likati itd., govori se nemški in hrvaški. Cenjene dopise pod »Boljša sobarica 47« na upravo »Jutra«. 1926

Inteligentna gospa
srednjih let, želi mesto gospodinjice. Ponudbe se pošlje na upravo »Jutra« pod »Inteligentna«. 1926

Poslovođa ali potnik
manufakturne stroke, stara moč, pri odjemalnih trgovcih, dobro poznan, dober referenca na razpolago. Do sedaj nastavljen je v prvotni trditvi, išče stalnega zaposlenja. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Učrlice« na upravo »Jutra«. 1926

Uradni sluga
v se neodpretnosti službi pri denarnem zavaru v Ljubljani, srednje starosti, resen, z vseokoli polnopravni predizvoljen in najboljšimi referencami, želi mesto stalnega zaposlenja. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Učrlice« na upravo »Jutra«. 1926

Trgovski visokošolec
diplomiran na dunajski trgovski šoli, Slovenec, s perfektnim znanjem francoskega, italijanskega in nemškega jezika, korespondenčne, išče mesto poslovođa »Trgovski visokošolec« na Aloma Compagny, Ljubljana. 1926

Izvežbana šivilja
z lastnim strojem, gre tistim na doma, sprejme vsakega. Ponudbe na upravo »Jutra«. 1926

Kuharica
ki zna šivati, išče službo. Pisane ponudbe pod »Zmožen 25« na upravo »Jutra«. 1926

Absolventinja
trgovskega šole išče mesto praktikantke v kakem večjem podjetju. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Zmožen 25«. 1926

Kuharica
izučena, želi mesto k manjši družini na Hrvaško. Naslov: M. Brenat, Rimske Toplice. 1926

Dekle
s deželo, stara 26 let, pridna in družljiva. Išče mesto pri manjši družini v Ljubljani, nastop lahko takoj. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Prilika 19«. 1926

15letna deklica
velika, zdrava, močna, išče mesto v trgovini, lahko bi pomagala pri gospodinjstvu. Naslov: A. Cej, p. Strala, Dolencje. 1926

Fina šivilja
gre delat na dom. Ponudbe na »Spretna 84« na upravo »Jutra«. 1926

Slugo
k enemu konju ali kaj drugega primerne. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Pošten 555«. 1926

15

Epilog velikim sokolskim dnevom v Pragi

Likvidacija vsesokolskega zlata. — Mnenje inozemskih novinarjev o Sokolstvu. — Na Husovi prostavi. — Onemogla jeza nasprotnikov.

Povratak

—or— Praga, 8. julija.

Minulo noč so se vrnili v domovino zadnji oddelki sokolske armade, ki se je zbrala v Pragi kot središču slovanske demokracije. Vlaki so odnesli na jug jugoslovanske Sokole, češkoslovaški že opravljajo vsakdanje posle po tisočih mestih, trgih in vaseh. Tuje delegacije so se vrnile v domovino. Praga dobiva zopet normalno lice. Izginjajo zastave in dekoracije, veliki lepaki se preplešajo z novimi, vsakdanjimi; zletni odbori in odseki še poslujejo, divni ustroj zletne organizacije še deluje, vendar pa v obratnem pravcu: vsesokolski zlet se začelja likvidirati.

Toda to se tiče zgolj tiste zunanosti in manifestacijske tehnike, ki jo nasprotniki tako radi zamenjajo s stvarjo samo. Tako tukajšnji, kakor naši domači klerikalni listi pišejo — očitno v zadregi, kaj bi rekli o mogočnem zmaganju Sokolstva — da so neki »zagrizenci« zlobni skupaj stotisoče ljudi, ki so se tu navduševali za nekaj, kar je brez pomena in je že na potu k poginu. Da se v tem smislu piše v redakciji kakšnega inozemskega lista, ki je nasproten Sokolstvu, se ni čuditi. Bolj se moramo čuditi praškim klerikalnim in levčarskim listom, čijih sodržniki so se lahko na lastne oči o vsem prepričali. Vendar pa je to člove-

slika, toda gracija se je umaknila sili, moči; 14.000 krepkih moških teles prehaja precizno v eno samo telo, v poosebljen je moškosti.

Pa bodo rekli: to so lepotni dojmi, ki se kaj kmalu izkadijo. Toda pojdimo v telo, vadnice in vprašajmo, koliko časa in truda je treba, da se iz posameznika izoblikuje član sokolske vrste. Da bi bil ves ogromni napor samo za ničemurno bahavost? Kakšna slepota! V Pragi je bilo te dni veliko tujcev iz vseh delov Evrope, in sicer ljudje, ki razumejo javno življenje. Zanimalo me je mnenje onih, ki so najbolj oddaljeni na širši sferi. Vsi so bili ene misli: da to drugod ni mogoče! Švedski in danski novinarji so rekli, da je to čisto slovansko, da sila kipi iz slovanskih tal; to je prerjenje cele rase. Vseučiliški profesor iz Helsingforsa na Finskem mi je dejal: »Kaj bi bilo iz Rusije, če bi imela tako organizacijo?« Spričo tega je umljivo navdušenje rumunskega princa Mihajla, ki je vzkliknil na zletišču: »To moramo presaditi v Rumunijo!« In umljivo je, ako lord-majord velikega Londona prinaša na poveljniško mesto sokolske olimpijske vojske diven venec, kakor trije kralji iz Jutrogega miro in kadilo Sinu človeka, ki se je rodil za druge...

Ali za slovansko raso, ki so jo geografske razmere, politične izpremembe in najrazličnejši drugi činitelji izparcelirali, pre-

bojni klic mračnjastva in duševnemu nasilju. Naravno je, da ga katoliška duhovščina neče niti danes spraviti s sosedom sv. Cirilom in Metodoma. Ali kar ni storila cerkev, je storila država.

V torek je viselo na praških ulicah več belih zastav z rdečim kelihom. Kelih predstavlja krščanski misterij in Hus se je ponižno poklonil pred njim. Ali mistr Hus se je na vso moč upiral okosteneli formalistiki, boril se je zoper izrabljanje misterijev in svetosti za smotre, ki niso niti mistični, niti sveti. Zato so ga živga sežgali in v strašnih mukah je izginilo to, kar je bilo umrljivega. Husovega duha pa niso sežgali in ta se jim je osvetlil.

Na starodavnem trgu pred staromestsko radnico, kjer so morali brutalno končati ob nastopu krvavih Habsburgovcev svojemu narodu zvisti češki plemiči, so v zahvalo za zmago nad Čehi postavili Marijin kip. Sramotili so Čeha in jih nič ni bilo sram, da so jih sramotili z imenom najvišje žene, matere učenika ljubezni in odpuščanja. Ko je bila Bela hora maščevana, je moral kip izginiti. Sedaj stoji pred Radnico in v bližini Tynske cerkve samo mogočen Husov spomenik. Češki narod je z gnevom opral sramoto in krivico. Visoko vzravnani, posnosen, globoko prepričani v zmago pravde, stoji Hus nad trgom in pravi Čehom, da se naj ljubijo med sabo in predvsem spoštujejo resnico. Zakaj, ni se zgodilo v imenu resnice, ko so vrgli skozi okno zveste češke plemiče, ni bilo v uslugo pravdi, ko so z Marijinim kipom skušali skriti zločinske roke in brutalno nasilje nad narodom, ki je hotel živeti.

Zato je prišel Hus na trg in zato zrcel danes nasproti onim, ki oznanjajo ljubezen.

a sejejo mržnjo, ki govore o Bogu, a podpirajo Mamona. Zaman je vse ropotanje češke klerikalne stranke. Nič ni zalegel od poklice papeževga nuncijske. Škofovski pastirski pisma niso nič izpremenila. Svet gre mirno naprej in Husov praznik se je slavil veličastnejše, kot kdaj poprej. Včeraj sta goreli ob spomeniku mistra Jana dve veliki žari. Plameni so lizali posodo; Husove usode smo se spomnili, in vedeli, da se je v plamenih mučeniške smrti izčistil uporniški duh. Naj danes govore, kar hočejo: Husov duh je zmagal. Narod je svoboden in lahko mirno stavi spomenike svojim osvoboditeljem, ne da bi pripogibal kolena pred svojimi krvniki; misli, ki išče resnico in pravico, se ni treba bati grmade in prosto, kakor komu kaže pamet in srce, išče človek svoj odnos nasproti večnosti.

Ali nobena zmaga ni večna, zato Husov duh še vedno beži nad Čehi. Ob sviranju starega husitskega korala: »Když jste boží bojovníci« se mu je poklonilo večer več sto sokolskih praporov iz vseh delov republike in iz Jugoslavije. Hus je simbol, a resničnost tega simbola je: odpor proti duševnemu in političnemu nasilju, zaupanje v pravico in resnico!

S starodavne radnice je zrl na trg prezident Masaryk. Njegove ideje, sila, ki jo je združil najvišji narodni voditelj v sebi, izhaja iz Husa. Geslo »Pravda, vítězila« je odmev husitstva in v Masaryku se je krasno izobličil živi Hus, reinkarnacija duha zmagovalca.

Med tisočimi narodnimi zastavami so plapolale tudi zastave s kelihom. In po vsej Češki je tega dne triumfal Husov duh.

Miroslav Tyrš, ustanovitelj Sokola

Spomenik, ki stoji pred Tyrševim domom v Pragi, je delo slavnega češkega kiparja M. Salouna.

Zahvala jugoslovanskega Sokolstva češkoslovaškemu narodu in Pragi

Češkoslovaškemu srcu!

Veliki nepozabni dnevi VIII. vsesokolskega zlata so za nami. Naši bratje in naše sestre so se vrnili domov. V zlati slovanski Pragi, ki je nas tako radostno sprejela in tako prisrčno pozdravila, smo bili deležni toliko pozornosti in gostoljubnosti, da smo globoko ginjeni in da nam manjka besed, katerimi bi mogli izraziti svoje občutke.

Sprejelo in z ljubeznivostjo nas je obdalo češkoslovaško srce, ki je doslej vedno, v sreči in nesreči, vroče in bratsko čutilo z nami. Ko se poslavljamo od Prage in češkoslovaške zemlje, smatramo za svojo dolžnost zahvaliti se od vsega srca vsakemu za vse, kar ste nam dali lepega in dobrega iz bogatega vrelca svojih velikih, plemenitih in zadenih bratskih duš.

Ogromno delo češkoslovaškega Sokolstva, ki je doseglo med zletom višek svoje sile in slave, ostane jugoslovanskemu Sokolstvu trajna vzpodbuda k vedno večjim uspehom sokolskega dela. S tem hočemo dokazati, da smo in ostanemo vredni vaše bratske ljubezni.

Češkoslovanski Obci Sokolski, vsem bratom in sestram širom vaše domovine in Pragi, tej materi in zaščitnici slovanskega duha in sokolskega bratstva naša hvala in naš pozdrav!

Domovini zdravo! Nazdar!

V Pragi, dne 7. julija 1926.

Starešinstvo Jugoslovanskega Sokolskega Saveza.

Jugoslovanski ženski naraščaj

Ruski Sokoli

Ob burnem navdušenju nepreglednih množic zadoni povelje »Odročiti« 15.000 Sokolicam na Stadionu.

ško razumljivo. V boju se težko prizna nasprotnikova zmaga. Treba je najti močno slepilo. V rabi je staro, preizkušeno sredstvo, da se skuša nasprotnikova ideja zatajiti, kakor da je ne bi bilo. Bojna modrost, ki je podobna nojevi.

Vsa Praga še živi pod vtisom glavnih zletnih dni. Kamorkoli se obrneš, s komurkoli govoriš, povsod slišiš, da se govori o zletišču, o povorki, skratka: o Sokolih. Pa naj kdo reče, da je to, kar gre skozi stotisoče, milijone duhov in src, zgolj prazna obmana, hipno navdušenje in poulična manifestacija. Ko so na Stadionu izvajali proste vaje, je vladala v stotisočglavi množici tišina brez diha. Pobožna tišina. Predstavite si 14 tisoč Sokolic v dolgih, ubranih vrstah. Posamezna ženska izgine kakor marjetica v travi. Nastane divno polje, same cvetke z rdečimi cveti, belimi stebelci in modrimi tili. Godba svira mehko in gorko, kakor bi bil, na polju večer in bi pihljali zefirji.

Zdajci se polje zgane, vse cvetke se nagnejo — mogočen val gre čez njivo in strme se zaveš, da se dvigajo v ubranih gibih mehke ženske roke. Strojna telesa slede taktu godbe, ena sama volja izvabi iz pisane polja ženskih teles nepopisno gracioznost in čisto, neosebno ženstvenost. Ali pa proste vaje moških! Na zunaj podobna

mešali in prepleti s tujimi elementi, je Sokolstvo vse kaj drugega. Telovadni triumf, kakor ga kažejo sokolske olimpijade v Pragi, je samo sredstvo k višjemu cilju: k harmoničnemu razvoju osebnosti, k samo-disciplini in disciplini mase, k podrejenosti voditeljem. 14.000 v eno samo ubrano celoto strnjenih teles je le oblika, vsebina pa je duh, ki stremi po realizaciji lepote, dobrote in življenjske blaženosti. Je stremenje po izčiščenju rase, po strnjenju sorodnih tipov, je preosnavljanje in prerjevanje.

Nemci so hudi nasprotniki Čehov, pa so vendar nemški listi opazili, da ne gre samo »turnerstvo«, da te stotisoče vodi ideja, prepričanje, sila kolektivne volje. Sedaj je vseeno, kakšne oblike bo še dobila ta ideja na poti razvoja. Ali Sokolstvo prešinja že dva slovanska naroda in mora neizogibno naprej. Ko bi videli ruske Sokole, s kakim entuzijazmom so se zili v slovanske sokolske vrste! Nekateri trde: razredni čut jih privlači. Ali razredne razlike so minljive; še od idej. Ideje, ki gredo skozi srca, so tiste, ki zbirajo duhove!

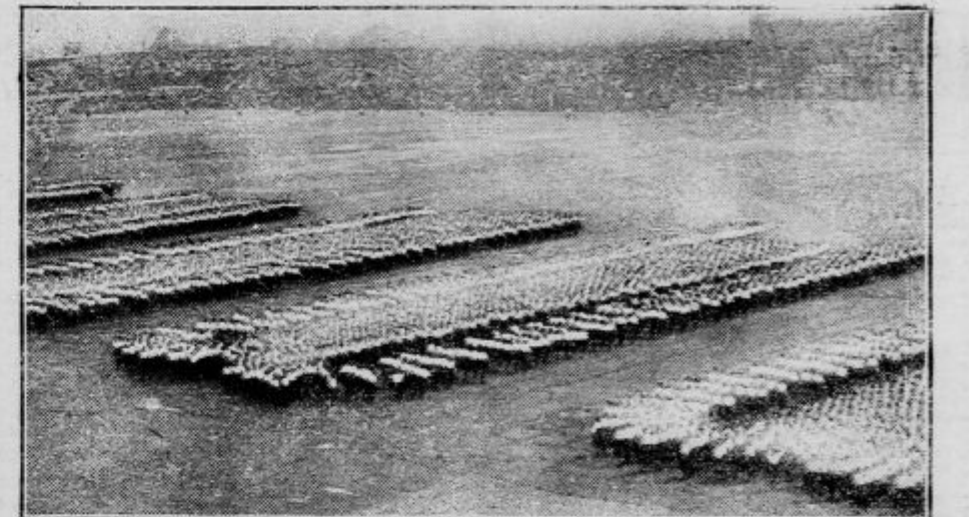
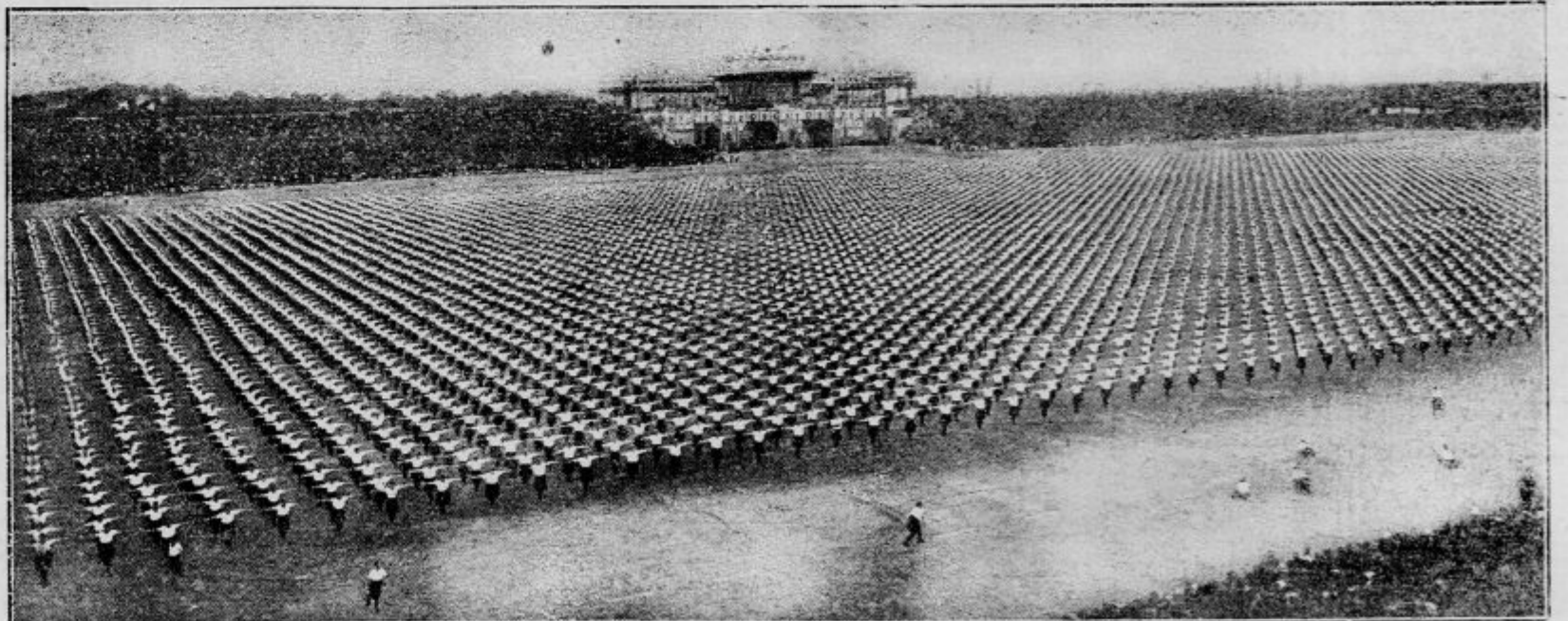
Vsa zunanja manifestacija sokolskega zdravja, sile in miselnosti je za nami. Ali ritem desetstisočglave množice, ki se je v sokolskih telovadnicah naučila podrejenosti enotni volji, katera ustvarja lepoto, silo in navdušenje, bo šel naprej. Mi vsi, ki smo videli ta triumf, ga bomo nosili v duši in posnemali v mislih in dejanjih. V telovadnicah se bo ponavljal dan za dnem. In šel bo še naprej, še širje, še globlje...

Praga pa je pokazala, da izmed slovanskih mest tega ne zna nobeno drugo, kar umce ona in izmed slovanskih držav je samo Češkoslovaška določena, da vodi Slovanstvo. Kajti Slovanstvo je demokracija in demokratičen čut ni nikjer drugod tako izčiščen in jase. To so dejstva in mi radi upognemo svojo voljo pred njimi.

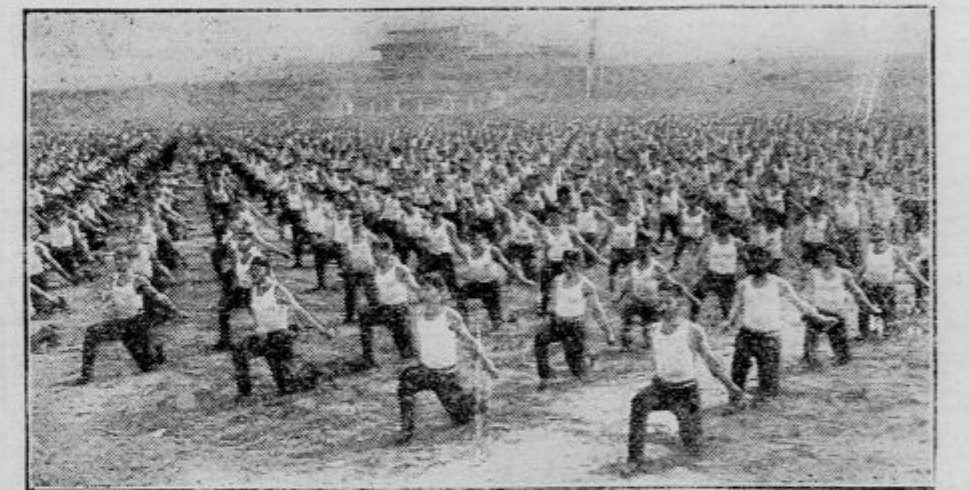
V znamenju keliha

—or— Praga, 8. julija.

V ponedeljek se je Češkoslovaška spominjala sv. Cirila in Metoda, v torek pa je slavila Husov praznik. S Cirilom in Metodoma so prišli med Slovane krščanski verski nauki v domači besedi, s Husom pa so se čistili tuje navlake in stare rje. Na Češkoslovaškem so si sosedje vsi trije, toda tretjega, mistra Jana Husa, proklinja še vedno oni tabor, čegar davni predniki so ga zažgali na grmadi. Toda časi so drugi in nikjer ni bilo videti, da se slovanska blagovestnika ne bi razumela s Husom. Kaj je hotel Jan Hus? Lastnemu narodu pravico, Bogu pa resnico in čisto srce. To je vse! Zagrešil je to, da se je sprl s tedanjimi nositelji tedanje politične in cerkvene moči in je ljubil »resnico bolj, ko vse drugo«. Res je, da so bili Husitje naprotniki takratnega sistema katoliške cerkve na Češkem, niso pa bil sovražniki vere in še manj božanstva. Husitski duh je verski duh, ki nima nič skupnega z brezverstvom. To so znane reči, vendar pa jih je treba ponavljati vedno znova. Leto za letom so slavili Čehi Husa, med vojno se je na Husovi proslavi v Zenevi proglasil prelom s Habsburgom in Avstrijo. Hus je bil in je še danes

Prihod Sokolic na telovadišče v največjem nalivu v nedeljo 4. tm.

Proste vaje članov v blatu po nalivu

Ruske Sokolice

Darujte za Sokolski Tabor!

Gaston Leroux:

Prikazen v Operi

Čez nekaj čas je človek z masko nadaljeval:

»Poslušaj, daroga... dobro poslušaj tole... Ko sem ji ležal pred nogami... sem slišal, da je rekla: »Ubohi, nesrečni Erik!« In me je prišla za roko!... In jaz sem bil od tedaj samo še ubog pes, pripravljen umreti zanjo...

V roki sem imel prstan, zlati prstan, ki sem ji ga bil dal... pa ga je zgubila... in sem ga zopet našel... poročni prstan!... In zdaj premisli!... Stisnil sem prstan v njeno ročico in rekel: »Na!... Vzemij to!... Vzemij to zase... in zanj... To naj bo moj poročni dar... dar ubogega, nesrečnega Erika... Vem, da ljubiš fanta... ne jokaj se več!... Vprašala me je s tihim glasom, kaj hočem reči; tedaj sem ji dal razumeti, da sem zanjo samo še ubog pes, ki je pripravljen umreti... ona pa, ona pa se lahko omoži s fantom, kadar se hoče, zato ker je jokala z menoj... Oh, daroga... veš, ko sem rekel to, mi je bilo, kakor da bi čisto mirno razrezal svoje srce na četvero, toda ona je bila jokala z mano... in je rekla:

»Ubohi, nesrečni Erik!«

Erik je bil tako ginjen, da je moral opozoriti Perzija, naj ga nikar ne gleda, zakaj dušilo ga je in moral je sneti masko. Daroga mi je povedal, da je sam od sebe stopil k oknu in ga na široko odprl. Srce mu je drhtelo od usmiljenja. Vendar je dobro pazil, da ni ganil oči z vrhov dreves na Fuilerijskem vrtu, da ne bi srečal obraza spake.

Erik je nadaljeval: »Sel sem odrediti mladeniča in sem mu rekel, naj gre z menoj h Kristini... Poljubila sta se pred menoj v sobi Ludovika-Filipa... Kristina je imela moj prstan... Zapriskel sem Kristino, da pride po moji smrti ponoči skozi vhod iz Scribeove ulice in me v popolni tajnosti pokoplje z zlatim prstanom, ki ga bo nosila do tiste minute... Povedal sem ji, kako najde moje truplo in kaj naj z njim stori... Tedaj me je Kristina prvokrat tudi sama poljubila

82

tu na čelo... (ne glej, daroga!) tu na čelo... na moje čelo!... (ne glej, daroga!) in odšla sta oba... Kristina ni več jokala... samo jaz sem se jokal... daroga, daroga... Če bo Kristina držala prisego, se vrne kmalu!...«

Erik je utihnil. Perzije mu ni staval nobenega vprašanja več. Bil je popolnoma pomirjen o usodi Raoula de Chagnya in Kristine Daaé in noben pripadnik človeške pasme, ki bi slišal Erika tisto noč, ne bi mogel več dvomiti nad njegovo besedo, nad besedo Erika, ki se je jokal.

Spaka si je zopet nataknila masko in zbrala svoje moči, da bi odšla od daroge. Naznanila mu je, da mu pošlje, kadar začuti bližajoči se konec, v zahvalo za nekoč izkazane dobrote tisto, kar je Eriku najdražje na svetu: vsa pisma, ki jih je pisala Kristina Daaé za časa te avanture Raulu, a jih je prepustila Eriku, in nekaj drobniarije, ki si jo je prisvojil od Kristine: dva robca, par rokavic in trak za čevlje. Na Perzijevo vprašanje je Erik razložil, da je mladi par takoj po svoji osvoboditvi sklenil oditi do duhovnika v kak daljni, samotni kraj in skriti tam svojo srečo. V tem namenu sta se vkrcala na »kolodvoru severnega sveta«. Končno je Erik naprosil Perzija, da naj takoj, ko prejme zapuščino in obljubljene pisarije, naznani njegovo smrt mladencema. Za to naj plača eno vrstico med smrtnimi naznanili v dnevniku »Epoha«.

To je bilo vse.

Perzije je odvedel Erika do vrat svojega stanovanja in Darij mu je pomagal do uličnega tlaka. Tam je čakal izvošček. Erik je zlezal v kočijo. Perzije, ki se je bil vrnil k oknu, je slišal, da je rekel izvoščku: »K Opernemu nasipu!«

Nato se je voz izgubil v noč. Perzije je zadnjič videl ubogega, nesrečnega Erika.

Tri tedne pozneje je dnevnik »Epoha« objavil tole smrtno naznanilo:

»Erik je umrl.«

Epilog.

Taka je resnična povest Fantoma Opere. Kakor sem oznanil že v začetku tega spisa, ni sedaj nič več mogoče dvomiti, da je Erik v istini živel. Danes je za to podanih toliko dokazov, da more vsakdo razumno slediti Erikovemu dejanju in nehanju skozi celo žalostno de Chagnyjev.

Ni potrebno ponavljati, kako je ta zadeva razburjala prestolico. Ugrabljenje umetnice, nenavadna smrt grofa de Chagnya, nenadno izginjenje njegovega brata in zagonetna omedlevica treh uslužbencev pri Operni razsvetljavi!... Kakšen drame, kakšne strasti, kakšni zločini so se dogajali okrog idile Raoula in ljubke, sladke Kristine!... Kaj se je zgodilo z božansko in skrivnostno pevko, o kateri ni bilo nikdar več nobenega glasu?... Ljudje so trdili, da je propadla kot žrtev boja med obema bratoma; nihče pa si ni mogel zamisliti, kaj se je v resnici zgodilo. Nikomur se ni niti sanjalo, da sta se zaročenca skrila daleč pred svetom in uživala srečo, ki je po nerazjašnjeni smrti grofa Filipa nista hotela kazati pred javnostjo... Nekega dne sta se vkrcala na »kolodvoru severnega sveta«... Tudi jaz nemara sedem neki dan na vlak na tem kolodvoru in pojdem iskat k svojim jezerom, o Norvegija, o tihotna Skandinavija, morda še živite sledove Raoula in Kristine in tudi mame Valerius, ki je izginila ob istem času!... Morda bom nekega dne slišal z lastnimi ušesi samotni jek severnega sveta, ko bo ponavljal petje one, ki je poznala glasbenega angela?...

Davno potem, ko je preiskovalni sodnik Faure s svojo neinteligentnostjo odpravil celo zadevo, je časopisje še večkrat skušalo prodreti v temo skrivnosti... in ni se nehalo vpraševati, katera pošastna roka je pripravila in izvedla toliko nezaslišanih katastrof.

En sam poulični časopis, ki je bil posvečen v vse gledališke čenčarije, je nekoč zapisal:

»To je bila roka Fantoma Opere.«

Seveda je zvenel ta stavek skrajno ironično.

Muholovke

Medos, Aurokson in Zacherlin prašek
veliko pri trditi
Osvold Dobeio, Ljubljana,
Sv. Jakoba trg 9. 162 3

Reform

steklenice
za konzerviranje sadja in povrtnin v
vseh velikostih ter vse druge
prilike in Zupanevo knjigo: Konzerviranje
sadja in povrtnin
ima v zalogi trditi
Lovro Petovar, Ivanjkovi.
151-a Ceniki se pošljejo na zahtevo

Trgovina perila
HED. ŠARC, Ljubljana
Selenburgova ulica 5.

Prezemanje oprem za neveste od priproste
do najfinije izvršbe.
Zaloga platna vseh širin, šifon, kret-
ton, ocfir, namizni prti in serviete,
brisačke, žepni robci, nogavice
kopalne obleke, plašče.
Ugodni nakup šifona od Din 17— dalje.
Perje in puh. Pralnica in likalnica.

„Spectrum“ d. d.

Inž. Kopista, Dubsky in Krstić
tvornica ogledal in brušenega stekla
LJUBLJANA VII,
Medvedova ulica 38, telefon 755
82 Zagreb, Beograd, Osljek.
Središčnica Zagreb.

Zrcalno steklo, portalno steklo, masinsko
steklo 5-6 mm, ogledala, brušena v vseh
velikostih in oblikah, kakor tudi brušene
prozorne šipe, izbočene plošče, vsteklje-
vanje v med. Plina, navadna ogledala.

Za žejo

najboljši pravi **Maršnerovi** šumeči
limonadni bonboni v pastijah kakor pred
vojno. — Pol litra dobre limonade za
1 Din se dobi povsod. 5344
Glavna zaloga
JOS. VITEK, Ljubljana.
Sv. Petra cesta 13.

Tovarnarji, podjetja!

Beograščan, ki dobro pozna trgovske razmere
in ki je bil samostojen agent želi prevzeti
tovarniško zastopstvo komisijonarja,
potnika ali uradnika za Beograd in
okolice, odnosno Srbijo. — Ina bančne
garancije in reference. — Govori srbohrvatsko,
nemško, špansko in francosko. — Pred 6. let
je došil trg. akademijo

Ponudbe na: **Fabrikant, Beograd, Kralja
Aleksandra 16.** 5383 a

Oklic.

V konkurzni zadevi je prodati v
Šošanju pri Celju **tovarniško podjetje**
s stransko progo do 5 minut oddaljene
železniške postaje, z vodno močjo in
elektrarno, okrog 5 ha zemljišča, z
vodno turbinsko napravo z 80 PS, z
moderno opravljeno kotlarno in stro-
jarno.
Ponudbe na Antona Kraigherja,
notarja v Šošanju. 5374 a

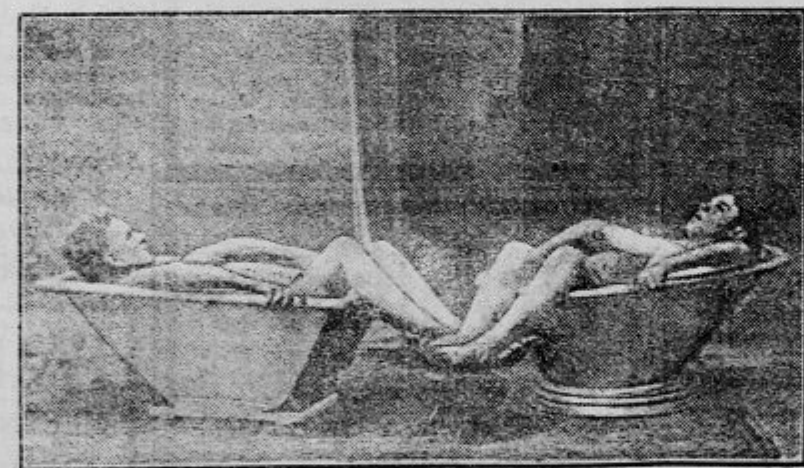
TUDI STARA MATI

si ogleduje zlato milo, katerega priznalo
nedosegljivo kakovost in štedljivost pri
vporabi se splošno hvali. To je pristno

Zlatorog terpentinsko milo,

ki napravi tako lepo, belo, ble-
ščeče in duhteče perilo. Vrh
tega vsebuje pa vsak tisoči
komad

**pristni zlatnik
po 10 frankov.**

Jakob Fligl, Ljubljana, Turjaški trg 5.

obvešča tem potom slavno občinstvo na svoj lastni izdelek kopalnih kadi „ZORA“ za
sedeče in telesne kopeli in sicer v dveh oblikah iz cinkove in železne pocinkane pločevine.
Cena 1. a Din 500—, 2. b Din 300—

Cenjena naročila se hvaležno sprejemajo, izven Ljubljane po povzetju. Navodila o
kopanju pri izdelovalci, kakor tudi pri tv. Breznik & Fritsch in Zaita & Žilič v Ljubljani.
Se priporočam

Jakob Fligl.

Na obroke in posodo
prve svetovne fabrike: **STEINWAY, FÖRSTER, BÖSEDOFF,**
FER, Original STINGL itd. dobite let pri
muziku-strokovnjaku (bivšem učitelju Glasbene Matice)
ALFONZ BREZNIK
Ljubljana, Mestni trg 3, poleg magistrata.
Istotam najbogatejša izbora vsakovrstnih godal, mojskrskih
violon in najfinjših strun.
Najpogostejša trdnica Jugoslavije! 61a

Najnovejša iznajdba
Brez kvarjenja blaga ke-
mično snajenje in vsa-
kovrstno barvanje oblek
Anton Boc
Ljubljana
Selenburgova ulica 6/1
Glince — Vič 46
09-a

Ako se zanimate za nakup **avtomobila** oglejte si
najnovejšo **Peugeot avtomobile** od 2 do
dospelo 6 sede-
nega luksu in trgovskoposlovnega (davka prost) ter
Taxametre in prepičali se boste, da ne dobite za
Vaš denar boljšega kvalitnega avtomobila svetovnega
renomeja **po tako neverjetno nizki ceni.**

PEUGEOT BIKIKLI stare znamke „LEV“

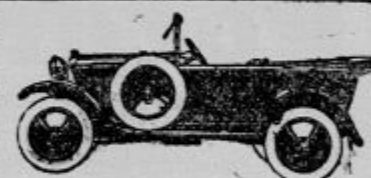
Svetovni rekord najmanjše bencinske vporabe v posesti tovorne Peugeot 156 km z 5 l.
Promptna dobava.

motocikli svetovno znani champion 3 1/2, 7/8, 10/12 HP. Radi jake
konstrukcije sposoben za najslabše poti. Izdelek je radi svoje kva-
litete in izvedbe v uporabi neprekosljiv.

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo

O. Žužek, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 11.

Če hočete svoje oči varovati,

poslužujte se samo lepo in pregledno
črtnih poslovnih knjig,
ki jih izdeluje po nizkih cenah

knjigoveznica K. T. D. v Ljubljani,
Kopitarjeva ulica 6 (II. nadstr.)
En gros 44 3 En detail

Priznana nedosegljivi

WECK-ovi

kozarci za ukuha-
vanje sadja, so-
čiva in mesnin.

Tovarniška zaloga

Fructus, Ljubljana

Krekov trg 10.

Tudi na obroke! 152-a

Najnovejše knjige Tiskovne zadruge v Ljubljani:

Boccaccio: **Dekameron.** Druga knjiga.

Strani 250 in 39 celostranskih slik.
Broš. Din 56—, v celo platno vezana Din 72—, boljša izdaja v polfran-
coski vezavi Din 100—, poštnina Din 3 več.
(Prva knjiga Dekameronu ima v istih izdajah enake cene).

Mirko Pretnar: **V pristanu.**

Broš. Din 24—, v celo platno vezana Din 32—, poštnina Din 150 več.

Ivan Lah: **Pepelnih.**

Narodna pravilnica v šestih dejanjih. Zbirke „Oder“ 14. zvezek.
Broš. Din 18—, poštnina 75 para.

H. Sienkiewicz: **Potop.** I. del

Zgodovinski roman.
Iz poljščine prev. dr. R. Mole 1926. Strani 598.
Broš. Din 110—, v pol platno vezana Din 124—, v celo platno Din 134—,
poštnina Din 6— več

Kmetova M.: **Večerna pisma.**

Broš. Din 16—, celo platno Din 24—. Poštnina Din 150 več.

Thoma L.: **Lotkin rotni dan.**

Broš. Din 12—, poštnina 75 para več.

Br. Nušič: **Naša deca.** (Oder 15. zv.)

Naročila sprejema knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani.

Slovensko zdravniško društvo sporoča
svojim članom, da je njegov dolgoletni zaslužni član,
gospod

dr. Josip Stoje
primarij, kirurg

dne 9. julija, po kratki bolezni umrl.
Časten mu spomin!

V Ljubljani, dne 10. julija 1926.

Slovensko zdravniško društvo.

TRETJE ZNIŽANJE CEN

»» PEKO ««

»CEVLJEV«

SEDAJ SAMO SE 75 Din

NAJFINEJŠI BELI
PLATNENI
PRVOTNO
DIN 100—
POTEM DIN 95—

»» BEŠ ««
»» DRUGIH ««
»» BARVAH ««
»» PREJE ««
DIN 85—»»

SEDAJ SAMO SE 75 Din

Pozor!

Ako hočeš zopet imeti veselje s svojo obleko, dasiravno ni nova, potem jo daj nemudoma kemično čistiti in likati pri trrdki

JOSIP REICH,
Ljubljana, tovarna Polianski nasib 4-6.

Postrežba točna.

Cene solidne.

Prazno tvornico ali mlin

z vodno močjo najmanj 300 HP in večjim zemljiščem v severni Jugoslaviji, blizu železniške postaje za tekstilno tvornico iščemo. Ponudbe s s taacijskim načrtom in opisom delavnih in življenjskih prilik okolice pod "W. A. 4126" na Rudolt Mosse, Wien I., Seilerstätte 2. 5380a

Poslovedja

strokovnjak konfekcijske branše se išče pod ugodnimi pogoji. Detaljne ponudbe na upravo "Jutra" pod "Konfekcija/a" 5363

Velika stara, prvovrstna, vpeljana trgovina s špecerijo in dežel-nimi pridelki

na najboljši točki velikega mesta Slovenije se odda v najem pod jako ugodnimi pogoji. Samo ponudbe resnih reflektantov se naj pošljejo pod "Krasna eksistenca" na upravo Jutra. 5361 a

RAZGLAS.

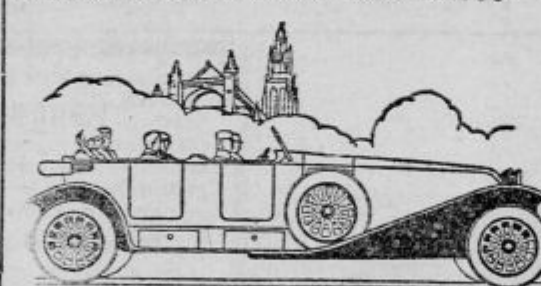
Krajni šolski svet v Crni razpisuje natečaj o oddaji gradbenih del (prizidkov) pri obstoječi osnovni šoli v Crni.

Zadevni načrti so razgrnjeni v občinski pisarni v Crni vsak dan od 8. do 12. ure in se dobijo istotam vsi pripomočki in vsa pojasnila za ponudbe proti plačilu 100 Din. Ponudniki morajo vložiti odnosno vplačilo svoje ponudbe krajnemu šolskemu svetu v Crni v zapečatenem kuvertu z napisom "Ponudnik N. N.", ponudba za zgradbo prizidkov pri osnovni šoli v Crni" najpozneje do 17. julija t. l. ob 10. uri dop.

Skupna stavbena svota znaša okroglo Din 970.000. Krajni šolski svet si pridržuje pravico oddati delo brez ozira na višino ponujene vsote. O izidu natečaja se bodo ponudniki po komisijonelnem pregledu vseh ponudb obvestili pisмено.

Krajni šolski svet v Crni pri Prevaljah, dne 5. julija 1926 5311 a

4 sedežni avto samo Din 48.000—

PALMA
kaučukaste pete in podplate

nosite ob vsakem vremenu. "PALMA" ni razkosje, ker nudi elastično, ugodno hojo, in je hembolj vsakemu praktičnemu in štedljivemu človeku neobhodno potrebna, ker je mnogo trpežnejša in cenejša nego usnje. — En sam parizask vas hitro prepriča, tako da ne boste več hoteli nositi čevljev brez "Palme" 169 a

Parketne desice hrastove in bukovne iz najboljšega materiala 495 a
Trstje za strop
Bakula (leseno pletivo) za strop in stene
Strešno lepenko in lesni cement
dobavlja takoj in v vsaki množini najceneje
Tel. inter 513 **Jos. R. Puh** Tel. inter 513
Ljubljana, Gradaška ulica 22.

Din 1700— Prvovrstno močno kolo (bicikl) za ceste v polni opremljenosti s prostim tekom.

Din 2000— Prvovrstni šivalni stroj ("Central Bobbin") s pokrovom, nemšk. izdelka, veze, zanika, krp, šiva naprej in nazaj 171-a

Din 550— Gramofon Attachee v kovčegu, velikost 27x23x12 z zelo prijetnim glasom.

Razpoložljivi redi reklame vsako postajo franco. Da ne ostanemo s povzajem 77 stroški, naj se znesek vplača naprej. — Pnevmatika in gramofonskih plošč.

deli za bicikle po znanstveno znanih cenah. — Velika izbira gramofonskih plošč.
EML FISCHER, Zagreb, Jurišićeva ul. 6 i Sudnička ul. 3.
Zahtevajte brezplačne ilustrirane cenike.

Renault!

najsolidnejši voz.

Hove izdatno znižane cene!

Zahtevajte ponudbo pri zastopstvu:
A. LAMPRET,
Ljubljana, Dunajska cesta 22

Palaca Ljublj. kreditne banke.

IVAN JAX in SIN LJUBLJANA
Gospodarska cesta št. 8

»» najboljši šivalni stroji in pletilni stroji. — Izborne konstrukcije in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena 1867. Vezanje poučuje brezplačno. — Posamezni deli koves in šivalnih strojev. 10-letna garancija. Pisalni stroji Adler in Urania. Kolesa iz prvih tovarn Dürkopp, Styria, Waffelnrad, Kayser.

Zlatnike v milu "Gazela" so našli: (Imena v oklepaju označujejo trgovce, kjer je bilo milo kupljeno) Režika Rozman, Jedlovnik-Svečina pri Mariboru (Matija Arh Svečina pri Mariboru), Ema Podojsteršek, Mežica (pri Prvem delavskem konz. društvu prodajalna Mežica pri Prevaljah) Jurij Kovat, Prevalje (pri Prvem delav. konz. društvu, Prevalje), Jožefa Božina, Veliki Obrež pri Dobovi (Gustav Seusek, Dobova pri Brežicah), Pepca Glušek, Sv. Križ pri Kostanjevici (pri Prvem de. av. konz. društvu, Sv. Križ pri Kostanjevici), Helena Kocjan, Ptuj, Dovozna c. 2 (pri Hinko Kreft, Ptuj), Marijana Pivk, Petkove št. 13 (Anastazija Cvetko, Rote nad Logatcem), Marija Petek, Gajevce (Franc Mikl, Sv. Marijeta pri Moškanjcih), Ana Hočevar, Zvirčem št. 20 (Ig. Pugalj, Zvirčem pri Dobrem polju), Josefa Grünwald, Koprivnica Jakob Hrschler ml., Koprivnica hrv.) Avram Levi, Banja Luka (Isidor Salom Serafič, Banja Luka), Husein Bajagić, Banja Luka (Isidor Salom Serafič, Banja Luka). 5364 a

Pohišstvo

elegantno v formi
najfinijeje v kvaliteti
zmerno v ceni
priporoča

A. AMANN, Tržič,
tovarna pohišstva. 70a

Underwood

Telefon 980

pisalni stroj je dosegel svetovni sloves nad 2.000.000 strojev v prometu in rabi

Zastopstvo:

LUDVIG BARAGA, LJUBLJANA
Seienburgova ul. 6
ili 27 a
Telefon 986

jev itd. - Prodaja na obroke. — Ceniki franko. "TRIBUNA" F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Pozor, industrijalci!

V bližini Ljubljane na razpolago do 50 KS po najnižji ceni, event. s pripadajočim tovarniškim poslojem.

Ponudbe pod "Izredna prilika" na upravo "Jutra".

Oglas.

Vojaška uprava razpolaga z večjo količino konjskega gnoja in bi ga zamenjala za seno in slamo. — Interesenti naj se zgledajo v Intendaturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani ali pa v komandi 32. artilerijskega polka v Mariboru.

REVMATIZEM.

ZAHVALNA IZJAVA.

Gospodu dr. Ivan Rahleju — Beograd.

Dobili in takoj uporabili sem Vaš izdelek. Bolečine so takoj odje-niale, za kar se Vam najsrčneje zahvaljujem. Priporočil sem ga tudi svo-jemu sčedu, ki leži od revmatizma in Vas zato prosim, da mi pošljete še tri steklenice Radio Balsamika po povzetju. Upam, da mi naročene steklenice takoj pošljete, se Vam že naprej najpriščneje zahvaljujem s spoštovanjem — Marijan Simonović, delavec v toplotnici Borskog rudnika. Bor Timočki, 5. novembra 1925.

Zdravilo "Radio Balsamika" izdeluje, prodaja in razpošilja proti povzetju laboratorij "RADIO BALSAMIKA", Beograda, Kosovska 43. 106

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA
DUNAJSKA C. 46
MESTNI TESARSKI MOJSTER
Telefon št. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d. Gradba lesenih mostov, Jezov in mlinov.

Parna žaga.

4-1

Tovarna furnir's.

Ljubljanska kreditna banka

Delniška glavica

Din 50.000.000—

Rezervni zaklad okoli

Din 10.000.000—

CENTRALA: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA

PODRUZNICE:

Brežice, Celje, Crnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad,

Ptuj, Sarajevo, Split, Trst, agencija Logatec

Brzajavni naslovi

Banka Ljubljana

Telefon šte. 261, 413,

502, 503 in 504. 50-1

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.